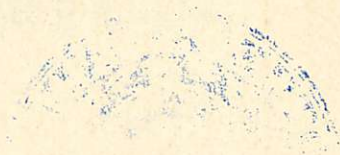

A. Sirén, Suomalainen Kielioppi.

Y. K.

Suomalainen Kielioppi

Mylkille.

Kirjoittanut

A. Sirén.

Opettaja Porvoon Mylkkäläisessä.

Porvoossa, 1866,

A. L. Söderström'in kirjapainossa.

<i>A</i> A <i>A</i>	<i>a</i> a <i>a</i>	<i>b</i> b <i>b</i> *	<i>B</i> B <i>B</i>	<i>c</i> c <i>c</i> *	<i>C</i> C <i>C</i>	<i>d</i> d <i>d</i>	<i>D</i> D <i>D</i>	<i>e</i> e <i>e</i>	<i>E</i> E <i>E</i>																																																																																								
<i>f</i> f <i>f</i> *	<i>F</i> F <i>F</i>	<i>g</i> g <i>g</i>	<i>G</i> G <i>G</i>	<i>h</i> h <i>h</i>	<i>H</i> H <i>H</i>	<i>i</i> i <i>i</i>	<i>I</i> I <i>I</i>	<i>j</i> j <i>j</i>	<i>J</i> J <i>J</i>																																																																																								
<i>k</i> k <i>k</i>	<i>K</i> K <i>K</i>	<i>l</i> l <i>l</i>	<i>L</i> L <i>L</i>	<i>m</i> m <i>m</i>	<i>M</i> M <i>M</i>	<i>n</i> n <i>n</i>	<i>N</i> N <i>N</i>	<i>o</i> o <i>o</i>	<i>O</i> O <i>O</i>																																																																																								
<i>p</i> p <i>p</i>	<i>P</i> P <i>P</i>	<i>q</i> q <i>q</i> *	<i>Q</i> Q <i>Q</i>	<i>r</i> r <i>r</i>	<i>R</i> R <i>R</i>	<i>s</i> s <i>s</i>	<i>S</i> S <i>S</i>	<i>t</i> t <i>t</i>	<i>T</i> T <i>T</i>																																																																																								
<i>u</i> u <i>u</i>	<i>U</i> U <i>U</i>	<i>w v</i> W V <i>W V</i>	<i>W</i> W <i>W</i>	<i>x</i> x <i>x</i> *	<i>X</i> X <i>X</i>	<i>y</i> y <i>y</i>	<i>Y</i> Y <i>Y</i>	<i>z</i> z <i>z</i> *	<i>Z</i> Z <i>Z</i>																																																																																								
<i>ä</i> Ä <i>ä</i> *	<i>Ä</i> Ä <i>Ä</i>	<i>ä</i> ä <i>ä</i>	<i>Ä</i> Ä <i>Ä</i>	<i>ö</i> Ö <i>ö</i>	<i>Ö</i> Ö <i>Ö</i>	<table border="1"> <tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td></tr> <tr><td>I</td><td>II</td><td>III</td><td>IV</td><td>V</td><td>VI</td><td>VII</td><td>VIII</td><td>IX</td><td>X</td><td>XI</td></tr> <tr><td>12</td><td>13</td><td>14</td><td>15</td><td>16</td><td>17</td><td>18</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>XII</td><td>XIII</td><td>XIV</td><td>XV</td><td>XVI</td><td>XVII</td><td>XVIII</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>19</td><td>20</td><td>30</td><td>40</td><td>50</td><td>60</td><td>70</td><td>80</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>XIX</td><td>XX</td><td>XXX</td><td>XL</td><td>L</td><td>LX</td><td>LXX</td><td>LXXX</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>90</td><td>100</td><td>500</td><td>1000</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>XC</td><td>C</td><td>D</td><td>M</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	12	13	14	15	16	17	18					XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII					19	20	30	40	50	60	70	80				XIX	XX	XXX	XL	L	LX	LXX	LXXX				90	100	500	1000								XC	C	D	M							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11																																																																																							
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI																																																																																							
12	13	14	15	16	17	18																																																																																											
XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII																																																																																											
19	20	30	40	50	60	70	80																																																																																										
XIX	XX	XXX	XL	L	LX	LXX	LXXX																																																																																										
90	100	500	1000																																																																																														
XC	C	D	M																																																																																														

A B* C* D E F* G H I J K L M N O P Q* R S T U V W X* Y
Z* Ä* Ö. a b* c* d e f* g h i j k l m n o p q* r s t u v w x* y z* ä* ö.
A B* C* D E F* G H I J K L M N O P Q* R S T U V W X* Y
Z* Ä* Ö. a b* c* d e f* g h i j k l m n o p q* r s t u v w x* y z* ä* ö.

*) Suomen kielessä ei löydy näitä puustawia.

A	a	B	b	C	c	D	d	E	e	F	f	G	g	H	h	I	i	J	j	K	k	L	l	M	m	N	n	O	o	P	p	Q	q	R	r	S	s	T	t	U	u	V	v	W	w	X	x	Y	y	Z	z
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50		

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
 a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
 A a B b C c D d E e F f G g H h I i J j K k L l M m N n O o P p Q q R r S s T t U u V v W w X x Y y Z z
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50

Common tables of letters and figures

Ufia=fana.Monikko.

<u>Yksikkö.</u>			
Tukka	tuffaa	tuffat	tuffia
otja	otjaa	otjat	otfia
filmä	filmää	filmät	filmii
nenä	nenää	nenät	neniä
korwa	korwaa	korwat	korwia
selkä	selkää	selät	selkiä
filmäkulma	filmäkulmaa	filmäkulmat	filmäkulmia
—	—	kasvot	kasvoja
leuka	leukaa	leuwat	leukoja
parta	partaa	parrat	partoja
kaula	kaulaa	kaulat	kauloja
kulku	kulkua	kulkut	kulkuja
niska	niskaa	niskat	niskoja
rinta	rintaa	rinnat	rintoja
watja	watjaa	watjat	watsoja
jalka	jalkaa	jalat	jalkoja
ruumis	ruumista	ruumiit	ruumiita
pää	päätä	pääät	pääitä
hius	hiusta	hiukset	hiuksia
juu	juuta	juut	juita
huuli	huulta	huulet	huulia
hammas	hammasta	hampaat	hampaita
kieli	kieltä	kielet	kieliä
olkapä	olkapäätä	olkapäät	olkapäitä
peukalo	peukaloa	peukalot	peukaloita
käsiwarji	käsiwartta	käsiwarret	käsiwarfia
kyhnärpää	kyhnärpäättä	kyhnärpääät	kyhnärpääitä
sääri	säärtä	sääret	sääriä
kantapä	kantapäätä	kantapäät	kantapäitä
warwas	warwasta	warpaat	warpaita
poski	poskea	posket	poskia
formi	formea	formet	formia

kylki	kylkeä	kyljet	kylkiä
polvi	polvea	polvet	polwia
käsi	kättä	kädet	käsiä
kyynsi	kynttä	kyynet	kynsiä
reisi	reittä	reidet	reisiä
laffi	laffia	lakit	laffia
liivi	liiviä	liivit	liiviä
huiwi	huiwia	huiwit	huiwia
sukka	sukkaa	sukat	sukkia
kenkä	kenkää	kengät	kenkiä
nappi	nappia	napit	nappia
taffi	taffia	takit	taffia
nuttu	nuttua	nutut	nuttuja
turkki	turkkia	turkit	turkkia
hattu	hattua	hatut	hattuja
röijy	röijyä	röijyt	röijyjä
houfu	houfua	houfut	houfuja
tasfu	tasfua	tasfut	tasfuja
waate	waatetta	waatteet	waatteita
saapas	saapasta	saappaat	saappaita
formikas	formikasta	formikkaat	formikkaita
finnas	finnasta	fiintaat	fiintaita
hame	hametta	hameet	hameita
kaulus	kaulusta	kaulukset	kaulukfia
wyö	wyötä	wyöt	wöitä
paita	paitaa	paidat	paitoja
niistinliina,	niistinliinaa	niistinliinat	niistinliinoja

Toimijan.

liikuta!

ota!

wedä!

tempaa!

kanna!

Harjoituksia.

liikuta formi!

ota hattu!

wedä kenkä!

tempaa hammas!

kanna ruumis!

pane!
 kallista!
 kätte!
 wiskaa!
 etsi!
 anna!
 lahjoita!
 lainaa!
 niistä!
 rewi!
 umpele!
 paikkaa!
 leikkaa!
 filitä!
 walmista!
 pue!
 riisu!
 harjaa!
 puhdist!
 pese!
 kuivaa!
 laulaa!
 Notkista!
 warjele!
 katso!
 näytä!
 pure!
 nuole!
 puserra!
 ammu!
 puolipohjaa!
 tutkuta!
 haavoita!
 paina!
 parsi!

pane huiwi!
 kallista pää!
 kätte formikas!
 wiskaa niistinliina!
 etsi laffi!
 anna saapas!
 lahjoita turkki!
 lainaa taffi!
 niistä nenä!
 rewi huiwi!
 umpele hame!
 paikkaa esiliina!
 leikkaa tuffa!
 filitä huiwi!
 walmista waate!
 pue ruumis!
 riisu taffi!
 harjaa taffi!
 puhdisti kenkä!
 pese paita!
 kuivaa paita!
 laulaa paita!
 Notkista polwea!
 warjele filmää!
 katso kieltä!
 näytä peukaloo!
 pure kynttä!
 nuole kättä!
 puserra kättä!
 ammu lintua!
 puolipohjaa saapasta!
 tutkuta jalkaa!
 haavoita otsaa!
 paina turkkia!
 parsi sukkaa!

kudo!
 solmii!
 kampa!
 pyyhi!
 tee!
 taita!
 myy!
 katsele!
 hae!
 tuo!
 wie!
 awaa!
 osta!
 wuole!
 sulje!
 lufitse!
 lämmitä!
 nosta!
 päärmää!
 teritä!
 kiitä!
 lafaiſe!

wedä housuja!
 ota hattuja!
 tempaa hiuksia!
 kanna ruumiita!
 etſi lakkia!
 lahjoita turkkia!
 ota nuttuja!
 lainaa takkia!
 katſo kielii!
 pure kynſiä!
 nuole käſiä!

kudo kangasta!
 solmii nauhaa!
 kampa päätä!
 pyyhi kättä!
 tee kenkää!
 — P
 liikuta formet!
 pane huiwit!
 notkista polwet!
 kätke formikkaat!
 warjele filmät!
 wiskaa niistinliinat!
 anna saappaat!
 näytä penkalot!
 niistä nenät!
 unpele hameet!
 leikkaa housut!
 parſi formikkaat!
 solmii nauhat!
 harjaa saappaat!
 puhdistista nutut!
 pyyhi kaswot!

kulkuta jalvoja!
 rewii waatteita!
 haawoita neniä!
 unpele paitoja!
 tee saappaita!
 ſilitä päätä!
 paina käſiä!
 kudo ſukkia!
 harjaa housuja!
 kuiwaa paitoja!
 näytä formikkaita!

Asia-sana.Yksittä.

Rihweli	rihweliä
pännä	pännää
lyijyspännä	lyijyspännää
paperi	paperia
läffi	läffiiä
linjaali	linjaalia
laffa	laffaa
sinetti	sinettiiä
keritsimet	keritsimiiä
liitu	liitua
paketti	pakettia
tuoli	tuolia
penkki	penkkiiä
pöytä	pöytäiiä
pulpetti	pulpettia
portti	porttia
kaappi	kaappia
pata	pataa
fattila	fattilaa
uuni	uunia
seinä	seinää
nurkka	nurkkaa
firja	firjaa
taulu	taulua
weitzi	weistä
pännäweitzi	pännäweistä
owi	owea
awain	awainta
luffo	luffoa
hiilihanke	hiilihankoa
fatto	fattoa
astia	astiaa

Monikko.

rihwelit	rihweliä
pännät	pänniiä
lyijyspännät	lyijyspänniiä
paperit	paperia
—	—
linjaalit	linjaalia
—	—
sinetit	sinettiiä
sakset	sakssia
—	—
paketit	pakettia
tuolit	tuolia
penkit	penkkiiä
pöydät	pöytäiiä
pulpetit	pulpettia
portit	porttia
kaapit	kaappia
padat	patoja
fattilat	fattiloja
uunit	uunia
seinät	seiniiä
nurkat	nurkkia
firjat	firjoja
taulut	tauluja
weitset	weistiiä
pännäweitset	pännäweistiiä
owet	owia
awainet	awainia
luffot	luffoja
hiilihangot	hiilihankoja
katot	fattoja
astiat	astioita

läffiastia	läffiastiaa	läffiastiat	läffiastioita
hieffaastia	hieffaastiaa	hieffaastiat	hieffaastiivita
iffuna	iffunaa	iffumat	iffunoita
lattia	lattiaa	lattiat	lattioita
merensieni	merensientä	merensienet	merensieniä
firje	firjettä	firjeet	firjeitä

Harjoituksia:

Ota taulu!	näytä taulua!
anna pännä!	liikuta pännää!
ota kirja!	kanna kirjaa!
anna pännäweitsi!	tempaa pännäweistä!
wuole rihweli!	näytä rihweliä!
hae läffiastia!	kätke läffiastiaa!
wiskaa sieni	hae hieffaastiaa!
ota linjaali!	lainaa linjaalia!
anna kirja!	wie sientä!
anna liitu!	lainaa liitua!
wedä penkki!	kanna penkkiä!
wie tuoli!	tuo tuolia!
asetä pöytä!	wedä pöytää!
awaa pulpetti!	katsela pulpettia!
fulje owi!	puhdistä owea!
lufitse kaappi!	katsela kaappia!
lämmitä uuni!	koske unia!
awaa iffuna!	fulje iffunaa!
hae awain!	käännä awainta!
ota kirja!	näytä kirjaa!
hae läffiastia!	puhdistä läffiastiaa!
hae laffa!	lainaa laffaa!
ota lyijyspännä!	anna lyijyspännää!
musferra paperi!	silitä paperia!
ota sinetti!	hae sinettiä!
ota firje!	anna firjettä!

kannu paketti!
 näytä luffo!
 ota hiilihanko!
 puhdistu seinä!
 laikaise lattia!
 puhdistu huone!

Taita pännät!
 taita rihwelit!
 puhdistu penkit!
 aseta tuolit!
 kannu pulpetit!
 avaa ovet!
 avaa kaapit!
 särje uunit!
 puhdistu ikkunat!
 kätke avaimet!
 anna kirjot!
 anna sakit!
 anna paperit!
 kätke finetit!
 avaa kirjeet!
 avaa paketit!

näytä pakettia!
 katsele luffoa!
 nosta hiilihankoa!
 katsele seinää!
 pese lattiaa!
 sulje huonetta!

näytä tauluja!
 wie kirjoja!
 lahjoita pännäweitsi!
 puhdistu läkfiastiota!
 taita rihweliä!
 hae sienä!
 lainaa kirjoja!
 puhdistu pöytiä!
 lahjoita lyijyspänniä!
 avaa luffoja!
 wuole seinä!
 pese huoneita!
 avaa pakettia!
 puhdistu hiilihankoja!
 pyhy lattiaita!
 avaa owia!

Ufia-fana.Ufikko.

keppi	keppiä
ämpäri	ämpäriä
siipi	siipeä
peili	peiliä
täkki	täkkiä
polsteri	polsteria
saihua	saihua
kättyt	kättyttä
sänky	sänkyä
arkku	arkkua
witsa	witsaa
harja	harjaa
waateharja	waateharjaa
kenkäharja	kenkäharjaa
kampa	kampaa
lafana	lafanaa
päänalus	päänalusta
wuode	wuodetta
kangas	kangasta

Monikko.

keppi	keppiä
ämpärit	ämpäriä
siivet	siipiä
peilit	peiliä
täkit	täkkiä
polsterit	polsteria
—	—
kättyet	kättyjä
sängyt	sänkyjä
arkut	arkkua
witsat	witsoja
harjat	harjoja
waateharjat	waateharjoja
kenkäharjat	kenkäharjoja
kannat	kampoja
lafanat	lafanoita
päänalukset	päänaluksia
wuoteet	wuoteita
kankaat	kankaita

Harjoituksia:

Taita keppi!
 hae witsa!
 kannaa ämpäri!
 ota siipi!
 taita saipua!
 tee harja!
 käytä peili!
 tuo kampa!
 anna arkku!
 valmistaa wuode!

etfi keppiä!
 kannaa witsaa!
 lainaa ämpäriä!
 anna harjaa!
 puhdistaa peiliä!
 wie kampa!
 kannaa sänkyä!
 lainaa saipuaa!
 kannaa sänkyä!
 awaa arkku!

umpele täkki!
pese lakana!
ota polsteri!
hae päänalus!

paina muodetta!
wiskaa päänalusta!
kanna polsteria!
kuiwaa lakanaa!

Stanna witsat!
päärmää täkit!
kuiwaa lakanaat!
ota kepit!
pese ämpärit!
myy peilit!
myy arkut!
osta kammatt!
osta polsterit!

näytä witsvoja!
wiskaa siipiä!
kätke harjoja!
osta kampoja!
lainaa sänkyjä!
katsele wuoteita!
leikkaa lakanoita!
myy arkkuja!
päärmää täkkiä!

U s i a - s a n a .

Yksittä.

Talriffi	talriffia
wati	watia
kuppi	kuppia
kahweli	kahwelia
puteli	putelia
lasi	lasia
pikari	pikaria
kanssi	kantta
pöytäweitsi	pöytäweistä
liina	liinaa
päytäliina	pöytäliinaa
käsilina	käsilinaa
malja	maljaa
walka	walkaa
puukko	puukkoa
lusikka	lusikkaa

Monikko.

talriffit	talriffia
wadit	watia
kupit	kuppia
kahwelit	kahwelia
putelit	putelia
lasit	lasia
pikarit	pikaria
kannet	kanssia
pöytäweitsit	pöytäweitsiä
liinat	liinoja
pöytäliinat	pöytäliinoja
käsilinat	käsilinoja
maljat	maljoja
wakat	walkoja
puukot	puukkoja
lusikat	lusikkoja

ruoka	ruokaa	ruu'at	ruokia
juoma	juomaa	juomat	juomia
wiina	wiinaa	—	—
kalja	kaljaa	—	—
leipä	leipää	leiwät	leipii
woileipä	woileipää	woileiwät	woileipii
wefi	wettä	wedet	wefii
lauka	laukaa	langat	lanvoja
kala	kalaa	kalat	kaloja
liha	lihaa	lihat	lihoja
maito	maitoa	—	—
kaukalo	kaukaloa	kaukalot	kaukaloja
jauho	jauhoa	jauhot	jauhoja
juusto	juustoa	juustot	juustoja
suola	suolaa	suolat	suoloja
kahwi	kahwia	kahwit	kahwia
ruis	ruista	rufiit	rufiita
kaura	kauraa	kaurat	kauvoja
ottra	ottraa	ottrat	otria
säkki	säkkiä	säkit	säkkii

Toimisan.

Tuo!
 wie!
 keitä!
 suolaa!
 paista!
 jauha!
 leiwo!
 syö!
 niele!
 juo!
 hio!
 sihtaa!

Harjotuksia.

tuo pöytäliina!	tuo woileiwät!
wie talriffi!	wie kahwelit!
keitä lihaa!	keitä kalaa!
suolaa woita!	suolaa lihat!
paista lihaa!	paista kalat!
jauha ruista!	jauha rufiit!
leiwo leipä!	leiwo leipää!
syö liha!	syö juustoa!
niele woileipä!	niele!
juo wettä!	juo kaljaa!
hio weitfi!	hio weitset!
sihtaa jauhoja!	sihtaa jauhot!

seufo!
 ammena!
 kuori!
 mureнна!
 wiruta!
 seikkaa
 lyytä!
 firnuu!
 siilaa!
 taluta!
 pida!
 taputa!
 lyy!
 halkaise!
 piiskaa!
 wedä!
 ripusta!
 käännä!
 katsele!
 kirjoita!
 lue!
 maalaa!
 tao!
 puhu!
 kuule!
 käy!

seufo ruista!
 ammena wettä!
 kuori keppi!
 mureнна leipää!
 wiruta putelit!
 seikkaa kalaa!
 keitä lientä!
 kanna puukot!
 siilaa maitoa!
 kolkuta!
 pida kirja!
 taputa olkapäätä!
 lyy lasta!
 halkaise taulua!
 piiskaa reutiä!
 wedä laatikko!
 ripusta turkki!
 käännä tikki!
 katsele peiliä!
 kirjoita kirje!
 lue kirja!
 maalaa sänky!
 tao weittä!
 —
 —
 —

keitä juomaa!
 ammena kaljaa!
 kuori witsa!
 mureнна juustoa!
 wiruta lasit!
 seikkaa leipää!
 tuo sukikat!
 ota käsiliinat!
 siilaa wiina!
 terwaa! kengitä!
 pida taulu!
 taputa affaa!
 lyy postia!
 halkaise lasia!
 piiskaa piikoja!
 wedä tuolia!
 ripusta awaimia!
 käännä polsterit!
 katsele herroja!
 kirjoita kirjeitä!
 lue kirjat!
 maalaa arkkuja!
 tao sukkoja!
 —
 —
 —

Lukusan.

1. yksi	yhden	yhtä
2. kaksi	kahden	kahja
3. kolme	kolmen	kolmea
4. neljä	neljän	neljää
5. viisi	wiiden	wiittä

6.	kuusi	kuuden	kuutta
7.	seitsemän	seitsemän	seitsemää
8.	kahdeksan	kahdeksan	kahdeksaa
9.	yhdeksän	yhdeksän	yhdeksää
10.	kymmenen	kymmenen	kymmentä
11.	yksitoista	yhden toista	yhtä toista
12.	kaksitoista	kahden toista	kahtha toista
13.	kolmetoista	kolmen toista	kolmea toista
20.	kaksikymmentä	kahden kymmenen	kahtha kymmentä
21.	yksikolmatta	yhden kolmatta	yhtä kolmatta
22.	kaksikolmatta	kahden kolmatta	kahtha kolmatta
30.	kolmekymmentä	kolmen kymmenen	kolmea kymmentä
32.	kaksineljättä	kahden neljättä	kahtha neljättä
40.	neljäkymmentä	neljän kymmenen	neljää kymmentä
43.	kolmewiidettä	kolmen wiidettä	kolmea wiidettä
44.	neljäwiidettä	neljän wiidettä	neljää wiidettä
50.	wiisikymmentä	wiiden kymmenen	wiittä kymmentä
55.	wiisikuudetta	wiiden kuudetta	wiittä kuudetta
60.	kuusikymmentä	kuuden kymmenen	kuutta kymmentä
66.	kuusiseitsemättä	kuuden seitsemättä	kuutta seitsemättä
70.	seitsemänkymmentä	seitsemän kymmenen	seitsemää kymmentä
77.	seitsemänkahdeksatta	seitsemän kahdeksatta	seitsemää kahdeksatta
80.	kahdeksänkymmentä	kahdeksan kymmenen	kahdeksaa kymmentä
88.	kahdeksanyhdeksättä	kahdeksan yhdeksättä	kahdeksaa yhdeksättä
90.	yhdeksänkymmentä.	yhdeksän kymmenen	yhdeksää kymmentä
91.	yksikymmenettä	yhden kymmenettä	yhtä kymmenettä
92.	kaksikymmenettä	kahden kymmenettä	kahtha kymmenettä
100.	sata	sadan	sataa
101.	satayksi.	sata yhden	sata yhtä
103.	satakolme	sata kolmen	sata kolmea
114.	sataneljätoista	sata neljäntoista	sata neljäätoista
120.	satakaksikymmentä	sata kahdenkymmenen	sata kahthakymmentä
200.	kaksisataa	kahden sadan	kahtha sataa
300.	kolmesataa	kolmen sadan	kolmea sataa

400.	neljäfataa	neljän sadan	neljää fataa
500.	wiisifataa	wiiden sadan	wiittä fataa
600.	kuusifataa	kuuden sadan	kuutta fataa
700.	seitsemänfataa	seitsemän sadan	seitsemää fataa
800.	kahdeksanfataa	kahdeksan sadan	kahdeksaa fataa
900.	yhdeksänfataa	yhdeksän sadan	yhdeksää fataa
1000.	tuhat	tuhannen	tuhatta
1865.	tuhat kahdeksan fataa wiisi seitsemättä		

Harjoituksia:

Ota taksi (2) kirjaa! Pidä kolme (3) lasia!
 näytä neljä (4) putelia! nosta wiisi (5) tuolia!
 etsi kuusi (6) lusikkaa! tao seitsemän (7) weistä!
 kirjoita kahdeksan (8) kirjetta! lainaa yhdeksän (9) hirttä!
 amaa kymmenen (10) luffoa! tee yksitoista (11) laffia!
 käännä kaksitoista (12) huiwia!
 Hae kolmetoista (13) pöytäweistä!
 kudo neljätoista (14) efiiliinaa!
 kudo wiisitoista (15) sukkaa!
 paikkaa kuusitoista (16) hametta!
 kanna seitsemäntoista (17) leipää!
 unpele kahdeksäntoista (18) paitaa!
 pefe yhdeksäntoista (19) röijyä!
 parsi kaksikymmentä (20) formikasta!
 paista yksikolmatta (21) leipää!
 paista kaksikolmatta (22) kalaa!
 hae kolmekymmentä (30) nappia!
 wiruta kolmeneljättä (33) watia!
 leikkaa neljäneljättä (34) hametta!
 pefe neljäkymmentä (40) pajtaa!
 kudo wiisiviidettä (45) sukkaa!
 puolipohjaa yhdeksänviidettä (49) saapasta!
 hae wiisikymmentä (50) weistä!

osta seitsemänkymmentä (57) lintua!
 myy kahdeksankymmentä (58) luffoa!
 piiskaa kuusikymmentä (60) tuolia!
 ota yhdeksänseitsemättä (69) kirjaa!
 lainaa seitsemänkymmentä (70) puukkoa!
 kannu yksikahdeksatta (71) taulua!
 kätke kaksi kahdeksatta (72) kahvelia!
 tee kolmekahdeksatta (73) lusikkaa!
 wie kahdeksänkymmentä (80) hirttä!
 kuuwaa neljäyhdeksättä (84) käsilinaa!
 nähtä yhdeksänkymmentä (90) kuppia!
 keitä yksikymmenettä (91) kalaa!
 katsele kaksiyymmenettä (92) peiliä!

Päärmää kaksi lakanaa! = päärmää pari lakanoita!
 teritä kaksi saapasta! = teritä pari saappaita!
 parsi kaksi sukkaa! = parsi pari sukkaa!
 kudo kaksi kinnasta! = kudo pari kintaita!
 ammu kaksi lintua! = ammu pari lintuja!
 osta kaksi weistä! = osta pari weitsiä!
 puolipohjaa kaksi kenkää! = puolipohjaa pari kenkiä!
 myy kaksi kalaa! = myy pari kaloja!

Ufia-sana.

	<u>Yksikkö.</u>		<u>Monikko.</u>
Sumala	Sumalaa	Sumalat	Sumalia
ihminen	ihmistä	ihmiset	ihmisiä
lapsi	lasta	lapset	lapsia
poika	poikaa	pojat	poikia
tyttö	tyttöä	tytöt	tyttöjä
nuorukainen	nuorukaista	nuorukaiset	nuorukaisia
neitsyt	neitsyttä	neitsyet	neitsyjä

mies	miestä	miehet	miehiä
waimo	waimoa	waimot	waimoja
uffo	uffoa	uffot	uffoja
affa	affaa	affat	affoja
isä	isää	isät	isiä
äiti	äitiä	äidit	äitiä
—	—	wanhemmat	wanhempia
tytär	tyttäret	tyttäret	tyttäriä
sukulainen	sukulaiista	sukulaiset	sukulaisia
sisar	sisarta	sisaret	sisaria
herra	herraa	herrat	herroja
talonpoika	talonpoikaa	talonpojat	talonpoikia
rouwa	rouwaa	rouwat	rouwia
mamsfeli	mamsfelia	mamsfelit	mamsfelia
isäntä	isäntää	isännät	isäntiä
weli	weljeä	weljet	weljiä
emäntä	emäntää	emännät	emäntiä
piika	piikaa	piiat	piikvoja
renki	renkiä	rengit	renkiä
palwelias	palweliasa	palweliat	palwelioita
paimen	paimenta	paimenet	paimenia

Harjoituksia.

Lapsi, taputa äitiä!
 tyttö, halkaise putelia!
 piika, ripusta hametta!
 palwelias, kuule isäntää!
 talonpoika, katsele huonetta!
 uffo, tao kanta!
 waimo, maalaa owea!
 Jumala, kuule ihmistä

poika, lyö uffoa!
 mies, piiskaa waatteita!
 renki, käännä watia!
 emäntä, puhu!
 herra, katsele puukvoja!
 renki, tao weitsiä!
 nuorukainen, maalaa tuolia!
 lapsi, kuule isää!

Ihminen, rukoile yhtä (1) Jumalaa!
 poika, ota kaksi (2) veistä!
 tyttö, hae neljä (4) lasta!
 nuorukainen rukoile Jumalaa!
 neitsyt, umpele kaksi (2) hametta!
 mies, tanna seitsemän (7) tuolia!
 waino, paikka yhdeksän (9) paitaa!
 ukko, tee kaksi (2) harjaa!
 akka, keitä kahdeksitoista (12) kalaa!
 isä, rakasta lasta!
 äiti, leikkaa viisi (5) leipää!
 tytär rakasta vanhempia!
 futulainen, syö lihaa!
 palvelia, palvele kahden (2) herraa!
 neitsyt, palvele neljää (4) mansetta!
 isäntä, etsi kuusi (6) renkiä!
 emäntä, leivo kahdeksikymmentä (20) leipää!
 piika, pese neljäkymmentä (40) sukkaa!
 renki, tuo viisitoista (15) hirttä!
 lapsi, rakasta ihmisiä, rakasta äitiä!
 tyttö, umpele vaatteita, juo maitoa!

Ufja-šana.

Yksikkö.

Pää	pään
otja	otšan
filmä	filmän
nenä	nenän
korwa	korwan
suu	suun
niska	niskan
taula	taulan
olkapä	olkapään

Monikko.

päät	päitten
otjat	otšien
filmät	filmien
nenät	nenien
korwat	korvien
suut	suitten
niskat	niskojen
taulat	taulojen
olkapäät	olkopäiten

peukalo	peukalon	peukalot	peukalojen
kyynärpää	kyynärpään	kyynärpäät	kyynärpäiten
kantapää	kantapään	kantapäät	kantapäiten
watša	watšan	watšat	watšojen
tukka	tukan	tukat	tukkien
kulku	kulkun	kulkut	kulkujen
poski	posken	posket	poskien
huuli	huulen	huulet	huulien
kieli	kielen	kielet	kielien
formi	formen	formet	formien
kylki	kyljen	kyljet	kylkien
polwi	polwen	polwet	polwien
fääri	fäären	fääret	fäärien
parta	parran	parrat	partojen
rinta	rinnan	rinnat	rintojen
kyyni	kyynen	kyynet	kyynien
käsiwarssi	käsiwarren	käsiwarret	käsiwarssien
hammas	hampaan	hampaat	hampaiten
warwas	warpaan	warpaat	warpaiten
leuka	leuwan	leuwat	leukojen
selkä	selän	selät	selkien
jalka	jalan	jalat	jalkojen
hius	hiuksen	hiukset	hiuksien
käsi	käden	kädet	kässien
reisi	reiden	reidet	reisien
wyö	wyön	wyöt	wöitten
waimo	waimon	waimot	waimojen
juusto	juuston	juustot	juustojen
taulu	taulun	taulut	taulujen
tasku	taskun	taskut	taskujen
röijy	röijyn	röijyt	röijyjen
herra	herran	herrat	herrojen
isä	isän	isät	isien
ukko	ukon	ukot	ukkojen

affa	afan	afat	akkojen
arkku	arkun	arkut	arkkujen
nuttu	nutun	nutut	nuttujen
tyttö	tytön	tytöt	tyttöjen
liitu	liidun	—	—
hanko	hangon	hangot	hankojen
sänky	sängyn	sängyt	sänkysten
poika	pojan	pojat	poikien
paita	paidan	paidat	paitojen
pöytä	pöydän	pöydät	pöytien
leipä	leivän	leivät	leipien
isäntä	isännän	isännät	isäntien

Sarjotuksia:

Newi pään hiuksia!
 solmii wöitten nauhoja!
 keitä junston lientä!
 hae arkun awainta!
 jauha ukon rukiita!
 awaa tytön arkkua!
 tuo sängyn polsterit!
 umpele herran turkkia!
 kuttuta pojan polwea!
 pese seinän hirsiä!
 kuuwaa paidan kaulusta!
 hae emännän formikkaita!
 pese pöytäin jalvoja!
 pese tytön sukfat!
 leikkaa pojan hiukset!
 puolipohjaa piian fengät!
 awaa saunan owi!
 pese tuwan iltunoita!

leikkaa suun partaa!
 umpele waimojen hameita!
 pese taulun sientä!
 weistele puukon päätä!
 puhdistista röijyn hioja!
 hae afan weitsi!
 kuuwaa sängyn täkki!
 painkaa isän nuttu!
 puferra poikien formia!
 näytä nutun nappia!
 puhdistista jalan warpaita!
 tuo isäntien kintaita!
 nuole woileiwän woita!
 pese tyttöjen sukkaa!
 leikkaa poikien hiukset!
 hio isännän kirwes!
 lakaise tallin lattia!
 maalaa myllsyn seinä!

Ufja-fana.Yfittö.

liiwi	liiwin
lappi	lappen
laffi	lakin
nappi	napin
portti	portin
renki	rengin
äiti	äidin
fiipi	fiiwen
huone	huoneen
waate	waatteen
wuode	wuoteen
neitsyt	neitsyen
finnas	fiintaan
ruiis	ruiiin
faapas	fappaan
formifas	formiffaan
tytär	tyttären
mies	miehen

Monikko.

liiwiit	liiwien
lappet	lappien
lakit	lakkien
napit	nappien
portit	porttien
rengit	rengien
äidit	äitien
fiiwet	fiipien
huoneet	huoneitten
waatteet	waatteitten
wuoteet	wuoteitten
neitsyt	neitsyitten
fiintaat	fiintaitten
ruiiit	ruiiitten
faappaat	faappaitten
formiffaat	formiffaitten
tyttäret	tyttärien
miehet	miehien

Sarjotuksia.

Paikkaa liiwin taskua!
 umpele takin hiaa!
 hae partin awainta!
 ota rengin laffi!
 puferra kielen päätä!
 näytä faapin lukkoa!
 puferra formien päitä!
 katso lasten kielii!
 haawoita käden formia!
 tao portin awaimia!
 puhdistista waatteitten kauluksia!
 walmista miesten wuoteita!

puhdistista ämpäriin sauka!
 nosta penkin päätä!
 weistä pulpetin jalkaa!
 leikkaa äidin hame!
 tuo porttien awaimet!
 puhdistista käden kynsiä!
 pure kynnen päätä!
 wuole weitsien päitä!
 tuo huoneen hirsii!
 kuuwaa muorukäisten paitoja!
 awaa tyttärien arkkuja!
 paikkaa faappaitten warfia!

hae neitsyen sakkia!
 hae neitsyitten formikkaita!
 walmista miehen waatteita!
 umpele turkin kaulusta!
 pese pojan paidat!
 parsi isän sukut!
 teritä rengin saappaat!
 umpele kolmen akan esiliinaa!

tuo miehen kintaita!
 osta rukiin jauhoja!
 puolipehjaa tytön kankia!
 terwaa arkun kankia!
 kumpaa lapsen päätä!
 ripusta piian hametta!
 taluta sisaren lasta!
 kengitä isän hewosta!

U s i a = s a n a .

D i s i k k ö .

M o n i k k o .

Kirkko	kirkkoa	kirkot	kirkkoja
Kyökki	kyökkiä	kyökit	kyökkiä
Kelläri	kelläriä	kellärit	kelläriä
paja	pajaa	pajat	pajoja
liiteri	liiteriä	liiterit	liiteriä
talli	tallia	tallit	tallia
tallinparwi	tallinparwea	tallinparwet	tallinparwia
nawetta	nawettaa	nawetat	nawettoja
sauna	saunaa	saunat	saunoja
koulu	koulua	koulut	kouluja
hinkalo	hinkaloa	hinkalot	hinkaloja
seimi	seimeä	seimet	seimiä
mylly	myllyä	myllyt	myllyjä
huone	huonetta	huoneet	huoneita
tupa	tupaa	tuvat	tupia
riihi	riihä	riihet	riihä
lato	latoa	ladot	latoja
aitta	aittaa	aitat	aittoja
formus	formusta	formukset	formuksia
kartano	kartanoa	kartanot	kartanoja
hiekkä	hiekkä	hiekan	—
maalinki	maalinkia	maalingin	—

Harjotuksia.

Tuo isän kolme (3) kirjaa ja tuo äidin kassi (2) huiwia!
 Ota pojan kolme (3) pännäweistä ja ota tytön wiisi (5) rihweliä!
 Ota nuorukaisen neljä (4) linjaalia ja ota herran kassi (2) taulua!
 Ota emännän 12 leipää ja anna rouwan kuusi (6) juustoa!
 Kätkke tyttöjen sienä ja ota poikien rihweliä!
 Nosta jalkaa ja nosta kättä ja laske kättä!
 Awaa käsi ja awaa silmä ja awaa luffo!
 Sulje käsi ja sulje silmä ja sulje arkku!
 Hae herrain 8 läkkiastiaa ja anna manselin (4) lusikkaa!
 Harjaa kahden herran turkit! Pese kolmen (3) rouwan waatteet!
 Paikkaa neljän (4) miehen saappaita! Suolaa wiiden (5) waimon kaloja!
 Peivo seitsemän (7) emännän leipiä, ja paista kahdeksan (8) tytön juustot!
 Pese yhdeksän (9) weitsen päätä ja pese kymmenen (10) miehen takirit!
 Ota yhden (1) pojan läkkiastia ja anna yhdentoista (11) pojan rihwelit!
 Kanna kahden (2) miehen waatteita! Kuuwaa kahdentoista (12) lapsen sukkaa!

Pese kolmen miehen kolmetoista (13) paitaa!
 leiwo neljäntoista (14) lapsen neljäkymmentä (40) leipää!
 hae kuuden (6) isännän wiisikymmentä (50) käsilinaa!
 liikuta kassi (2) formea ja kolme (3) tuolia!
 wedä saappaita ja sukkaa!
 kanna kolme (3) penkkiä ja neljä (4) tuolia!
 laske pulpetit ja tuolit!
 etji kassi (2) hametta, kolme (3) esiliinaa ja neljä (4) formikasta!
 kätke hameet, esiliinat ja formikkaat!
 leikka hame, 2 röijyä, 3 liiwia ja 6 paitaa!
 umpele hame, röijyt, liiwit ja paidat!
 paikkaa isännän housut ja emännän liiwit!
 parsi poikien sukkaa ja tyttöjen formikkaita!
 etji poikien sukkat ja tuo tyttöjen formikkat!
 hae 8 läkkiastiaa ja 9 pännää ja anna läkkiastiat!
 tuo 3 weistä ja 7 kirjaa ja lainaa weitsset ja kirjat!
 kätke sienit ja ota ja kanna 2 tuolia!

hae, pese ja kuivaa 12 paitaa ja 6 niistinliinaa!
 ota ja tuo paidat ja niistinliinat!
 launa, avaa ja puhdistaa 2 kaappia ja 3 arkkua!
 vie, aseta ja lukitse kaapit ja arkit!

Uusia sanoja.

Yksikö.

Eläin

koira
 penikka
 lehmä
 vasikka
 härkä
 pääsi
 lammas
 karitsa
 pufferi
 wuohi
 sika
 karhu
 kettu
 kissa
 rotta
 hiiri
 hewonen
 tamma
 oris
 warfa
 porjas
 susi
 ilwes
 jänis
 orawa
 jalopeura

Eläintä

koiraa
 penikkaa
 lehmää
 vasikkaa
 härkää
 pääsiä
 lammasta
 karitsaa
 pufferia
 wuohia
 sikkua
 karhua
 kettua
 kissaa
 rottaa
 hiirtä
 hewosta
 tammaa
 orista
 warfaa
 porjasta
 suttua
 ilwestä
 jänistä
 orawaa
 jalopeuraa

Eläimet

koirat
 penikat
 lehmät
 vasikat
 härät
 pääsit
 lampaat
 karitsat
 pufferit
 wuohet
 sikat
 karhut
 ketut
 kissat
 rotat
 hiiret
 hewoset
 tammat
 oriit
 warsat
 porjaat
 sudet
 ilwekset
 jänikset
 orawat
 jalopeurat

Monikko.

Eläimiä

koiria
 penikkoita
 lehmiä
 vasikkoja
 härkiä
 pääsiä
 lampaita
 karitsoja
 pufferia
 wuohia
 sikkoja
 karhuja
 kettuja
 kisseja
 rottia
 hiiriä
 hewosia
 tammoja
 oriita
 warfoja
 porjaita
 susia
 ilwekisiä
 jäniksiä
 orawia
 jalopeuroja

<u>Skala</u>	<u>Skalaa</u>	<u>Skalat</u>	<u>Skaloja</u>
hauki	haukia	hau'et	haukia
ahwen	ahwenta	ahwenet	ahwenia
filli	filliä	fillit	filliä
anferiainen	anferiaista	anferiaiset	anferiaisia
lohi	lohja	lohet	lohia
haili	hailia	hailit	hailia
siika	siikaa	siiat	siikojia
lahna	lahnaa	lahnat	lahnoja
made	madetta	mateet	mateita
färi	färiä	färet	färiä
kuha	kuhaa	kuhat	kuhia
muikku	muikkua	muikut	muikkuja
kiiski	kiiskiä	kiiskit	kiiskiä
hyle	hylettä	hylkeet	hylkeitä
walaskala	walaskalaa	walaskalat	walaskaloja
<u>Lintu</u>	<u>Lintua</u>	<u>Linnut</u>	<u>Lintuja</u>
kukko	kukkoa	kukot	kukkoja
kana	kanaa	kanat	kanoja
kananpoika	kananpoikaa	kananpojat	kananpoikia
joutsen	joutfenta	joutfenet	joutfenia
kyyhkyinen	kyyhkyistä	kyyhkyiset	kyyhkyisiä
warpuinen	warpuista	warpuiset	warpuisia
tiainen	tiaista	tiaiset	tiaisia
pääskyinen	pääskyistä	pääskyiset	pääskyisiä
hanhi	hanhea	hanhet	hanhia
korppi	korppia	korpit	korppia
waris	warista	wariffet	wariffia
harakka	harakkaa	harakat	harakkoja
metso	metsoa	metset	metsoja
tetri	tetriä	tetrit	tetriä
pyy	pyytä	pyyt	pyitä
fiuru	fiurua	fiurnut	fiuruja
wästä räffi	wästä räffiä	wästä räffit	wästä räffia

tarhapölli	tarhapölliä	tarhapöllät	tarhapöllöjä
kotka	kotkaa	kotkat	kotkia
kärpäinen	kärpäistä	kärpäiset	kärpäisiä
hyttyinen	hyttyistä	hyttyiset	hyttyisiä
mehiläinen	mehiläistä	mehiläiset	mehiläisiä
muuriainen	muuriaista	muuriaiset	muuriaisia
täi	täitä	täit	täitä
firppu	firppua	firput	firppuja
lutikka	lutikkaa	lutikat	lutikkoja
heinäsirkka	heinäsirkkaa	heinäsirkat	heinäsirkkoja
hämähäkki	hämähäkkiä	hämähäkit	hämähäkkiä
rapu	rapua	ravut	rapuja
kärme	kärmettä	kärmeet	kärmeitä
sammaikko	sammaikkoa	sammakot	sammaikkoja
sifalisko	sifaliskoa	sifaliskot	sifaliskoja

Smaisuuden-sana.

Ylittä.

Ruohonpäinen	ruohonpäistä
siuinen	siuistä
keltainen	keltaista
punainen	punaista
harmaa	harmaa
walkea	walkeaa
ruskea	ruskeaa
musta	mustaa
suuri	suurta
pieni	pientä
ohut	ohutta
lyhyt	lyhyttä
täysi	täyttä
raskas	raskasta
ahdas	ahdasta

Monikko.

ruohonpäiset	ruohonpäisiä
siuiset	siuisiä
keltaiset	keltaisia
punaiset	punaisia
harmaat	harmaita
walkeat	walkeita
ruskeat	ruskeita
mustat	mustia
suuret	suuria
pienet	pieniä
ohuet	ohuia
lyhyet	lyhyitä
täydet	täyksiä
raskaat	raskaita
ahtaat	ahkaita

pitkä	pitkää	pitkät	pitkiä
terävä	terävää	terävät	teräviä
tyhjä	tyhjää	tyhjät	tyhjiä
keviä	keviää	keviät	keviöitä
tyhjä	tyhjää	tyhjät	tyhjiä
pakku	pakkuu	pakut	pakkuja
leviä	leviää	leviät	leviöitä
kaita	kaitaa	kaidat	kaitoja
hieno	hienoa	hienot	hienoja
korkea	korkeaa	korkeat	korkeita
matala	matalaa	matalat	mataloita
suora	suoraa	suorat	suoria
wäärä	wäärää	wäärät	wääriä
syvä	syvää	syvät	syviä
lowa	lowaa	lowat	lowia
hylmä	hylmää	hylmät	hylmiä
lämmin	lämpimää	lämpimät	lämpimiä
märkä	märkää	märät	märkiä
ruohonpäinen owi	ruohonpäistä owa	ruohonpäiset owet	ruohonpäisiä owia
sininen liivi	sinistä liiviä	siniset liivit	sinisiä liiviä
keltainen kaappi	keltaista kaappia	keltaiset kaapit	keltaisia kaappia
punainen pöytä	punaista pöytää	punaiset pöydät	punaisia pöytiä
harmaa lakki	harmaa lakkia	harmaat lakit	harmaita lakkia
walkea seinä	walkeaa seinää	walkeat seinät	walkeita seinä
ruskea esiliina	ruskeaa esiliinaa	ruskeat esiliinat	ruskeita esiliinoja
musta turkki	mustaa turkkia	mustat turkit	mustia turkkia
suuri huone	suurta huonetta	suuret huoneet	suuria huoneita
pieni tuoli	pientä tuolia	pienet tuolit	pieniä tuolia
ohut woileipä	ohutta woileipää	ohuet woileivät	ohuita woileipiä
lyhyt rihweli	lyhyttä rihweliä	lyhyet rihwelit	lyhyitä rehveliä
täysi wati	täyttä watia	täydet wadit	täyjiä watia
raskas ämpäri	raskasta ämpäriä	raskaat ämpärit	raskaita ämpäriä
ahdas portti	ahdasta porttia	ahtaat portit	ahdaita porttia

fewiä hattua	fewiää hattua	fewiät hatut	fewiöitä hattuja
pitkä penkki	pitkää penkkiä	pitkät penkit	pitkiä penkkiä
terävä weitsi	terävää weistä	terävät weitset	teräviä weitsiä
tylsä weitsi	tylsää weistä	tylsät weitsjet	tylsiä weitsiä
tyhjä lasi	tyhjää lasia	tyhjät lasit	tyhjiä lasia
paksu kirja	paksua kirjaa	paksut kirjat	paksuja kirjoja
fewiä peili	fewiää peiliä	fewiät peilit	fewiöitä peiliä
kaita hame	kaitaa hametta	kaidat hameet	kaitoja hameita
hieno lakana	hienoa lakanaa	hienot lakanat	hienoja lakanoita
korkea ikkuna	korkeaa ikkunaa	korkeat ikkunat	korkeita ikkunoita
matala katto	matalaa kattoa	matalat katot	mataloita kattoja
suora keppi	suoraa keppiä	suorat kepit	suoria keppiä
syvä talriffi	syvää talriffiä	syvät talriffit	syviä talriffiä
kowa leipä	kowa leipää	kowat leivät	kowa leipiä
hymä wesi	hymää wettä	hymät wedet	hymiä wesiä
wäärä hiilihanko	wäärää hiilihankoa	wäärät hiilihangot	wääriä hiilihankoja
lämmiin	lämpimää	lämpimät	lämpimiä
märkä	märkää	märät	märkiä
lämmiin uuni	lämpimää uunia	lämpimät uunit	lämpimiä uunია
märkä lakana	märkää lakanaa	märät lakanat	märkiä lakanoita
harwa käsilina	harvaa käsilinaa	harwat käsilinat	harvoja käsilinoja

Omaisunden-san.

Yksikkö.

kuuwa	kuiwaa
harwa	harwaa
laaka	laakaa
soikia	soikiaa
siliä	siliää
tihä	tihää
pehmiä	pehmiää
ympyräinen	ympyräistä
tasainen	tasaista

Monikko.

kuiwat	kuiwia
harwat	harvoja
laa'at	laakoja
soikiat	soikioita
siliät	siliöitä
tihät	tihöitä
pehmiät	pehmiöitä
ympyräiset	ympyräisiä
tasaiset	tasaisia

epätasainen	epätasaista	epätasaiset	epätasaisia
tulinen	tulista	tuliset	tulisia
on hiesjä	—	ovat hiesjä	—
eheä	eheää	eheät	eheitä
paha	pahaa	pahat	pahoja
hymä	hymää	hymät	hymyä
ruma	rumaa	rumat	rumia
wäkewä	wäkewää	wäkewät	wäkewiä
heikko	heikkoa	heikot	heikkoja
lihawa	lihawaa	lihawat	lihawia
laiha	laihaa	laihat	laihoja
fiisti	fiistää	fiistit	fiistiä
fiiwotoin	fiiwottomaa	fiiwottomat	fiiwottomia
uusi	uutta	uudet	uusia
wanha	wanhaa	wanhät	wanhvoja
tuttu	tuttua	tutut	tuttuja
tuntematoin	tuntemattomaa	tuntemattomat	tuntemattomia
nuori	nuorta	nuoret	nuoria
kaunis	kaunista	kauniit	kauniita
selkiä	selkiää	selkiät	selkiöitä
pimiä	pimiää	pimiät	pimiöitä
oikia	oikiaa	oikiat	oikioita
wasen	wasempaa	wasemmat	wasempia
sofia	sofiaa	sofiat	sofioita
kuuro	kuuroa	kuurot	kuuroja
mykkiä	mykkiää	mykkät	mykkiä
puhdas	puhdasta	puhtaat	puhtaita
likainen	likaista	likaiset	likaisia
saastainen	saastaista	saastaiset	saastaisia
riffinäinen	riffinäistä	riffinäiset	riffinäisiä
kipiä	kipiää	kipiät	kipiöitä
fairas	fairasta	firaat	fairaita
fiwuloinen	fiwuloista	fiwuloiset	fiwuloisia
terwe	terwettä	terweet	terweitä

famanlainen	famanlaista	famanlaiset	famanlaisia
erilainen	erilaista	erilaiset	erilaisia
wäsynyt	wäsynyttä	wäsyneet	wäsyneitä
tuohinen	tuohista	tuohiset	tuohisia
kylläinen	kylläistä	kylläiset	kylläisiä
nälkäinen	nälkäistä	nälkäiset	nälkäisiä
janoinen	janoista	janoiset	janoisia
uninen	unista	uniset	unisia
iloinen	iloista	iloiset	iloisia
waatettu	waatettua	waatetut	waatettuita
alastoin	alastamaa	alastamat	alastomia
olen, olet, on	suutuksissa	olemme, olette, ovat	suutuksissa

Yksikö.

Laaka talrikki	laakaa talriffia
soikia wati	soikiaa watia
tihä kampa	tihää kampaa
pehmiä polsteri	pehmiää polsteria
ympyriäinen pöytä	ympyriäistä pöytää
siliä lattia	siliää lattiaa
tulinen ruoka	tulista ruokaa
hewoinen on	hiesjä
eheä hame	eheää hametta
paha poika	pahaa poikaa
wäkewä mies	wäkewää miestä
heikko lapsi	heikkoa lasta
lihawa lehmä	lihawaa lehmää
laiha koira	laihaa koiraa
siivotoin emäntä	siivottomaa emäntää
uusi takki	uutta takkia
wanha lappi	wanhaa lappia
tuttu ihminen	tuttua ihmistä
nuori tyttö	nuorta tyttöä

Monikö.

laa'at talrifit	laakoja talriffia
soikiat wadit	soikoita watia
tihät kammat	tihöitä kampoja
pehmiät polsterit	pehmiöitä polsteria
ympyriäiset pöydät	ympyriäisiä pöytii
siliät lattiat	siliöitä lattiaita
tuliset ruuat	tulisia ruokia
hewoiset ovat hiesjä	—
eheät hameet	eheitä hameita
pahat pojat	pahoja poikia
wäkewät miehet	wäkewiä miehiä
heikot lapset	heikkoja lapsia
lihawat lehmät	lihawia lehmiä
laihat koirat	laihoja koiria
siivottomat emännät	siivottomia emäntiä
undet takit	unsiä takkia
wanhat lappit	wanhoja lappia
tutut ihmiset	tuttuja ihmisiä
nuoret tytöt	nuoria tyttöjä

kaunis huiwi	kaunista huiwia	kauniit huiwit	kauniita huiwia
selkiä wesi	selkiää wettä	selkiät wedet	selkiöitä wesiä
pimiä sauna	pimiää saunaa	piniät saunat	piniöitä saunoja
oikia ja wasen käsi	oikiaa ja wasempaa	kättä —	—
oikiat ja wasemmat kädet	oikioita ja wasempia	käsiä —	—
sofia ukko	sofiää ukkoa	sofiat ukot	sofioita ukkoja
kuuro akka	kuuroa akkaa	kuurot akat	kuuroja akkoja
mykkä tytär	mykkää tyttäätä	mykkät tyttäret	mykkiiä tyttäriä
puhdas esiliina	puhdasta esiliinaa	puhtaat esiliinat	puhtaita esiliinoja
liikainen paita	liikaista paitaa	liikaiset paidat	liikaisia paitoja
riffinäinen saapas	riffinäistä saapasta	riffinäiset saappaat	riffinäisiä saappaita
terwe renki	terwettä renkiä	terweet rengit	terweitä renkiä
kipiä formi	kipiää formea	kipiät formet	kipiöitä formia
kiwuloinen äiti	kiwuloista äitiä	kiwuloiset äidit	kiwuloisia äitiä
kylläinen warfa	kylläistä warfaa	kylläiset warfat	kylläisiä warfoja
nälkäinen fusi	nälkäistä futta	nälkäiset fudet	nälkäisiä fusia
janoonen wasikka	janoista wasikkaa	janoiset wasikat	janoisia wasikkoita
uininen piika	uinista piikaa	uiniset piikat	uinisia piikoja

Ufia=sana.

Yksittä.

Metsä	metfää
oja	ojaa
kaupunki	kaupunkia
tori	toria
kylä	kyllää
mäki	mäkeä
meri	merta
joki	jokea
awanto	awantoa
puu	puuta
pelto	peltoa
niittu	niittua
lähde	lähdetää

Monikko.

metfä	metfät	metfiä
oja	ojat	ojia
kaupungit	kaupungit	kaupunkia
torit	torit	toria
kyllät	kyllät	kyllä
mäet	mäet	mäkiä
meret	meret	meriä
joet	joet	jokia
awannot	awannot	awantoja
puut	puut	puita
pellot	pellot	peltoja
niitut	niitut	niittuja
lähteet	lähteet	lähteitä

kaiwo	kaiwoa	kaiwot	kaiwoja
atra	atraa	atrat	atroja
firppi	firppiä	firpit	firppiä
lapiio	lapiota	lapiot	lapioita
harawa	harawaa	harawat	harawoita
wiitafe	wiitafetta	wiitafheet	wiitafeita
firwes	firwestä	firweet	firweitä
farfa	farfaa	farat	farfoja
lyhde	lyhdettä	lyhteet	lyhteitä
olki	olkea	oljet	olkia
heinä	heinää	heinät	heiniä
refi	refää	re'et	refiä
—	—	rattaat	rattaita
terä	terää	terät	teriä
astuwa	astuwaa	astuwat	astuvia
warsta	warstaa	warstat	warstoja
kuoffa	kuoffaa	kuofat	kuoffia
hanfo	hanfoa	hangot	hanfoja

On= Owat= Mutta.

Paperi on walkea, mutta lätkki on musta,
 pöytä on korkea, mutta penkki on matala,
 suuri talli on kylmä, mutta pieni navetta on lämmin,
 wasen jalka on terve, mutta oikia käsi on kipiä,
 isän lusikka on suuri, mutta pojan lusikka on pieni,
 äidin hame on eheä, mutta tytön hame on rikkiäinen,
 paidat awat walkeat, mutta housut owat harmaat,
 kädet owat siniset, mutta huulet owat punaiset,
 wanhat ukot owat kiwuloiset, mutta nuoret pojat owat terveet,
 wanhat weitset owat tylsät, mutta uudet firweet owat terävät,
 rengin uudet saappaat owat pehmiät ja wäljät,
 mutta piian wanhat kengät kowat ja ahtaat,
 talonpoikien huoneet owat pienet ja matalat,
 mutta herrojen huoneet suuret ja korkeat,

. . . . n liivi on valkea, mutta . . . . n liivi on musta.

. . . . n esiliina on märkä, mutta . . . . n käsiliina on kuiva.

Isän kirves on terävä, mutta rengin sirppi on tylsä.

Ukon talli on pieni, mutta akan navetta on suuri.

Pojan kaappi on korkea, mutta tytön arkku on matala.

Kirveen terä on paksu, mutta viitakkeen terä on ohut.

. . . . n filmät ovat ruskeat, mutta . . . . n filmät ovat harmaat.

. . . . n hiukset ovat mustat, mutta . . . . n hiukset ovat punaiset.

Saunojen ikkunat ovat pienet, mutta tupien ikkunat ovat suuret.

Katojen seinät ovat harvat, mutta huoneitten seinät ovat tiheät.

Lapsien formet ovat lyhyet, mutta vaimojen formet ovat pitkät.

Dyttöjen hiukset ovat pitkät, mutta poikien hiukset ovat lyhyet.

Punaisen arkun awain on pieni, mutta sinisen kaapin awain on suuri.

Vanhan äidin kampa on tiheä, mutta suuren miehen kampa on harva.

Pienen lapsen formi on lyhyt, mutta suuren miehen formi on pitkä.

Sisaren pieni käsi on pehmiä, mutta veljen suuri käsi on kova.

Uusien saunojen uunit ovat eheät ja matalat, mutta

wanhosten riihien uunit ovat rikkiäiset ja korkeat.

Herrojen vanhat navetat ovat kylmät ja pimiät, mutta

talonpoikien uudet navetat ovat lämpimät.

Vanhan isän hiukset ovat harmaat, mutta nuoren

emännän hiukset ovat mustat.

Nuoren emännän pitkät keritsimet ovat terävät.

Sukulaisien huoneet ovat kauniit ja suuret, mutta

wanhempien huoneet ovat rumat ja ahtaat.

. . . . n harmaat housut ovat pitkät ja uudet, mutta

. . . . n mustat housut ovat lyhyet ja vanhat.

Paitojen kaulukset ovat valkeat, mutta nuttujen harmaat,

Tuvan punainen penkki on korkea, mutta saunan musta penkki on matala.

. . . . n uudet saappaat ovat ahtaat, mutta . . . . n vanhat

kengät ovat väljät.

Neitsyen kirja on ohut, mutta piian kirja on paksu.

. . . . n hame on musta, punainen ja sininen, mutta

. . . . n hame on valkea ja ruohonpäinen.

- . . . . n hameet ovat mustat, punaiset ja siniset, mutta
- . . . . n hameet ovat walkeat ja punaiset.
- . . . . n huoneet ovat suuret ja lämpimät, mutta
- . . . . n huoneet ovat pienet, kylmät ja siivottomat.
- . . . . n niistinliina on walkea ja punainen, mutta
- . . . . n niistinliina on walkea ja sininen.
- . . . . n wanhat kellärit ovat märät ja pimeät, mutta
- . . . . n mudet kellärit ovat kuivat ja walkeat.

Osta musta turkki!
 kannna tyhjä ämpäri!
 tuo tihä kampa!
 syö tulista ruokaa!
 katso hewoisien hampaita!
 lämmitä saunan uuni!
 kengitä isän nuorta hewoista!
 pese oikian käden formia!
 ota nuoren tytön wanha esiliina!
 kätke äidin kannis huiwi!
 leimo suuria ja pieniä leipiä!
 paista pieniä kaloja!
 hio talonpojan tylsää kirvestä!
 etsi sofian ukon musta laffi!
 lainaa piian punaiset hameet!

ammena kylmää wettä!
 kannna tyhjiä ämpäriä!
 tuo tihäät kammat!
 syö kowaa leipää!
 kaulaa rouwan paitoja!
 terwaa kirkon katto!
 kengitä isän nuoria hewoisia!
 taluta sofiat ukot!
 ota muorien tyttöjen wanhoja liinoja!
 kätke äidin kanniit huiwit!
 leimo ohuia ja paksuja leipiä!
 kuuwaa manselin märkiä lakanoita!
 hio poikien tylsiä kirweitä!
 kudo tyttären pitkää kangasta!
 wiruta sywät talrifit!

Pese pienuen sisarien likaiset paidat!
 Lakaise lämpimän tuwan tafaista lattiaa!
 Paikkaa suuren pojan riffinäistä saapasta!
 Puolipohjaa mykän tytön riffinäisiä kenkiä!
 Anna hyvän isän puhtaat paidat!
 Parfi wanhan emämän harmaat sukut!
 Rampaa sofian welsjen walkea tukka!
 Hae punaisen arkun suurta awainta!

Pese sinisten pöytien litaisia jalkoja!
 Pese sinisen pöydän litaista jalkaa!
 Unpele vanhan rengin rikkiäistä paitaa!
 Paikkaa vanhojen renkien rikkiäisiä paitoja!
 Harjaa nuorien herrojen uusia housuja
 Harjaa nuoren herran uudet liivit!
 Sauha kivuloisien akkujen märkiä rukiita!
 Sauha kivuloisen aikan märät rukiit!
 Maala uuden tuvan korkeita ikkunoita!

	Yksittä.	Monikko.	Yksittä.	Monikko.
		t.		t.
Nimitys	n.	ten, en	n.	ten, en
Osanto	a, o, u =ta, a	a, o, u =ita, ia	ä, ö, y, e, i =tä, ä	ä, ö, y, e, i =itä, iä
Uusanto	a, o, u =sa	a, o, u =isa	ä, ö, y, e, i =sä	ä, ö, y, e, i =isä
Yksittä.	a, o, u =sta	a, o, u =ista	ä, ö, y, e, i =stä	ä, ö, y, e, i =istä
Uusanto	a, o, u =h=n	a, o, u =ihin	ä, ö, y, e, i =h=n	ä, ö, y, e, i =ihin
Uusanto	a, o, u =lla	a, o, u =illa	ä, ö, y, e, i =llä	ä, ö, y, e, i =illä
Uusanto	a, o, u =lta	a, o, u =ilta	ä, ö, y, e, i =ltä	ä, ö, y, e, i =illä
Uusanto	a, o, u =lle	a, o, u =ille	ä, ö, y, e, i =lle	ä, ö, y, e, i =ille
Uusanto	a, o, u =tta	a, o, u =itta	ä, ö, y, e, i =ttä	ä, ö, y, e, i =ittä
Uusanto	a, o, u =ksi	a, o, u =iksi	ä, ö, y, e, i =ksi	ä, ö, y, e, i =iksi
Uusanto	a, o, u =na	a, o, u =ina	ä, ö, y, e, i =nä	ä, ö, y, e, i =inä

Asia-sanojen siivittelyminen.

Yksikkö.

1.		1.	2.	2.	3.
Nim.	puu	wyö	luffo	lato	tupa
Dma.	puu=n	wyö=n	lufon	ladon	tupwan
Dsa.	puu=ta	wyö=tä	luffoa	latoa	tupaa
Afu.	puu=ssa	wyö=ssä	lufossa	ladossa	tupassa
Päh.	puu=sta	wyö=stä	lufosta	ladosta	tupasta
Men.	puu=hun	wyö=hön	luffehen	latohon	tupahan
Siw.	puu=lla	wyö=llä	lufolla	ladolla	tupalla
Dta.	puu=ta	wyö=tä	lufolta	ladolta	tupalta
Ann.	puu=lle	wyö=lle	lufolle	ladolle	tupalle
Waj.	puu=tta	wyö=ttä	lufotta	ladotta	tupatta
Mun.	puu=ffi	wyö=ffi	lufotfi	ladotfi	tupafsi
Olen.	puu=na	wyö=nä	luffona	latona	tupana
Min.	puu=n	wyö=n	lufon	ladon	tupwan

Monikko.

Nim.	puu=t	wyö=t	lufot	ladot	tupat
Dma.	puu=iden	wyö=iden	luffojen	latojen	tupien
Dsa.	puu=itten	wyö=itten	luffoin	latoin	tupain
Dsa.	puu=ita	wyö=itä	luffoja	latoja	tupia
Afu.	puu=issa	wyö=issä	lufoissa	latoissa	tupissa
Päh.	puu=ista	wyö=istä	lufoista	latoista	tupista
Men.	puu=ihin	wyö=ihin	luffoihin	latoihin	tupihin
Siw.	puu=illa	wyö=illä	lufoilla	latoilla	tupilla
Dta.	puu=ilta	wyö=iltä	lufoilta	latoilta	tupilta
Ann.	puu=ille	wyö=ille	lufoille	latoille	tupille
Waj.	puu=itta	wyö=ittä	lufoitta	latoitta	tupitta
Mun.	puu=iffi	wyö=iffi	lufoiffi	latoiffi	tupiffi
Olen.	puu=ina	wyö=inä	luffoina	latoina	tupina
Min.	puu=in	wyö=in	lufoin	latoin	tupin

Yksikkö.

	3.	3.	4.	5.	5.
Nim.	jalka	kirja	äiti	omi	kanfi
Oman.	jal'an	kirjan	äidin	owen	kannen
Dsa.	jalkaa	kirjaa	äitiä	owea	kantta
Msu.	jal'assa	kirjassa	äidisä	owessa	kannes
Läh.	jal'asta	kirjasta	äidistä	owesta	kannesta
Men.	jalkahan	kirjahan	äitihin	owehen	kantehen
Siv.	jal'alla	kirjalla	äidillä	owella	kannella
Dta.	jal'alta	kirjalta	äidiltä	owelta	kannelta
Mun.	jal'alle	kirjalle	äidille	owelle	kannelle
Waj.	jal'atta	kirjatta	äidittä	owetta	kannetta
Muut.	jal'aksi	kirjaksi	äidiksi	oweksi	kanneksi
Ole.	jalkana	kirjana	äitinä	owena	kantena
Miin.	jal'an	kirjan	äidin	owen	kannen

Monikko.

Nim.	jal'at	kirjat	äidit	owet	kannet
Oma.	jalkojen	kirjojen	äitien	owien	kanfien
Dsa.	jalkain	kirjain	äitiä	owien	kanttien
Msu.	jalkoja	kirjoja	äitiä	owia	kanfia
Läh.	jal'oissa	kirjoissa	äidisä	owissa	kanfissa
Men.	jal'oista	kirjoista	äidistä	owista	kanfista
Mun.	jalkoihin	kirjoihin	äitihin	owihin	kanfihin
Siv.	jal'oilla	kirjoilla	äidillä	owilla	kanfilla
Dta.	jal'oilta	kirjoilta	äidiltä	owilta	kanfilta
Mun.	jal'oille	kirjoille	äidille	owille	kanfille
Waj.	jal'oitta	kirjoitta	äidittä	owitta	kanfitta
Muut.	jal'oiksi	kirjoiksi	äidiksi	owiksi	kanfiksi
Ole.	jalkoina	kirjoina	äitinä	owina	kanfina
Miin.	jal'oin	kirjoin	äidin	owin	kanfin

Ystikkö.

	5.	6.	—	—	—
Nim.	kaulus	warwas	kaita	lämmin	nawetta
Oma.	kauluksen	warpaan	kaidan	lämpimän	nawetan
Osa.	kaulusta	warwasta	kaitaa	lämpimää	nawettaa
Ufu.	kauluksesa	warpaasja	kaidasja	lämpimäsä	nawetasja
Läh.	kauluksesta	warpaasta	kaidasta	lämpimästä	nawetasta
Men.	kauluksehen	warpaasen	kaitahan	lämpimähän	nawettahan
Siw.	kauluksellä	warpaalla	kaidalla	lämpimällä	nawetalla
Ota.	kaulukselta	warpaalta	kaidalta	lämpimältä	nawetalta
Ann.	kaulukselle	warpaalle	kaidalle	lämpimälle	nawetalle
Waj.	kauluksetta	warpaatta	kaidatta	lämpimättä	nawetatta
Muu.	kaulukseksi	warpaaksi	kaidaksi	lämpimäksi	nawetaksi
Ole.	kaulukseina	warpaana	kaitana	lämpimänä	nawettana
Min.	kauluksen	warpaan	kaidan	lämpimän	nawetan

Monikko.

Nim.	kaulukset	warpaat	kaidat	lämpimät	nawetat
Oma.	{ kaulukfien kauluksten	warpaitten warwasten	kaitojen kaitoin	lämpimien —	nawettojen nawettoin
Osa.	kaulukfia	warpaita	kaitoja	lämpimiä	nawettoja
Ufu.	kaulukfissa	warpaisja	kaidojsja	lämpimisä	nawetojsja
Läh.	kaulukfista	warpaista	kaidoista	lämpimistä	nawetoista
Men.	kaulukfihin	warpaisiin	kaitoihin	lämpimiihin	nawettoihin
Siw.	kaulukfilla	warpailla	kaidoilla	lämpimillä	nawetoilla
Ota.	kaulukfilta	warpailta	kaidoilta	lämpimiltä	nawetoilta
Ann.	kaulukfille	warpaille	kaidoille	lämpimille	nawetoille
Waj.	kaulukfitta	warpaitta	kaidoitta	lämpimittä	nawetoitta
Muu.	kaulukfiksi	warpailksi	kaidoiksi	lämpimiksi	nawetoiksi
Ole.	kaulukfina	warpaina	kaitoina	lämpiminä	nawettoina
Min.	kaulukfin	warpain	kaidoin	lämpimin	nawetoin

Ytjittö.

Nim.	uusi kirves	wanha sauna	kylmä talli	pieni tupa
Dma.	uuden kirveen	wanhan saunan	kylmän tallin	pienen tupan
Dsa.	uutta kirvestä	wanhaa saunaa	kylmää tallia	pientä tupaa
Mfu.	uudessa kirveessä	wanhasa saunassa	kylmässä tallissa	pienessä tuvasa
Läh.	uudesta kirveestä	wanhasta saunasta	kylmästä tallista	pienestä tuwasta
Men.	uutehen kirveesen	wanhaan saunaan	kylmähän tallihin	pienehen tupahan
Siw.	uudella kirweellä	wanhalla saunalla	kylmällä tallilla	pienellä tuwalla
Ota.	uudelta kirweeltä	wanhalta saunalta	kylmältä tallilta	pieneltä tuwalta
Ann.	uudelle kirweelle	wanhalle saunalle	kylmälle tallille	pienelle tuwalle
Waj.	uudetta kirweettä	wanhatta saunatta	kylmättä tallitta	pienettä tuwatta
Muu.	uudeksi kirweeksi	wanhaksi saunaksi	kylmäksi talliksi	pieneksi tuwaksi
Ole.	uutena kirveenä	wanhana saunana	kylmänä tallina	pienenä tupana
Min.	uuden kirveen	wanhan saunan	kylmän tallin	pienen tupan

Monitto.

Nim.	uudet kirveet	wanhat saunat	kylmät tallit	pienet tupat
Dma.	uusien kirweitten	wanhojen saunojen	kylmien tallien	pienien tupien
	—	wanhoin saunoin	—	— tupain
Dsa.	uusia kirveitä	wanhoja saunoja	kylmiä tallia	pieniä tupia
Mfu.	uusissa kirveissä	wanhoissa saunoissa	kylmissä tallissa	pienissä tuwissa
Läh.	uusista kirveistä	wanhoista saunoista	kylmistä tallista	pienistä tuwista
Men.	uusihin kirveihin	wanhoihin saunoihin	kylmihin tallihin	pienihin tupihin
Siw.	uusilla kirweillä	wanhoilla saunoilla	kylmillä tallilla	pienillä tuwilla
Ota.	uusilta kirweiltä	wanhoilta saunoilta	kylmiltä tallilta	pieniltä tuwilta
Ann.	uusille kirweille	wanhoille saunoille	kylmille tallille	pienille tuwille
Waj.	uusitta kirweittä	wanhoitta saunoitta	kylmittä tallitta	pienittä tuwitta
Muu.	uusiksi kirweiksi	wanhoiksi saunoiksi	kylmiksi talliksi	pieniksi tuwiksi
Ole.	uusina kirveinä	wanhoina saunoina	kylminä tallina	pieninä tupina
Min.	uusin kirvein	wanhoin saunoin	kylmin tallin	pienin tuwin

Lufufanojen fiwitteleminen.

Nim.	1 Yksi	2. kaksi	5. viisi	7. seitsemän	11. yksi toista
Dma.	yhden	kahden	viiden	seitsemän	yhden toista
Dsa.	yhtä	kahda	viittä	seitsemää	yhtä toista
Ufu.	yhdesä	kahdesä	viidesä	seitsemäsä	yhdesä toista
Läh.	yhdestä	kahdesta	viidestä	seitsemästä	yhdestä toista
Men.	yhtehen	kahtehen	viitehen	seitsemähän	yhtehen toista
Siw.	yhdellä	kahdella	viidellä	seitsemällä	yhdellä toista
Ota.	yhdeltä	kahdelta	viideltä	seitsemältä	yhdeltä toista
Uun.	yhdelle	kahdelle	viidelle	seitsemälle	yhdelle toista
Waj.	yhdettä	kahdetta	viidettä	seitsemättä	yhdettä toista
Muu.	yhdeksi	kahdeksi	viideksi	seitsemäksi	yhdeksi toista
Ole.	yhtenä	kahtena	viitenä	seitsemänä	yhtenä toista
Nim.	20. Kaksikymmentä	23. kolme kolmatta	36. kuusi neljättä		
Dma.	kahden kymmenen	kolmen kolmatta	kuuden neljättä		
Dsa.	kahda kymmentä	kolmea kolmatta	kuutta neljättä		
Ufu.	kahdesä kymmenesä	kolmessä kolmatta	kuudesä neljättä		
Läh.	kahdesta kymmenestä	kolmesta kolmatta	kuudesta neljättä		
Men.	kahtehen kymmenehen	kolmehen kolmatta	kuutehen neljättä		
Siw.	kahdella kymmenellä	kolmella kolmatta	kuudella neljättä		
	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>		
Nim.	74. Neljä kahdeksatta	100. sata	189 sata yhdeksän yhdeksättä		
Dma.	neljän kahdeksatta	sadan	sata yhdeksän yhdeksättä		
Dsa.	neljää kahdeksatta	sataa	sata yhdeksää yhdeksättä		
Ufu.	neljäsä kahdeksatta	sadasä	sata yhdeksäsä yhdeksättä		
Läh.	neljästä kahdeksatta	sadasta	sata yhdeksästä yhdeksättä		
Men.	neljähän kahdeksatta	satahan	sata yhdeksähän yhdeksättä		
	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>		
Nim.	800. kahdeksan sataa	1000 tuhat	kaksi pientä nawettaa		
Dma.	kahdeksan sadan	tuhannen	kahden pienen nawetan		
Dsa.	kahdeksaa sataa	tuhatta	kahda pientä nawettaa		
Ufu.	kahdeksasä sadasä	tuhannesä	kahdesä pieneäsä nawetasä		
Läh.	kahdeksasta sadasta	tuhannesta	kahdesta pienestä nawetasta.		
	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>		

1. Ensimmäinen	ensimmäisen	ensimmäistä
2. toinen	toisen	toista
3. kolmas	kolmannen	kolmatta
4. neljäs	neljännen	neljättä
5. viides	viidennen	viidettä
6. kuudes	kuudennen	kuudetta
7. seitsemäs	seitsemännen	seitsemättä
8. kahdeksas	kahdeksannen	kahdeksatta
9. yhdeksäs	yhdeksännen	yhdeksättä
10. kymmenes	kymmenennen	kymmenettä
11. yhdestoista	yhden toista	yhdetä toista
12. kahdestoista	kahden toista	kahdetä toista
13. kolmastoista	kolmannen toista	kolmatta toista
20. kahdeskymmenes	kahden kymmenennen	kahdetä kymmenettä
21. yhdeskolmatta	yhden kolmatta	yhdetä kolmatta
30. kolmaskymmenes	kolmannen kymmenennen	kolmatta kymmenettä
32. kahdesneljättä	kahden neljättä	kahdetä neljättä
40. neljäskymmenes	neljännen kymmenennen	neljättä kymmenettä
43. kolmasviidettä	kolmannen viidettä	kolmatta viidettä
50. viideskymmenes	viidennen kymmenennen	viidettä kymmenettä
55. viideskuudetta	viidennen kuudetta	viidettä kuudetta
60. kuudeskymmenes	kuudennen kymmenennen	kuudetta kymmenettä
66. kuudesseitsemättä	kuudennen seitsemättä	kuudetta seitsemättä
70. seitsemäskymmenes	seitsemännen kymmenennen	seitsemättä kymmenettä
88. kahdeksasyhdeksättä	kahdeksannen yhdeksättä	kahdeksatta yhdeksättä
91. yhdeskymmenettä	yhden kymmenettä	yhdetä kymmenettä
100. sadas	sadannen	sadatta
101. satayhdes	satayhden	satayhdetä
103. satakolmas	satakolmannen	satakolmatta
114. sataneljätoista	sataneljän toista	sataneljättä toista
121. satayhdeskolmatta	satayhden kolmatta	satayhdetä kolmatta
200. kahdes sadas	kahden sadannen	kahdetä sadatta
1001. tuhatyhdes	tuhatyhden	tuhatyhdetä

Nim.	1. Ensimmäinen	2. toinen	5. viides	11. yhdes toista
Dma.	ensimmäisen	toisen	viidennen	yhden toista
Dsa.	ensimmäistä	toista	viidettä	yhdetä toista
Ufu.	ensimmäisessä	toisessa	viidennessä	yhdennessä toista
Räh.	ensimmäisestä	toisesta	viidennestä	yhdennestä toista
Men.	ensimmäiseen	toiseen	viidenteen	yhden toista
Siv.	ensimmäisellä	toisella	viidennellä	yhden toista
Ota.	ensimmäiseltä	toiselta	viideneltä	yhden toista
Ann.	ensimmäiselle	toiselle	viidennelle	yhden toista
Waj.	ensimmäisettä	toisetta	viidenettä	yhden toista
Muu.	ensimmäiseksi	toiseksi	viideneksi	yhden toista
Dle.	ensimmäisenä	toisena	viidentenä	yhden toista
Nim.	12. Kahdes toista	20. kahdes kymmenes		
Dma.	kahden toista	kahden kymmenen		
Dsa.	kahdet toista	kahdet kymmenettä		
Ufu.	kahdennessa toista	kahdennessa kymmenenessä		
Räh.	kahdennesta toista	kahdennesta kymmenenestä		
Men.	kahdenteen toista	kahdenteen kymmenenteen		
Siv.	kahdennella toista	kahdennella kymmenennellä		
	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>		
Nim.	36 kuudes neljättä	54. Neljäs kuudetta	100. Sadas	
Dma.	kuuden neljättä	neljännen kuudetta	sadan	
Dsa.	kuudetta neljättä	neljättä kuudetta	sadatta	
Ufu.	kuudennessa neljättä	neljännessä kuudetta	sadannessä	
Räh.	kuudennesta neljättä	neljännestä kuudetta	sadannesta	
Men.	kuudenteen neljättä	neljänteen kuudetta	sadanteen	
	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>	
Nim.	145. Sata viides viidettä	300 Kolmas sadas	1000 Tuhat	
Dma.	sata viidennen viidettä	kolmannen sadan	tuhat	
Dsa.	sata viidettä viidettä	kolmatta sadatta	tuhatta	
Ufu.	sata viidennessä viidettä	kolmannessa sadannessä	tuhatnessä	
	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>	<i>ja, n, e,</i>	

Ufunto. ssa= sfä= isfa= isä.

Wesi on lasissa.	kylmää wettä on pienessä lasissa.
kahwi on kupissa.	liha on tyhjässä ämpärisä.
lintu on puussa.	linnut owat suurissa puissa.
pännä on läkkiastiasa.	pännät owat läkkiastioissa.
herra on pajassa	herrojen rengit owat pajassa.
renki on liiterissä.	rengin takki on liiterissä.
piika on saunassa.	piiat owat saunoissa.
weitti on taskussa.	Uutin weittet owat kaapissa.
poika on koulussa.	mykät pojat owat kouluissa.
saapas on jalassa.	laffi on päässä.
formus on formessa.	hampaat owat suussa.
hiilihanko on nurkassa.	kintaat owat kädessä.

Äidin kiuuloinen lapsi on pienessä kättyessä.
 Äidin (2) lakki kiuuloista lasta on suuressa sängyssä.
 Isän wanhat hewoiset owat uudessa tallissa.
 Wanhan isän kolme (3) nuorta hewoista on kylmässä tallissa.
 Emännän punainen lehmä on wanhassa nawetassa.
 Emännän punaiset lehmät owat wanhoissa nawetoissa.
 Sisaren uusi huiwi on matalassa laatikossa.
 Wanhojen akkajen uudet huiwit owat mataloissa laatikoissa.
 Piian puhdas hame on mustassa kaapissa.
 Piian neljä (4) puhdasta hametta on eheässä kaapissa.
 Ruurojen pitkojen rikkäiset hameet owat korkeoissa aitoissa.
 Ruuvia puita on tuwan kylmässä uunissa.
 Pojan lyhyt rihweli on pienessä kirjassa.
 Poikien pitkät rihwelit owat tyttöjen pienissä kirjoissa.
 Punaisen lehmän maito on walkeassa maljassa.
 Kolmen mustan lehmän maito on kolmessa pienessä putelissa.
 Mustien lehmien maito on kolmessa pienessä putelissa.
 Lapsen puhdas talvikki on suuressa hylkissä.
 Lapsien puhtaat talvikit owat työkkiä pitkässä arkussa.
 Suuret leiwät owat tuwan lämpimässä uunissa.
 Rouwan sininen pöytäliina on ruohonpäisessä sängyssä.
 Tallin awain on rengin housun taskussa.

Rähdentö. sta= stä= ista= istä.

Tuo ruoka hyökistä!	Ota rihveli taskusta!
Ota lapio ojasta!	Tuo jauhoja myllystä!
Tuo hirsiä metsästä!	Tuo luffo pajasta!
Ota liha uunista!	Ota kala syvästä joesta!
Bedä saappaat jalasta!	Ota huiwit päästä ja kaulasta!
Poika, ota lakki päästä!	Tuo kaljaa kylmästä kellaristä!
Ota pännä laatikosta!	Uumena wettä syvästä kaimosta!
Tee suden nahasta turkki!	Tee wafikan nahasta saappaita!
Tuo woita pienestä kaapista!	Bedä kärnyt uufista liiteristä!
Ranna olkia suuresta riihestä!	Tuo kuuwia puita tuwan uunista!

Henki, ota awain tallin ovesta!
 Taluta isän nuori warja vanhasta tallista!
 Taluta isän nuoret warjat wanhoista tallista!
 Etji äidin kolme uutta huiwia matalasta arkusta!
 Etji pienen pojän musta takki punaisesta kaapista!
 Tuo rengin terävä kirwes lämpimästä tuwasta!
 Nosta wanhan sijaren uninen lapsi märästä kätkehestä!
 Ota renkien ja piikojen likaiset paidat korkeasta aitasta!
 Tuo wanhojen akkajen puhtaat hameet kylmästä huoneesta!
 Ota jauhoja ja kuroja isän kahdesta riffinäisestä säkistä!
 Hae portin awainta weljen housun wafemmasta taskusta!
 Ota tylsät keritsimet suuren pöydän suuresta laatikosta!
 Ota rukiin olkia kahdesta riihestä ja neljästä uudesta ladosta!
 Etji kaffi kananpoikaa saunasta, nawetasta ja tallista!
 Tuo renkien 3 tylsää kirvestä kylän uudesta pajasta!
 Poika, ota kauran olkia ensimmäisestä ladosta!
 Tuo toisesta wakasta kuroja ja neljänneestä otria!
 Piika, ota hailia kolmannelta suuresta astiasta!
 Etji manselin uudet formikkaat toisesta laatikosta!
 Myykä poika, taluta sokeaa tyttöä pitkästä lepistä ja ei kädestä!
 Äiti, ota kirjeet ja kirjat pienen lapsen kädestä!
 Osta kirjoja ja tauluja ensimmäisestä puodista!
 Tempaa kipeä hammas nuoren tytön suusta!

Menentö.

a, o, u, ä, ö, y, e, i, =h= a, o, u, ä, ö, y, e, i. n.

Pane formis formehen!	Wedä refi liiterihin!
Wie heiniä latohon!	Lyö maito patahan!
Poika, mene kirkkoon!	Lyö kalja lasihin!
Wie rukiit mysllyhyn!	Nosta poikaa hewosen selkään!
Kanna wettä saunahan!	Wie lapsi kylähän!
Kanna lapset kyökkihin!	Wie liha kylmään kelläriin!
Pane sirpit ojahän!	Lyö wettä suurehen kaukaloheh!
Wie penkki tyhjähän tupahan!	Wie puita kaupunkihin!
Wiskaa kiwi sywähän jotehen!	Pane hau'et soikioihin watihin!
Lyö kirwes seinään!	Unpele nappi liiwihin!
Kanna kirja matalahan kaappihin!	Wie hewoiset metsähän!
Pane laffi lapsen päähän!	Pane saappaat jalkahan!

Kanna witaakheet ja harawat uutehen latohon!
 Kätkke lapsien woileiwät punaisen pöydän laatikkohon!
 Silaa wanhan lehmän maito kahtehen pienehen watihin!
 Kätkke pienen pojan puhtaat housut mustahan arkkuhun!
 Kätkke pienien poikien mudet liiwit mustihin arkkuihin!
 Kanna kuuwia puita tupahan ja pane puut uuniin!
 Pane tytön likaiset hameet puhtahan ämpäriin!
 Lyö kauraja ja rukiita sijaren uusiin säkkiin!
 Pane weljen uunista lasta lewiähän sänkyhyn!
 Ummena wettä kolmehen suurehen maljahan ja kanna
 maljat lämpimähän nawettahan! Pane keppi nurkkahan!
 Tyttö, lyö lakkia pojan tyhjähän lakkiaastahan!
 Menki, wie olkia nawettoihin ja heiniä tallihin!
 Kätkke pienen sijaren uusi esiliina suureen puuhun!
 Paimen, aja lehmät metsään, lampaat ja wafikat niittuun!
 Piika, taluta emännän pientä mykkää poikaa kouluun!
 Kätkke suuren aitan aiwaimet isän toiseen wuoteesen!
 Neulo taskuja weljen uusiin housuihin ja muttuihin!
 Pane awain oween! Pane punainen huiwi kaulaan!
 Ota woileipä käteen, ja wie rikkiäinen luffo pajaan!
 Wedä weljen siniset formikkaat käteen!

Sivunto. Ua= Uä= illa= illä.

Hewoinen on pellolla.
 Akka on torilla.
 Keksi on kartanolla.
 Kissa on unilla.
 Leipä on kaidalla penkillä.
 Kärpäset ovat kirjoilla.
 Peili on tasaisella seinällä.
 Taulu on pitkällä pöydällä.

Harawat ovat niituilla.
 Linnut ovat katoilla.
 Tuolit ovat lattialla.
 Kirjat ovat ikkunoilla.
 Leivät ovat kaidoilla penkillä.
 Lusikat ovat laa'oilla talvikilla.
 Peilit ovat tasaisilla seinillä.
 Taulut ovat pitkällä pöydillä.

Ranna äidin kipiää lasta oikialla käsiwarrella!
 Piian sininen huiwi on märällä lattialla.
 Hyviä heiniä on tallinparwella.
 Isän mudet sirpit ovat kahdella matalalla laatikolla.
 Pieniä lintuja on suuren tallin katolla.
 Pienien lastien kirjat ovat mustalla kaapilla.
 Miehen tuohinen wafka on korkealla arkulla.
 Isän märät saappaat ovat lämpimällä unilla.
 Emännän kuusi uutta lusikkaa on sinisellä pöydällä.
 Hylän pienet pojat ovat merellä ja joella.
 Sisaren pieni poika on äidin postwella.

Ammena wettä ämpärillä! Äiti, lyö poikaa kädellä!
 Lappi, taputa äitiä käsillä! Ota kylmää wettä suurella ämpärillä!
 Leikkaa leipää terävällä veitsellä! Syö woita pienellä lusikalla!
 Kirjoita rihwelillä, lyijy-spännällä, liidulla ja läkällä!
 Piika, wiruta likaiset lasit lämpimällä wedellä!
 Sisar, kampa pienen wäljen päätä tiheällä kammalla!
 Kenki, lämmitä saunan uuni kuitwilla puilla!
 Tyttö, pese lastien paitoja saippualla ja wedellä!
 Piika, parsi isän ja äidin rikkinaiset sukut harmaalla langalla!
 Nosta pitkä penkki kahdella kädellä!
 Hyppää yhdellä jalalla tasaisella lattialla!
 Emäntä, pyyhi märät wadit kuitwilla käsiliinalla!
 Piika, pyyhi isännän likaiset saappaat märällä liinalla!

Sivunto. Ua= Uä= illa= illä.

Pojalla on hevonen.	Pojalla ei ole hevoista.
Dytöllä on lehmä.	Dytöllä ei ole lehmää.
Suurella pojalla on kirkves.	Suurella pojalla ei ole kirkvestä.
Pienellä tytöllä on formus.	Pienellä tytöllä ei ole formusta.
Piialla on uusia hameita.	Piialla ei ole uusia hameita.
Kengillä on vanhat housut.	Kengillä ei ole vanhoja housuja.
Kiisillä on kirjoja.	Krosella ei ole kirjoja.
Krosella on rihveli ja taulu.	Kiisillä ei ole rihveliä ja taulua.
Paimenella on musta koira.	Paimenella ei ole mustaa koiraa.
Sisarella on uusi hame.	Sisarella ei ole nutta hametta.
Uudella kirkolla on korkea torni.	Wanhalla kirkolla ei ole korkeaa tornia.
Lapsella on hyvä äiti.	Lapsella ei ole hyvää äitiä.
Mylkällä pojalla on lakki päässä.	Mylkällä pojalla ei ole lakkia päässä.
Lehmällä on forffa.	Lehmällä ei ole kättä.

Wanhalla ukolla on uusia saappaita. Ukolla on kenkiä.
 Talon isännällä on nuoria lehmii ja vanhoja lampaita.
 Pukilla ja wuohella on pitkä parta ja wäärät sarwet.
 Koiralla ja kiskalla on terävät hampaat ja kynnet.
 Nuorella emännällä on kakkikymmentä lehmää.
 Kahdella lehmällä on kuusitoista forffaa.
 Köyhällä lapsella ei ole leipää eikä waatteita.
 Isän huonolla pellolla on suuria kiviä.
 Sofialla ukolla ja akalla on pieni lämmin tupa.
 Sofialla ukolla ja akalla ei ole pientä lämmintä tupaa.
 Isällä on yksi poika ja yksi tyttö.
 Äidillä ei ole yhtä poikaa eikä yhtä tyttärtä.
 Miehillä on lyhyet hiukset. Dytöllä on pitkät hiukset.
 Väniksellä on pitkät korwat, mutta ketulla lyhyet.
 Pohella on punainen liha, mutta kuhalla walkoinen.
 Kärpäsellä on kuusi jalkaa, mutta ihmisellä kaksi.
 Hyvällä äidillä on pieniä lapsia.
 Äidillä on suuria poikia ja vanhoja tyttöjä.
 Lamulla on kylmä, mutta päiwällä lämmin.

Otando. Ita= Itä= ilta= iltä.

Tuo heiniä niitulta!	Ota wafka kartanolta!
Ota rikkinäinen katto saunalta!	Uja lehmät kaimelta!
Tuo hewoinen pelloilta!	Tuo hewoiset pelloilta!
Tuo heiniä tallinparwelta!	Amnuu harafka tallin katolta!
Ota leipä koiralta!	Tuo hameet katoilta!
Tuo sanko joelta!	Ota lakki lapselta!
Ota juusto laa'alta talvikilta!	Ota lakki lattialta!
Ota kirja korkealta alkunalta!	Ota kalat laa'oilta talvikilta!
Ota kirwes pieneltä tuoilta!	Ota kirjat korkeoilta arkuilta!
Ota peili mustalta seinältä!	Ota huiwit pitkiltä penkiltä!
	Ota peilit mustilta seiniltä!

Ota wanhan isän uusi hattu litaiselta lattialta!
 Ota sorian ukon kassi pitkää keppiä matalalta vuoteelta!
 Ota renkien kuuwat saappaat lämpimältä munilta!
 Osta kuuwia puita kaupungin suurelta torilta!
 Esi nuoren piian teräwä wiitake kaidalta saralta!
 Esi nuorien pitkojen teräwät wiitakkeet kaidoilta saroilta!
 Nosta äidin lapsi tuwan määrältä lattialta!
 Wedä isän rikkinäiset kärryt korkealta mäeltä!
 Rainaa kassi walkeaa niistinliinaa nuorelta sifarelta!
 Rainaa puhdas paita mykältä weljeltä!
 Rainaa huiwia kahdelta wanhalta piialta!
 Osta wiifi mutta harawaa sotalta ukolta!
 Osta neljä mustaa wasikannahkaa nahkurilta!
 Ota kangas kartanolta ja wie tupahan!
 Nosta pienen weljen penikka sifaren wasemmalta polwelta!
 Wedä kärryt torilta pienehen liiterihin!
 Osta munia, woita ja kaloja talonpojalta!
 Ota mudet kuokat, sirpit ja lapiot astuwalta!
 Pieni poika, osta kuusi suurta metsäa akalta!

Annanto. Heille. tta= na= ffi.

Wie hewoinen pellole!

Wie heiniä tallinparwille!

Bane kirwes lattialle!

Bane kirweet penkille!

Bane leiwät pitkälle pöydälle!

Sirjoita mustalle taululle!

Bane ruoka walkealle pöydälle!

Bane kirja kuivalle ikkunalle!

Aja lehmät suurelle niitulle!

Bane peili tasaiselle seinälle!

Mosta lapset lämpimälle uunille!

Wie lapiot kaidoille saroille!

Bane sifareit uudet hameet kahdelle korkealle kaapille!

Wiskaa atkojen likaiset kintaat ja formikkaat kuivalle wuoteelle!

Wie mätkiä heiniä kaupungin suurelle torille!

Bane kalaa ja leipää kolmelle laa'alle talvikille!

Mosta emännän mustaa lammasta wäsemälle käsiwarrelle!

Anna leipää laihalle hewoiselle! Anna heiniä punaiselle lehmälle!

Anna wettä janoiselle warjalle! Anna wettä janoisille wäpikoille!

Wie ruokaa wanhalle akalle! Wie kaljaa sotalle ukolle!

Wie hameet nuorelle sifarelle! Anna wiinaa wäsyneelle miehelle!

Anna puukko mykälle weskelle! Anna keritsimet äidille!

Anna rukiita laihalle sialle! Anna rukiita laihoille siowille!

Sirjoita kirje wanhalle isälle, äidille, sifarelle ja weskelle!

Witi, anna woiita ja leipää pienelle paimenelle!

Wene kirkolle, koululle! Wainaa rihweli Riiskille!

Wainaa rengille kirwes! Wyyttö, wainaa piialle huiwi!

Wyy talonpojalle rukiita! Wyy hewonen herralle!

Piika, pane suuri kattila tulelle!

Taluta isän pienet warjat kaimolle!

Wenlo nusia housuja pienelle weskelle!

Helsinki on ilman mykää koulutta.

Talon lapset owat leiwättä.

Kaupunki ei ole kirkotta.

Emännän wanha tytär on kaupungissa piikana.

Wännän nuori poika on kylässä rentinä.

Paimenen wanha musta koira on sokeana.

Suuren talon wanha talli on nawettana.

Leiwu rukiin jauhot ohuiksi ja paksuiksi leiwiksi.

Sarjotuksia.

Oyo kylmää wettä lasihin ja pane lasi punaiselle pöydälle!
 Ota musta hewoinen vanhasta tallista ja wie hewoinen niitulle!
 Tuo kuitia puita metsästä ja wie tyhjähän liiterihin!
 Ota pieni awain likaiselta lattialta ja pane awain punaisehen kaappihin!
 Ammena wettä sywästä kaimosta saawihin ja kanna saawi uutehen nawettahan leh-
 mille ja lampaille!
 Ota formus oikeasta formesta ja pane formus wasempahan formehen!
 Ota lyhyt riuhweli taskusta ja kirjoita mustalle taululle!
 Tuo heiniä pienestä ladosta ja wie heinät tallin parville!
 Tuo puita suuresta liiteristä ja pane puut tuwan isehon uunihin!
 Ota mävät saappaat jalasta ja pane saappaat lämpimälle uunille!
 Kanna wettä joesta ämpärillä nawettahan ja anna wettä janoisille lehmille, lampaille
 ja wafikoille!
 Ota pienen pojan lakki ja takki mävältä lattialta ja pane pitkälle penkille!
 Hewoiset owat niitulla, mene niitulle ja tuo hewoiset niitulta tallihin!
 Lampaat owat pellolla, mene pellolle ja aja lampaat pellolta kartanolle!
 Ota awain pienestä owesta ja pane awain pöydän laatikkohon!
 Wie sirppi saralle ja tuo lapio sywästä ojasta!
 Mene kaimolle ja ammena wettä pienellä ämpärillä kaulalohon wafikalle.
 Kirjoita riuhwelilla taululle!
 Tuo olkia lehmille suuresta rihestä!
 Hae emännän likaiset hameet suuhestä arkusta ja pese hameet saunasfa lämpimällä
 wedellä!
 Mene kaupunkihin ja osta isännälle rukiin jauhoja ja kaloja torilta!
 Mene kaupunkihin ja osta emännälle lihaa torilta!
 Mene kaimolle ja pese pöydän jalvoja kylmällä wedellä ja hiefalla!
 Etji pojan sukut uunilta ja tytön kengät wuoteesta ja wie sukut ja kengät ruispellolle!
 Ota isän suurella lusikalla kaloja padasta!
 Tuo kolme leipää tuwasta, wie leiwät tallihin ja anna hewoisille!
 Mene mysllyhyin ja jauha wanhan ukon ja akan rukiit!
 Taluta pojan kaffi warsaa ja tytön kolme lammasta niitulle!
 Mene kylähän ja tuo maitoa kiuuloiselle lapselle!

Onko? on. Swatto? owat. Ei ole. Eivät ole.

- Onko uuni walkea? on, ei ole, uuni on keltainen.
- Onko lattia musta? on, ei ole, lattia on walkea.
- Onko pöytä punainen? on, ei ole, pöytä on musta.
- Onko leipä kaapissa? on, ei ole, leipä on pöydällä.
- Onko isän nuori hewoinen wanhasa tallissa? on, ei ole, isän nuori hewoinen on pellolla.
- Swatto pojat koulussa? owat, eivät ole, pojat owat kylässä.
- Swatto huoneet lämpimät? owat, eivät ole.
- Swatto äidin uudet kengät ahtaat? owat, eivät ole. Äidin uudet kengät owat wäljät.
- Swatto pienen sisaren filmät kipiät? owat, eivät ole.
- Pienen sisaren filmät owat terveet, mutta korwat kipiät.
- Onko maito pienessä maljassa? on, ei ole, maito on suuressa maljassa.
- Swatto lehmät niitulla? owat, eivät ole, lehmät owat nawetassa.
- Swatto . . . . n saappaat lyhyet ja kovat? owat, eivät ole . . . . n saappaat owat pitkät ja pehmiät.
- Onko Lenan esiliina puhdas? on, ei ole, Lenan esiliina on likainen.
- Onko tallin awain oressa? on, ei ole, tallin awain on seinällä.
- Onko pienellä paimenella kassi mustaa koiraa? on, ei ole, pienellä paimenella on yksi musta koira.
- Onko suurella pojalla uusi terävä weitti ja kirves? on, ei ole, suurella pojalla on wanha tylsä weitti ja kirves.
- Onko Grosella ja Riiskillä uudet saappaat ja housut? on.
- Tallisjako hewoinen on? tallissa. Uunisjako leiwät owat? uunissa.
- Nawetassjako piika on? nawetassa. Kylässäkö isä on? kylässä.
- Suuressjako riihessä miehet owat? suuressa riihessä. eivät ole?
- Niitullako lehmät owat? niitulla, eivät ole niitulla, lehmät owat pellolla ja metsässä.
- Matalassa pöydän laatikossjako pitaan uusi huiwi on?
- Wanhasa ladosjako kauran olkia on?
- Tallinparwellako hyviä heiniä on? tallinparwella.
- Pienelläkö pojalla on uusi terävä weitti?
- Mylkällä työlläkö on kipiä jalka ja käsi?

Minkalainen? Minkalaiset?

Minkalainen on uuden tuwan uuni? uuden tuwan uuni on suuri ja walkea.

Minkalainen on mykän pojan kirja? mykän pojan kirja on pieni ja ohut.

Minkalainen on kaupungin kirkko? kaupungin kirkko on korkea ja pitkä.

Minkalaiset owat wanhojen ukkojen ja akkajen hiukset? wanhojen ukkojen ja akkajen hiukset owat harmaat ja harvat.

Minkalaiset owat isän uudet wiitakkeet? isän uudet wiitakkeet owat pitkät ja terävät.

Minkalaiset owat rengin wanhat housut? rengin wanhat housut owat rikkiäiset ja likäiset.

Minkalaiset owat sisaren lapsen filmät? sisaren lapsen filmät owat ruskeat ja suuret.

Minkalaiset owat saunojen owet? saunojen owet owat matalat ja lewiät.

Minkalaiset owat latojen seinät? latojen seinät owat harvat ja epätasaiset.

Minkalaiset owat pellon sarat? pitkät ja kaidat.

Minkalaiset owat äidin sukut? hienot ja lämpimät.

Minkalaiset owat paitojen kaulukset? hienot ja puhtaat.

Minkalainen on M . . . n uusi puukko? M . . . n uusi puukko on tylsä.

Minkalaiset owat mykät pojat ja tytöt? iloiset ja siistit.

Minkalainen on M . . . n turkki? lämmin ja wäljä.

Minkalainen on kaimo? syvä.

Minkalaisessa tallissa isän hevoset owat? uudessa.

Minkalaisella pöydällä kirjat owat? mustalla.

Minkalainen pienen paimenen koira on? suuri, musta ja wäkewä.

Minkalainen nuoren welsjen uusi hevoinen on? lihawa mutta laiska.

Minkalaisista wettä kylän uudessa kaimossa on? hywää ja kirkasta.

Minkalainen tupa wanhalla ukolla ja akalla on? pieni mutta lämmin.

Minkalaiset hameet piialla on? Piialla on kauniit ja hienot hameet.

Minkalaisista woita talonpojalla on? nuorta ja hywää.

Minkalaisia kaloja suuressa järwessä on?.

Minkalaisia rukiita ukon sätisä on? yhdessä on hyviä, toisessa on huonoja.

Minkalaisesta werasta pojan nuttu on? hienosta ja mustasta.

Minkalaisia heiniä tallinparwella on? hyviä ja kuuwia.

Minkalaisessa kaapisssa . . . n hame on? suuressa.

Minkalainen pää on mykällä pojalla . . . lla? hywä, mutta hän on laiska.

Uusia-sana.Yksittä.

Seppä	seppää
kultaseppä	kultaseppää
wasfiseppä	wasfiseppää
puuseppä	puuseppää
forwari	forwaria
falwomies	falwomiestä
suutari	suutaria
rääätäri	rääätäriä
nahturi	nahturia
wärjäri	wärjäriä
maalari	maalaria
muurari	muuraria
leipoja	leipojaa
fatuli	fatulia
fawenwalaja	fawenwalajaa
mylläri	mylläriä
alaisin	alaisinta
pale	palkea
wasara	wasaraa
pihdit	pihtiä
wiila	wiilaa
tiirikka	tiirikkaa
tahko	tahkoa
saha	sahaa
höylä	höylää
näweri	näweriä
wintilä	wintilää
taltta	talttaa
ruuwi	ruuwia
höyläpenkki	höyläpenkkiä
ruuwipenkki	ruuwipenkkiä

Monikko.

sepät	seppiä
kultasepät	kultaseppiä
wasfisepät	wasfiseppiä
puusepät	puuseppiä
forwarit	forwaria
falwomiehet	falwomiehiä
suutarit	suutaria
rääätarit	rääätäriä
nahturit	nahturia
wärjärit	wärjäriä
maalarit	maalaria
muurarit	muuraria
leipojat	leipojia
fatulit	fatulia
fawenwalajat	fawenwalajia
myllärit	mylläriä
alaisimet	alaisimia
palkeet	palkeita
wasarat	wasaroita
hohtimet	hohtimia
wiilat	wiiloja
tiirikat	tiirikkoja
tahot	tahkoja
sahat	sahoja
höylät	höyliä
näwerit	näweriä
wintilät	wintilöjä
taltat	talttoja
ruuwit	ruuwia
höyläpenkit	höyläpenkkiä
ruuwipenkit	ruuwipenkkiä

siera	sieraa	sierat	sieroja
kowasiin	kowasiinta	kowasiimet	kowasiimia
kulta	kultaa kullaa		
hopia	hopiaa hopian		
wasfi	waskea wasken		
tina	tinaa tinan		
rauta	rauta raudan		
teras	terästä teräksen		
läffi	läffää läfin		
lyijy	lyijyä lyijyn		
lesti	lestiä	lestit	lestiä
naskali	naskalia	naskalit	naskalia
polwihihna	polwihihnaa	polwihihnät	polwihihnoja
neula	neulaa	neulat	neuloja
filmäneula	filmäneulaa	filmäneulat	filmäneuloja
nahka	nahkaa	nahat	nahkoja
naula	naulaa	naulat	nauloja
nuora	nuoraa	nuorat	nuoria
pyörä	pyörää	pyörät	pyöriä
afseli	afselia	afselit	afselia
wemmel	wemmeltä	wempeleet	wempeleitä
piiska	piiskaa	piiskat	piiskoja
—	—	mäkiwyöt	mäkiwöitä
suitset	suitset, suitsien	päitset	päitset
riimu	riimua	riimut	riimuja
rinnustin	rinnustinta	rinnustimet	rinnustimia
		ohjafset, ohjafsia,	ohjafset
		rahheet	rahkeita
		ränget	ränkiä
hewoisen kenkä	hewoisen kenkää	hewoisen kengät	hewoisen kenkiä
loimi	lointa	loimet	loimia
aisa	aistaa	aistat	aistoja
sawerikko	sawerikkoa	sawerikot	sawerikkoja
kaplas	kaplasta	kaplaat	kaplaita

wärttänä	wärttänää	wärttänäät	wärttänäiä
jalas	jalasta	jalakset	jalakssia
kelkka	kelkkaa	kelkat	kelkkoja
fatula	fatulaa	fatulat	fatuloja
		ratsustimet	ratsustimia

Seppä, tao vanhalle isälle uusia wiitakkeita, sirppiä ja kirweitä! Seppä, tao weljen kahdelle punaiselle warfalle kenkiä! Kulta-seppä, tee nuorelle tytölle formus ja kuusi hopialusikka! Puuseppä, tee vanhalle äidille kanniita tuolia ja sänkyjä, ja herralle kaksi pitkää pöytää! Suutari, neuo sisaren pienelle pojalle pieniä punaisia saappaita ja piialle kenkiä! Suutari, teritä mykän tytön kenkiä, ja puolipohjaa sokian rengin rikkinäiset saappaat! Näätäri, umpela akan kolmelle pienelle lapselle mustia housuja, harmaita liiviä ja sinisiä lakkia! Näätäri, paikka neljän suuren pojan rikkinäisiä nuttuja! Näätäri, leikka isännälle housuja! Maalari, maalaa uuden tuwan ikkunoita walkealla maalingilla! Satuli, neuo talonpojalle kaksi fatulaa ja kolme riimua! Myl- läri, jauha ukon ja akan rukiit! Poika, ota suitset tallin naulasta ja pane suitset hewoisen päähän! Taluta hewoista ratsustimista kaimolle ja anna hewoiselle wettä! Paina re'en jalakssia ja wempeleitä! Ota loimi hewoisen selästä ja pane fatula hewoisen sellähän! Aluaa kaapin owi tiirikalla! Wie sepälle rikkinäinen luffo ja tao uusi! Osta leipojalta kowaa ja pehmiää leipää! Myy nahkurille nahkaa ja osta nahkurilta nahkaa! Osta nahkurilta yksi musta wafikannahka. Maalari, maalaa äidin uusi pöytä mustakssi. Muurari, muuraa uusi uuni saamaan! Wärjäri, paina äidin langat siniseksi! Wasikiseppä, tee yksi suuri kahwikattila emännälle ja kaksi pientä kahwikattilaa sisarelle! Myy leipojalle rukiinjauhoja! Osta rahkeita ja hywiä suitssia puodista! Suutari paikka pojan rikkinäisiä saappaita! Kenki, pane uudet ranget hewosen päähän! Neuo uusia ratsustimia suitfihin! Pane loimi hewoisen sellään!

Nimitys-sanoja.Yksikö.

Nim.	Minä	Sinä	Hän	Tämä	Tuo	Se
Dma.	minun	sinun	hänen	tämän	tuon	sen
Dsa.	minua	sinua	häntä	tätä	tuota	sitä
Ufu.	minusfa	sinusfa	hänessä	tässä	tuosfa	siinä
Läh.	minusta	sinusta	hänestä	tästä	tuosta	siitä
Men.	minuhun	sinuhun	hänehen	tähän	tuohon	siihen
Siw.	minulla	sinulla	hänellä	tällä	tuolla	siellä
Dta.	minulta	sinulta	häneltä	tältä	tuolta	sieltä
Ann.	minulle	sinulle	hänelle	tälle, tänä	tuolle	sille

Monikö.

Nim.	Me	Te	He	Nämät	Nuot	Ne
Dma.	meidän	teidän	heidän	näiden	noiden	niiden
Dsa.	meitä	teitä	heitä	näitä	noita	niitä
Ufu.	meisfä	teisfä	heisfä	näisfä	noisfa	niisfä
Läh.	meistä	teistä	heistä	näistä	noista	niistä
Men.	meihin	teihin	heihin	näihin	noihin	niihin
Siw.	meillä	teillä	heillä	näillä	noilla	niillä
Dta.	meiltä	teiltä	heiltä	näiltä	noilta	niiltä
Ann.	meille	teille	heille	näille näinä	noille	niille

Nimitys-sanoja.Yksikö.

Nim.	Joka	Jompi	Kuka	Mikä	Ken	Kumpi
Dma.	jonka	jomman	kuka	minkä	kenen	kumman
Dsa.	jota	jompaa	kuta	mitä	ketä	kumpaa
Ufu.	josfa	jommasfa	kusfa	misfä	kesfä	kummasfa
Läh.	josta	jommasta	kusta	mistä	kestä	kummasta
	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.

Monikko.

Nim.	Jotka	Jommat	Kutka	Mittä	Ketkä	Summat
Dma.	joiden	jompien	kuiden	miden	keiden	kumpien
Dsa.	joita	jompia	kuita	mitä	keitä	kumpia
Ufu.	joisfa	jommisfa	kuisfa	misfa	keisfa	kummisfa
Läh.	joista	jommista	kuiſta	mistä	keistä	kummista
	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.

Yksikkö.

Nim.	Joku	Jompikumpi	Jokainen	Muutama	Muu			
Dma.	jonkun	jommankumman	jokaifen	muutaman	muun			
Dsa.	jotakuta	jompaakumpaa	jokaista	muutamaa	muuta			
Ufu.	josfakusfa,	jommasfakummasfa	jokaifessa	muutamassa	muussa			
Nim.	Moniahta,	Sama,	Molemmat,	Kaikki,	Itse.	Jokin,	Kukin,	Mikin
Dman.	moniaan,	saman,	molempien,	kaiken,	itsen,	jonkin,	kunkin,	minkin,

Minun-ni. Meidän-me.

Minun kirja = kirjani	minun taulu = tauluni	minun tuoli = tuolini
minun kirjat	minun taulut	minun tuolit = tuolini
minun weitſi = weitſeni	minun hewoinen = hewoiſeni	minun awain = awaimeni
minun weitſet	minun hewoiſet	minun awaimet = awaimeni
minun käſi = käteni	minun ſiſar = ſiſareni	minun puikko = puikkoni
minun kädet	minun ſiſaret	minun puikot = puikkoni
meidän weitſi = weitſemme	meidän pöytä = pöytämme	meidän tupa = tupamme
meidän weitſet	meidän pöydät	meidän tuvat = tupamme
meidän weli = weliemme	meidän lammas lampaam=	meidän wemmel = wepe=
meidän weliſet	meidän lampaat = me	meidän wempeleet = leemme
meidän ſirppi = ſirppimme	meidän pelto = peltomme	meidän kello = kellomme
meidän ſirpit	meidän pellot	meidän kellot

Minun wanha iſä = wanha iſäni. minun uudet ſaappaat = uudet ſaappaani.
 meidän wanha iſä = wanha iſämme. meidän uudet ſaappaat = uudet ſaappaamme.
 minun uusi ſormus = uusi ſormuſſeni. minun nuori warſa = nuori warſani.

meidän uudet formukset = uudet formuksemme. meidän nuoret warjat = nuoret warjamme.
 minun puhdas kaulus = puhdas kaulukseni. minun likainen paita = likainen paitani
 meidän puhtaat kaulukset = puhtaat kauluksemme.

Sinun-si. Teidän-nne.

Sinun wasara = wasarasi	sinun hattu = hattusi	sinun lehmä = lehmäsi
sinun wasarat = wasarasi	sinun hatut = hattusi	sinun lehmät = lehmäsi
sinun formi = formesi	sinun hewoinen = hewoisesi	sinun kampa = kampaasi
sinun formet = formesi	sinun hewoiset = hewoisesi	sinun kammot = kampaasi
sinun käsi = kätesi	sinun sisar = sisaresi	sinun sukka = sukkaasi
sinun kädet = kätesi	sinun sisaret = sisaresi	sinun sukat = sukkaasi
teidän mylly = myllynne	teidän alaijin = alaijinne	teidän jalka = jalkanne
teidän myllyt = myllynne	teidän alaijimet = alaijinne	teidän jalat = jalkanne
teidän lato = latonne	teidän härkä = härkäanne	teidän kowasin = kowasi-
teidän ladot = latonne	teidän härät = härkäanne	meidän kowajimet = menne
teidän weli = welsenne	teidän leipä = leipänne	teidän hanko = hankonne
teidän welsjet = welsenne	teidän leiwät = leipänne	teidän hangot = hankonne

sinun pieni poika = pieni poikasi. sinun kaita farka = kaita farkasi.
 teidän pienet pojat = pienet poikanne. teidän kaidat farat = kaidat farkanne.
 sinun mykkä weli = mykkä welsesi. sinun riffinäinen kenkä = riffinäinen kenkäsi.
 teidän mykkät welsjet = mykkät welsenne. teidän riffinäiset kengät = riffinäiset kenkäanne
 sinun pitkä nuttu = pitkä nuttusi. sinun äidin kipiä lapsi = äitisi kipiä lapsi.
 teidän lyhyet nutut = lyhyet nuttunne.

Hänen. Häiden-nsä nsä.

Hänen saha = sahasa	hänen satula = satulansa	hänen wiila = wiilansa
heidän sahat = sahasa	heidän satulat = satulansa	heidän wiilat = wiilansa
hänen posti = postensa	hänen kuokka = kuokkansa	hänen rinnustin = rinnus-
heidän postet = postensa	heidän kuokat = kuokkansa	heidän rinnustimet = timensa
hänen kirwes = kirweensä	hänen käsi = käteensä	hänen kinnas = kintaansa
heidän kirweet = kirweensä	heidän kädet = käteensä	heidän kintaat = kintaansa
hänen piika = piikansa	hänen tytär = tyttärensä	hänen ränget = ränkensä
heidän piikat = piikansa	heidän tyttäret = tyttärensä	heidän ränget = ränkensä

hänen kynsi = kyntensä
heidän kynnet = kyntensä
hänen lanka = lankaansa
heidän langat = lankaansa

hänen kylki = kylkensä
heidän kyljet = kylkensä
hänen hirsi = hirtensä
heidän hirret = hirtensä

hänen kangas = kankaansa
heidän kankaat = kankaansa
hänen weitji = weitsensä
heidän weitjet = weitsensä

hänen pienen pojan kirja = pienen poikaansa kirja.

hänen uuden tuwan ikkunat = uuden tupansa ikkunat.

heidän uusien tupien ikkunat = uusien tupiansa ikkunat.

hänen nuoren tytön punainen esiliina = nuoren tyttönsä esiliina.

hänen kolme mustaa warfaa = kolme mustaa warfaansa.

Yksikkö.

Nim. Minun kirjani
Oma. kirjani
Osa. kirjaani
Apu. kirjassani
Räh. kirjastani
Men. kirjahani
Siw. kirjallani
Ota. kirjaltani
Ann. kirjalleni
Waj. kirjattani
Muu. kirjakseni
Min. kirjani

Sinun tupasi
tupasi
tupaasi
tuwasasi
tuwastasi
tupahasi
tuwallasi
tuwaltasi
tuwallesi
tuwattasi
tuwaksesi
tupanasasi

Hänen suuri hankonsa
suuren hankonsa
suurta hankoansa
suuresa hangosansa
suuresta hangostansa
suurehen hankohonsa
suurella hangollansa
suurelta hangoltansa
suurelle hangollensa
suuretta hangottansa
suureksi hangoksensa
suurena hankonansa

Monikko.

Nim. Kirjamme
Oma. kirjojemme
Osa. kirjojamme
Apu. kirjoissamme
Räh. kirjoistamme
Men. kirjoihimme
Siw. kirjoillamme
Ota. kirjoiltamme
Ann. kirjoillemme
Waj. kirjoittamme
Muu. kirjoiksemme
Min. kirjoinamme

Tupanne
tupienne
tupianne
tuwisanne
tuwistanne
tupihinne
tuwillanne
tuwiltanne
tuwiltanne
tuwiltanne
tuwiltanne
tuwiltanne
tupinanne

Suuret hankonsa
suurien hankojensa
suuria hankojansa
suurisaa hangoisansa
suurista hangoistansa
suurihin hankoihinsa
suurilla hangoillansa
suurilta hangoiltansa
suurille hangoillensa
suuritta hangoittansa
suuriksi hangoiksensa
suurina hankoinansa

Ufia-sana.Yksikkö.Monikko.

Taiwas	taiwasta	taiwaat	taiwaita
maa	maata	maat	maita
aurinko	aurinkoa	auringot	aurinkoja
päivänpaiste	päivänpaistetta	päivänpaisteen	—
kuu	kuuta	—	—
kuuwalo	kuuwalea	kuutama	kuutamaa
tähti	tähteä	tähdet	tähtiä
pilwi	pilweä	pilwet	pilviä
wuori	wuorta	wuoret	wuoria
kallio	kalliota	kalliot	kallioita
kiwi	kiweä	kiwet	kiwiä
pitäjä	pitäjää	pitäjät	pitäjiä
tuuli	tuulta	tuulet	tuulia
myrsky	myrskyä	myrskyt	myrskyja
ukkoinen	ukkoista	—	—
ukon nuoli	ukon nuolta	ukon nuolet	ukon nuolia
tulipalo	tulipaloa	tulipalot	tulipaloja
wesifaari	wesifaarta	wesifaaret	wesifaaria
lahsti	lahtea	lahdet	lahtia
niemi	nientä	niemet	niemiä
salmi	salmea	salmet	salmia
järwi	järweä	järwet	järviä
wirta	wirtaa	wirrat	wirtoja
saari	saarta	saaret	saaria
laine	lainetta	laineet	laineita
aalto	aaltoa	aallot	aaltoja
ranta	rantaa	rannat	rantoja
jää	jäätä	jäät	jäitä
lumi	lunta, lumen	—	—
sade	sadetta	sateet	sateita
halla	hallaa	hallat	halloja

paikainen	paikasta	paikaset	paikasia
sumu	sumua	sumut	sumuja
rae	raheen	raheet	raeita
pyry	pyryä	pyryt	pyryjä
ilma	ilmaa	ilmat	ilmoja
laiwa, alus	laiwaa, alusta	laiwat, alukset,	laivoja, aluksia
wene	wenettä	weneet	weneitä
purje, seili	purjetta, seiliä	purjeet, seilit	purjeita, seiliä
airo	airoa	airot	airoja
ruoteli	ruotelia	ruotelit	ruotelia
tuli, walkea	tulta, walkeaa	—	—
tiili	tiiltä	tiilet	tiiliä
kekäle	kekältä	kekäleet	kekäliä
hiili	hiiltä	hiilet	hiiliä
tuhka	tuhkaa, tuhan	pore	poreoa
sawu, sawun	sawua	—	—
sami, sawen	sawea	—	—
pelti	peltiä	pellit	peltiä
päre	pärettä	päreet	päreitä
tuohi	tuohia	tuohet	tuohia
piippu	piippua	piiput	piippuja
warfi	wartta	warret	warfia
tupakka	tupakkaa	tupakat	tupakkia
pysy	pysyä	pysyt	pysyjä
ruuti	ruutia	—	—
haulii	haulia	haulit	haulia
pii	piitä	piit	piitä
taula	taulaa	taulat	tauloja
tulukset	tuluksia	—	—
tuppi	tuppea	tupet	tuppia
sammal	sammalta	sammalet	sammalia
filta	filtaa	fillat	filtoja
maantie, tie	maantietä, tietä	maantiet, tiet	maanteitä, teitä
katu	katua	kadut	katuja

fuja	fujaa	fujat	fujia
aita	aitaa	aidat	aitoja
aidanseiväs	aidanseivästä	aidanseipäät	aidanseipäitä
weräjä	weräjää	weräjät	weräjiä
sarana	saranaa	saranat	saranoja
lauta	lautaa	laudat	lautoja
fiikku	fiikkua	fiikut	fiikkuja
työ	työtä	työt	töitä
—	—	kangaspunt	kangaspuita
pirta	pirtaa	pirrat	pirtoja
woffi	woffia	wokit	woffia
raapfi	raapfia	raapfit	raapfia
ferä	ferää, ferät, ferä	ferinpunt	ferinpuita
pellawa	pellawaa	pellawat	pellawia
willa	willaa	willat	willoja
werka, farka	werkaa, farkaa	werat	werkoja
liina	liinaa	liinat	liinoja
hynttilä	hynttilää	hynttilät	hynttiliä
hynttilänjalca	hynttilänjalcaa	hynttilänjalat	hynttilänjalcoja
—	—	hynttilänjalfit	hynttilänjalfia
saawi	saawia	saawit	saawia
tyunnyri	tyunnyriä	tyunnyrit	tyunnyriä
lefferi	lefferiä	lefferit	lefferiä
fiulu	fiulua	fiulut	fiuluja
maitopytty	maitopyttyä	maitopytyt	maitopyttyjä
firnu	firnuta	firnut	firnuja
fauha	fauhaa	fauhat	fauhoja
fori	foria	forit	foria
forento	forentoa	forenno	forentoja
härkin	härkintä	härkkimet	härkkimiä
wispilä	wispilää	wispilät	wispiliä
luuta	luutaa	luudat	luutia
pulli	pullia	pullit	pullia
kyyny	kyynyttä	kyynykset	kyynyksiä

raha	rahaa	rahat	rahoja
puntari	puntaria	puntarit	puntaria
leiwiskä = 20 naulaa	leiwiskää	—	—
kappa	kappaa	kapat	kappoja
kynnärä	kynnärää	kynnäret	kynnäriä
tuuma	tuumaa	syli, syltä, sylen	—
kannu	kannua	kannut	kannuja
tuoppi	tuoppia	tuopit	tuoppia
kortteli	korttelia	korttelit	korttelia
ratti	rattia	ratit	rattia
seula	seulaa	seulat	seuloja
padanjalka	padanjalkaa	padanjalat	padanjalkoja
farwi	farwea	farwet	farwia
luu	lunta	luut	luita
weri	werta	—	—
sydän	sydäntä	sydämet	sydämiä
haawa	haawaa	haawat	haamoja
synti	syntiä	synnit	syntiä

Sarjotuksia.

Minun wanha nuttuni on rikkiäinen. Sinun wanha nuttusi on rikkiäinen. Hänen wanha nuttunsa on rikkiäinen. Meidän wanhat nuttumme ovat rikkiäiset. Teidän wanhat nuttunne ovat rikkiäiset. Heidän wanhat nuttunsa ovat rikkiäiset. Minun wanhat saappaani ovat rikkiäiset. Sinun uusi weitsefi on tylsä. Hänen musta hewoifensa on laiha. Puolipohjaa meidän pienien tyttöjemme rikkiäiset kengät! Umpele heidän sokialle rengillensä uusia housuja! Myy minun hynwalle isälleni harmaita loimia! Tuo heidän ladostansa kuitia heiniä! Anna mykälle sisarellesi woit-leipää! Osta tältä talonpojalta hänen taskonsa ja sieransa! Teidän pienellä paine-nellanne on kassi mustaa koiraa. Tässä kaupungissa on mykkä koulu. Ota hänen kirjansa siitä pienestä kaapista! Seppä, tuo minulle sirppiä tässä uudessa pajassasi! Otsi poikani isäsi hewoifet tuosta tiheästä metsästä! Ammenna wettä tästä synwästä kai-wosta tällä pienellä ämpärilläni! Pane weljesi suitset tähän naulahan! Wedä saappaat jalkahasi ja mene kylän pajahan! Tällä suurella pojallani on kassi warsaa. Näillä

teidän tyttöillänne on kauniita hameita. Lainaa tämä terävä kirveesi meidän ren-
gillemmme! Lainaa häneltä kolme naulaa woita ja lihaa! Isäni, anna kauroja tälle lai-
halle hewoiselleni! Siinä pöydän laatikossa on hänen suuri puukkonsa. Mitäni, parsi
minun rikkinäiset sukkan tällä hamaalla langalla!

Duko tässä kaupungissa mykkäkeulu? on, ei ole.

Kuinka montä poikaa ja tyttöä on Perwoon mykkä koulussa?

Duko hänen pieni kirjansa kaapisissa? on, ei ole.

Dwatko sinun wanhat saappaasi rikkinäiset? owat, ei wät ole.

Duko sinun uusi weitseesi terävä? on, ei ole.

Duko hänen musta hewoisensa lihawa? on, ei ole.

Duko sinun uusi lakkisi harmaa? on, ei ole.

Kuka on tuolla teidän pellollanne? sisareni.

Kenen lampaat owat meidän niitussamme? kylän lampaat.

Kuka tuo poika on? Hän on minun weljeni.

Mikä on hänen kädesänsä? Hänen kädesänsä on lintu.

Minkalainen lintu? Pieni warpunen.

Kuka tuo talonpoika on? Hän on minun isäntäni.

Kenen keltka on tuolla meidän korkealla mäellämme.

Se on myllärin pienen pojan keltka.

Tämä on minun tuppini. Tässä minun tupessani on tuon pojan weitsi. Nämät
tulokset owat sen miehen. Tuo on sinun saatwisi. Siinä kylän järwessä on suuria
haukia ja ahwenia. Tuolla pöydällä on minun piippuni. Se ei ole sinun piippusi,
se on isäsi. Pese, tätä kauraa, kauraa ja härkintä joen rannalla! Näissä tyynyissä on
hywää kaljaa. Neulo nussia nappia näihin poikien housuihin! Näiden mykkien poikien
saappaitten warret owat rikki. Wiskaa weljesi lakki tuolle korkealle kivelle! Pane
ruutia tuohon paimenenne pöyhyyn! Ranna sammalia näiden wanhojen nawettojen
katoille! Pyö muorta maitoa tähän uuteen kirnuusi! Lainaa näille miehille puntarisi
yhdeksi päiwäksi! Lainaa leiwiskä woita ja rahaa siltä tutulta akalta! Myy tuoppi
oltta ja kortteli winaa tälle kylän sepälle! Myy kaupungissa nämät isännäsi tiilet
muurarille! Osta woffi kaupungin sorwarilta tälle pienelle tyttöleni! Osta sahvoja,
höylyä, näweriä ja talttoja näille meidän salwomiehillemmme! Wie nuot rikkinäiset
ränget ja suitset kylän satulille!

Ulfia-ianoja.

Yljiffö.

peruna	perunaa
petaatti	potaattia
muna	munaa
papu	papua
herne	hernettä
wehnä, nifu	wehnää, nifua
nauris	naurista
humala	humalaa
sipuli	sipulia
soferi	soferia
kahwi	kahwi
tee	teetä
olut	olutta
marja	marjaa
mansikka	mansikkaa
mustikka	mustikkaa
waapukka	waapukkaa
puola	puolaa
omena	omenaa
juuri	juurta
oksa	okkaa
lehti	lehtia
kuusi	kuusaa
petäjä, mänty	petäjää, mäntyä
koivu	koivua
tammi	tammea
haapa	haapaa
leppä	leppää
pihlaja	pihlajaa
pensas	pensasta
kataja	katajaa

Monitto.

perunat	perunoja
potaatit	potaattia
munat	munia
pavut	papuja
herneet	herneitä
wehnät, nifut	wehniä, nifuja
nauriit	nauriita
humalat	humaloja
sipulit	sipulia
—	—
kahwit	kahwia
—	—
sahti	sahtia
marjat	majoja
mansikat	mansikkoja
mustikat	mustikkoja
waapukat	waapukkoja
puolat	puoloja
omenat	omenia
juuret	juuria
okset	okkia
lehdet	lehtia
kuuset	kuusia
petäjät, männyt	petäjiä, mäntyjä
koivut	koivuja
tammet	tammia
haawat	haapoja
lepät	leppiä
pihlajat	pihlajia
penfaat	pensaita
katajat	katajia

wiulu	wiulua	wiulut	wiuluja
torwi	torwia	torwet	torwia
wuosi	wuotta	wuodet	wuosia
kuukausi	kuukautta	kuukaudet	kuukausia
fewät	fewättä	fewäät	fewäitä
suwi, kesä	suwea, kesää	suwet, kesät	suwia, kesää
syksy	syksyä	syksyt	syksyjä
talwi	talwea	talwet	talwia
wiikko	wiikkoa	wiikot	wiikkoja
päiwä	päiwää	päiwät	päiwä
ehto, ilta	ehto, iltaa	ehdot, illat	ehdoja, iltoja
murkina	murkinaa	murkinat	murkinoita
wuorokausi	wuorokautta	wuorokaudet	wuorokausia
aamu	aamua	aamut	aamuja
yö	yötä	yöt	öitä
päiwällinen	päiwällistä	päiwälliset	päiwällisiä
illallinen	illallista	illalliset	illallisia
tunti	tuntia	tunnit	tuntia
minuutti	minuuttia	minuutit	minuuttia
aamulla	aamuilla	aamupuolella	aamupuolilla
päiwällä	päiwillä	iltapuolella	iltapuolilla
yöllä	öillä	illalla	illoilla
Tammikuu	Sunnuntai	tänäpäiwänä	Joulu aatto
Helmiuu	Maanantai	tänä aamuna	joulu
Maaliskuu	Tiistai	tänä iltana	joulupäiwä
Suhtikuu	Keskiviikko	tänä yönä	uudentuodenpäiwä
Toukokuu	Torstai	eilen	loppiainen
Kesäkuu	Perjantai	huomenna	pääsiäinen, sen
Heinäkuu	Rauwantai	toisfa päiwänä	helluntai
Elokuu	—	yli huomenna	Johanneksenpäiwä
Syyskuu	syntymäpäiwä	syntymäpäiwä	
Lokakuu	ninipäiwä	ninipäiwä	
Marraskuu	hää	hää	
Joulukuu	ristiäiset.	ristiäisiä	

Smaisuuden san.Yksittä.Monikko.

Ahfera	ahferaa	ahferat	ahferoita
laiska	laiskaa	laiskat	laiskoja
oppinut	oppinutta	oppineet	oppineita
tyhmä	tyhmää	tyhmät	tyhmiä
rikas	rikasta	rikkaat	rikkaita
köyhä	köyhää	köyhät	köyhiä
ylpeä	ylpeää	ylpeät	ylpeitä
nöyrä	nöyrää	nöyrät	nöyriä
iloinen	iloista	iloiset	iloisia
surullinen	surullista	surulliset	surullisia
murheellinen	murheellista	murheelliset	murheellisiä
wiekas	wiekasta	wiekkat	wiekkaita
kawala	kawalaa	kawalat	kawaloita
petollinen	petollista	petolliset	petollisia
rehellinen	rehellistä	rehelliset	rehellisiä
totinen	totista	totiset	totisia
mafia	mafiaa	mafiat	makeita
hapan	hapanta	happamet	happamia
tuima	tuimaa	tuimat	tuimia
suolainen	suolaista	suolaiset	suolaisia
kallis	kallista	kalliit	kalliita
huokea	huokeaa	huokeat	huokeita
taitamaton	taitamatonta	taitamattomat	taitamattomia
typpä	typpää	typpät	typpiä
raaka	raakaa	raa'at	raakoja
tuores	tuoresta	tuoreet	tuoreita
paistettu	paistettua	paistetut	paistettuja
keitetty	keitettyä	keitetyt	keitettyjä
märännyt	märännyttä	märänneet	märänneitä
laho	lahoa	lahot	lahoja
homeinen	homeista	homeiset	homeisiä

hidas	hidasta	hitaat	hitaita
wiffelä	wiffelää	wiffelät	wiffeliä
hywä	hywää	hywät	hywiä
huono	huonoa	huonot	huonoja
hurskas	hurskasta	hurskaat	hurskaita
julma	julmaa	julmat	julmia
syntinen	syntistä	syntiset	syntisiä
onnellinen	onnellista	onnelliset	onnellisia
onneton	onnetointa	onnettomat	onnettomia
tottelewainen	tottelewaista	tottelewaiiset	tottelewaiisia
tottelematon	tottelematointa	tottelemattomat	tottelemattomia
uppiniskainen	uppiniskaista	uppiniskaiset	uppiniskaisia
kiitollinen	kiitollista	kiitolliset	kiitollisia
kiittämätön	kiittämätöntä	kiittämättömät	kiittämättömiä
urhollinen	urhollista	urholliset	urhollisia
arka	arkaa	arat	arvoja
waikea	waikeaa	waikeat	waikeita
walmis	walmista	walmiit	walmiita
luukas	luukasta	luukkaat	luukkaita
lantia	lantiaa	lantiat	lanteita
hullu	hullua	hullut	hulluja
wihainen	wihaista	wihaiset	wihaisia
olen, olet, on	juowuksissa	olemme, olette, ovat,	juowuksissa
raitis	raitista	raittiit	raittiita
sittii	sittiiä	sittiät	sitteitä
piwinen	piwistä	piwiiset	piwiisiä
wiluinien	wiluista	wiluiiset	wiluiisia
kiwinen	kiwistä	kiwiiset	kiwiisiä
puinen	puista	puiset	puisia
hopiainen	hopiaista	hopiaiset	hopiaisia
kultainen	kultaista	kultaiset	kultaisia
wasfinen	waskista	waskiset	waskisia
tinainen	tinaista	tinaiset	tinaisia
riitainen	riitaista	riitaiset	riitaisia

kirjava	kirjavaa	kirjavat	kirjavia
lakia	lakiaa	lakit	lakioita
juopunut	juopunutta	juopuneet	juopuneita

Kuinka monta kuukautta on vuodessa? vuodessa on 12 kuukautta.

Kuinka monta viikkoa on vuodessa? vuodessa on 52 viikkoa.

Kuinka monta päivää on vuodessa? vuodessa on 365 päivää.

Kuinka monta päivää on viikossa? viikossa on 7 päivää.

Kuinka monta tuntia on päivässä? päivässä on 12 tuntia.

Kuinka monta tuntia on vuorokaudessa? vuorokaudessa on 24 tuntia.

Kuinka monta minuuttia on tunnissa? tunnissa on 60 minuuttia.

Kuinka monta ovat rukouspäivät vuodessa? neljä.

Kuinka monta ovat vuoden ajat? neljä: kevät, kesä, syksy, talvi.

Mikä vuoden aika nyt on? syksy. Mikä kuukausi nyt on?

Mikä vuosi luku nyt on?

Oiko tänä päivänä tiistai? on, ei ole, tänäpäivänä on perjantai.

Oiko aamupuoli? on, ei ole, nyt on ilta puoli.

Misä kuukaudessa on uuden vuoden päivä? Tammiukuussa.

Minä päivänä on uuden vuoden päivä? ensimmäisenä päivänä tammiukuuta.

Misä kuukaudessa on Johanneksen päivä? kesäkuussa.

Minä päivänä on Johanneksen päivä? 24 päivä kesäkuuta.

Misä kuukaudessa on Joulu? Joulukuussa.

Milloin on joulun aatto? 24 päivä joulukuuta.

Milloin on joulupäivä? 25 päivä joulukuuta.

Milloin on uuden vuoden aatto? 31 päivä joulukuuta

Mikä päivä nyt on? Lauvantai.

Yli, waiilla, puoli.

Mitä kello on? Kello on kolme. Kello käy neljättä. Kello on yksi (1) minuutti yli kolme. Kello on kaksi (2) minuuttia yli kolme. Kello on kolme (3) minuuttia yli kolme. Kello on neljä (4) minuuttia yli kolme. Kello on viisi (5) minuuttia yli kolme. Kello on kuusi (6) minuuttia yli kolme. Kello on seitsemän (7) minuuttia yli kolme. Kello on kahdeksan (8) minuuttia yli kolme. Kello on yhdeksän (9)

minuuttia yli kolme. Kello on kymmenen (10) minuuttia yli kolme. Kello on wiifitoista (15) minuuttia yli kolme. Kello on kaksikymmentä (20) minuuttia yli kolme = Kello on (10) minuuttia wailla puoli neljä. Kello on 25 minuuttia yli kolme = Kello on 5 minuuttia wailla puoli neljä. Kello on puoli neljä ($\frac{1}{2}4$). Kello on 5 minuuttia yli puoli neljä = Kello on 25 minuuttia wailla 4. Kello on 10 minuuttia yli puoli neljä = Kello on 20 minuuttia wailla 4. Kello on 15 minuuttia wailla neljä. Kello on 10 minuuttia wailla neljä. Kello on 5 minuuttia wailla neljä. Kello on 4 minuuttia wailla neljä. Kello on neljä.

Toimi-sanojen Käytteleminen.

Lausunto. Sianto.	potkin	pikastun	wähyn
Yks. Parsin parsia	tansin	perin	ratton
parsit	yskin	punon	Lasken, in, a
parsii	hirnun	pystyn	kätken
Mon. Parsimme	sanon	pyörin	käsken
parsitte	kysyn	raasin	kosken
parsiwat	poimin	raapin	puksen
Kerronto.	sammun	ristin	isken
parsi-in	kiskon	ruostun	itfen
riisun	anon	surwon	imen
etsin	eksyn	suutaroin	kaitfen
neulon	haawin	syyhyn	fokfen
torun	hieron	tarjon	Panen panna
katsun	horjun	toiwon	menen
ylenkatsun	huolin	tuiskun	Puren purra
seulon	kaapin	tupakoin	furen
seison	menestyn	tutkin	Ostan, in a
istun	munin	ulwon	weistän
asun	neuwon	walmistun	warastan
kuorin	närfästyn	wanun	rakastan
walwon	oudostun	wenyn	lypsän
puhun	pehmin	wierin	nostan
hison	pehtaroin	wihastun	ripustan

puhdistan	fulan	hyleilen	muuraan
walmistan	Nauran, oin, a	tunnustelen	seilaan
elän	kaswan	ajattelen	wistaan
niistän	kaitwan	juonittelen	siunaan
kallistan	jauhan	haufuttelen	palaan
notkistan	jatkan	wiettelen	sahaan
pelastan	haastan	panettelen	arwaan
kylwän	painan	Suon, toin, tuoda	hawaan
ratfaskan	ajan	luou	palwaan
nelistän	massan	juon	fortwaan
suomustan	palan	lyön	waiwaan
waljastan	jaksan	syön	halaan
aiwastan	walan	wien	naulaan
alustan	Vielen, in, Itä	mhyñ	peilaan
kalastan	nuolen	saan	pelaan
matkustan	wuolen	jään	falaan
nuistan	kuolen	nin	tuhlaan
omistan	kuulen	puin	niaan
puistan	tulen	woin	nuskään
rutistan	riitelen	soin	ohjaan
tiebustan	warjelen	nain	osaan
tufistan	weistelen	käyn, käwin	piinaan
tunnustan	katfelen	Uwaan, sin awata	peuhaan
tuulastan	käwelen	lainaan	saarnaan
paistan	rukoilen	suolaan	seuraan
maistan	walehtelen	siilaan	surmaan
haistan	woitelen	wihaan	tuumaan
yhdistän	paineskelen	murhaan	tomuun
estän	ylpeilen	tallaan	wastaan
nestän	epäilen	piiskaan	Seikkaan, sin, leikata
piekfän	irwistelen	terwaan	paikkaan
piffistän	luulen	kaulaan	tarikkaan
pistän	palwelen	harjaan	harppaan
päästän	suutelen	maalaan	paikkaan

mittaan mitata	riemuitfen	turpoon	ojennan, <i>sin</i> , ojentaa
puolipohjaan. jata	Pesfen, in pestä	hautaan, <i>sin</i> haudata	offennan
päärmään	rankaisen	putoon	palennan
kehraän	halkaisen	mätänen, <i>in</i> , mädätä	parannan
kerjään	lakaisen	lähenen, <i>in</i> , lähetä	rakennan
herään	oikaisen	walenen	puserran
härnään	walaisen	enenen	riennän
höylään	nousen	pimenen	tyhjennän
määrään	haisen	paenen paeta	työnnän
ryöwään	jyrisen	tarkenen	wäännän
lykkään	tutisen	märkänen	kierrän
hyppään	päisen	lankeen, <i>sin</i> , langeta	hymnärrän
ryyppään	tärisen	juoksen, <i>in</i> , juosta.	piirrän
siwoon	urisen	kampaan, <i>sin</i> kammata	kumarran
wajoon	wapisen	tempaan	kiellän
uppoon	Salken, sin haleta	wertaan werrata	wihellän
firmun	makaan	Lausunto. Sianto.	kiillän
tomun	huokaan	Yks. Kannan laantaa	puhallan
eriin	perkaan	kannat	sufellan
häwiin	purkaan	laantaa	uskallan
poikkeen	uhkaan	Mon. Kannamme	tunnen, <i>sin</i> , tuntea
tukkeen	pelkään	launatte	palennun, <i>in</i> , lentua
Keritsen, in keritä	hylkään	launawat	tyhnyyn, yntyä
lufitsen	hikoon	Kerronto.	pyörryn
palfitsen	taufoon	kannoin.	Lausunto. Sianto.
punnitsen	wirtoon	annan	Yks. Puen pufea.
merkitsen	seltiin	Kynnän, kysin	puet
tarwitsen	Säpeen, sin häwetiä	ammennan	pufee
harawoitsen	rupeen	murennan	Mon. Puemme
astuoitsen	repeen	paimennan	puette
kapaloitsen	huopaan	käännän	pufewat
ansaitsen	kaipaam	lennän	Kerronto
hawaitsen	lupaam	hännennän	Puin
suwaitfen	tapaam	myönnän	luen

haen	leiwoin	rifon.	kuffutan
fuljen	rewin in	Laufunto. Sianto.	haawoitān
fylen	wiidwyn	Yks. Tapan ppa	taitan
nylen	taiwun	tapat	aſetan
fären	uwun	tappaa	ſokſutan
taon in	waiwun	Mon. Tapanme	taputan
halon	fylwen fylwin	tapatte	pu-dotan
liuun	Laufunto. Sianto.	tappawat	opetan
näyn	Umuun pua	Kerronto.	sammutan
pyrin	ammut	tapoin.	unhotan
fuin	ampun	näpin ppiä	ſoitān
näen, näin nähä	Mon. Umuumme	opin	heitān
teen	ammutte	riipun	ſiitān
jaan, jaoin. jataa	ampuwat	tipun	petān
Laufunto. Sianto.	Kerronto	Laufunto. Sianto.	teritān
Pyhhiin Pyhhiä	Umuuin.	Näytän ttää	lämmitān
pyhhit	Laufunto. Sianto.	näytät	herätān
pyhhiä	Yks. Torfun, ttua	näyttää	lähetān
Mon. Pyhhiimme	torfut	Mon. Näytämme	ſiitān
pyhhitte	torffun	näyttätte	ſengitān
pyhhiwät	Mon. Torfumme	näyttäwät	niitān
Kerronto.	torfutte	Kerronto.	poſtan
Pyhhiin.	torffuwat	Näytin	juotan
ongin onkia	Kerronto.	wirutan	ſyötān
tungen in	torfuin.	ſuritan	iſtutan
tahon tahkoa	nikun	liikutan	alotan
Laufunto. Sianto.	haufun	otan	erotan
Leiwon leipoa	kiifun	ſirjoitan	ennetān
leiwot	läikyn	autan	heitān
leipoo	hufun	ilahutan	hajotan
Mon. Leiwomme	nofin	lahjoitan	harjoitan
leiwotte	nyfin	odotan	haufotan
leipowat	ruofin	kadotan	hawahutan
Kerronto.	pilfon	talutan	hufutan

laitan	tuuditan	fudoin	wuodan
läikytän	upotan	kaadun	pyhdän
menetän	wäsyttän	purjehdin	taidan
muisutun	waroitun	fidon	ahdan ahdoin
muutan	walitan	haudon	paahdan
muksitan	wanutan	homehdun	waihdan
nukutan	wenytän	hyhdyn	tahdon
peitän	woitan	joudun	Laufunto. Sianto.
pelätän	wiritän	jähdyn	Yks. Olen olla
pidätän	wihoitan	läkähdyn	olet
puhutan	wilutan	mahdun	on
puretan	wirwotan	ehdin	Mon. Olemme
pyörättän	yllyttän	märehdin	olette
pölyttän	suutun	suudin	owat
raudotan	ajetun	terwehdin	Kerronto.
rhywetän	muutun	tohdin	olin.
saatan	punetun	wannehdin	Laufunto.
seisotan	päiwethyn	Wedän, in	Yks. En istu'
sekoitan	pöhötyyn	wapahdan	et istu'
selitän	fierotun	pidän	ei istu'
sulatan	tartun	hihdän	Mon. emme istu'
suoritan	uotun	hoidan	ette istu'
syhtän	mietin	idän	eiwät istu'
säikähytän	moitin	nurjahdan	Laufunto.
säilyttän	Laufunto. Sianto.	säikähdän	en syö'
taiwutan	Yks. Kudon, kutoa	noudan	et syö'
tafoitan	kudot	Söhdän, sin	ei syö'
tiputan	kutoo	kaadan	Mon. emme syö'
toimitan	Mon. Kudomme	foudan	ette syö
toiwotan	kudotte	huudan	eiwät syö
tomutan	kutowat.	tiedän	
totutan	Kerronto	joudan	

Sarjotuksia.

Kätken kirjan.
 kätket kirjan.
 kätkee kirjan.
 kätkemme kirjan.
 kätkette kirjan.
 kätkevät kirjan.

Kirjoitan kirjeen.
 kirjoitat kirjeen.
 kirjoittaa kirjeen.
 { kirjoitamme kirjeen.
 { minä ja lapset kirjoitamme.
 { minä ja sinä kirjoitamme.
 { kirjoitatte kirjeen.
 { te ja he kirjoitatte kirjeen.
 { sinä ja sisareni kirjoitatte.
 kirjoittavat kirjeen.

Kiitän Sumalaa.
 kiität Sumalaa.
 kiittää Sumalaa.
 kiitämme Sumalaa.
 kiitätte Sumalaa.
 kiittävät Sumalaa.

Otan ränget.
 otat ränget.
 ottaa ränget.
 otamme ränget.
 otatte ränget.
 ottavat ränget.
 Hakkaan puita.
 hakkaat puita.
 hakkaa puita.

Ostan hewoisen häneltä.
 ostat kirjan minulta.
 ostaa pysyyn sinulta.
 ostamme weneen heiltä.
 ostate piipun meiltä.
 ostawat satulan teiltä.

Lainaan saawin hänelle.
 myyt korin minulle.
 pesee paidan sinulle.
 { teenme astuwan heille.
 { minä ja sinä teenme astuwan.
 { minä ja renki teenme astuwan.
 { ammutte linnun meille.
 { te ja he ammutte linnun.
 { sinä ja poikasi ammutte.
 antawat puntarin teille.

Pelkään isääni.
 rakastat äitiäsi.
 odottaa piikaansa.
 kadumme syntiämme.
 wihaatte paimentanne.
 taputtelewat koiraansa.

Tuon suitset tallista.
 löydät tulukset wuoteesta.
 sammuttaa kynttilät kirkossa.
 annamme kirweet miehille!
 terwaatte weneet rannalla.
 panewat ohjaksen naulahan.
 Kylwän laureja peltohon.
 suomustat kaloja kartanolla.
 takoo sirppiä pajassa.

hakkaamme puita.

hakkaatte puita.

hakkaawat puita.

Tuon tämän terävän kirweeni.
wirutat tuon likaisen kiulusi.
kätkee sen kultaisten formuksensa.
annamme tämän kalliin wiulumme.
annamme nämät kalliit wiulumme.
kynnätte tuon kiwisen peltonne.
kynnätte muut kiwiset peltonne.
myyvät sen wanhan myllynsä
myyvät ne wanhat myllynsä.

En kätke kirjaa.

et kätke kirjaa.

ei kätke kirjaa.

emme kätke kirjaa.

ette kätke kirjaa.

eivät kätke kirjaa.

En warasta ifäni rahoja.
et syö paistettuita perunoita.
ei lyö ahkeroita poikia.
emme jauha märkiä rukiita.
minä ja sinä emme juokse.
minä ja äiti emme makaa.
ette palkitse laiskoja tyttöjä.
te ja he ette tappele.
sinä ja piika ette riitele.
eivät ammu pieniä lintuja.

En kiellä tätä nöyrää lastani.
et kylwe tuota kipiää poikaasi.
ei lämmitä sitä rikkiäistä uuniansa.
emme syö tätä tuimaa ruokaanne.
ette petä näitä رهbellisiä taloupoikia.

istutamme perunoita.

kuoritte nauriita puunkolla.

leipowat leipiä tuwasfa.

Suotan nuorta hewoistani.
juotan nuoria hewoisiiani.
kynnät suurta peltoasi.
kynnät suuria peltojasi.
lakaisee likaista talliansa.
hihonne uusia wiitakeitamme.
kannatte kiviä heiniänne.
kengittävät pientä warfaansa.
kengittävät pieniä warfojansa.

En osta huonoa hewoista häneltä.

et osta kallista piippua minulta.

ei osta lyhyttä pyssyä sinulta.

emme osta lahommutta wenettä heiltä.

ette osta mustaa lehmää meiltä.

eivät osta hienoa lointa teiltä.

En poimi raakoja marjoja hänelle.
et tee uusia harawoita minulle.
ei neuo mustia housuja sinulle.
emme weistä wiitakkeen warsia heille.
minä ja sinä emme kerjää.
minä ja mykkä tyttö emme lue.
ette lähetä happamia kaloja meille.
te ja he ette wiitwy meillä.
sinä ja emäntä ette kehää meille.
eivät wie olkia ja heiniä teille.

En kehää pellawiansa.

et toru renkiäni.

ei wihaa weljeäsi.

emme löydä tulukiamme.

ette ota piippujansa.

eivät lainaa puntarinfa.

Minulla on hyvä isä.
 sinulla on hopiainen lusikka.
 hänellä on kallis turkki.
 meillä on raitis renki.
 teillä on lämmin tupaa.
 heillä on nöyryä lapsi.
 minulla on pitkät hiukset.
 sinulla on ahtaat saappaat.
 hänellä on 2 hienoa paitaa.
 meillä on lihavia lehmiä.
 teillä on tihivitä pirtoja.
 heillä on ahkeroita palvelioita.

eivät fouda noita raskaita weneitämme.

Minulla ei ole rikasta isää.
 sinulla ei ole hopiaista lusikkaa.
 hänellä ei ole kallista turkkia.
 meillä ei ole raitista renkiä.
 teillä ei ole lämmintä tupaa.
 heillä ei ole nöyriä lapsia.
 minulla ei ole unfia waatteita.
 sinulla ei ole ahtaita saappaita.
 hänellä ei ole 2 hienoa paitaa.
 meillä ei ole lihavia lehmiä.
 teillä ei ole tihivitä pirtoja.
 heillä ei ole ahkeroita piikojia.

Otan kirjani ja annan kirjan hänelle, en ota kirjaani ja en anna kirjaa hänelle. Sihot weitsefi ja leikkaat lihaa minulle, et hiho weistäfi ja et leikkaa lihaa minulle. Suottaa hewoifensa ja taluttaa hewoifsen peltohon, ei juota hewoifstansa ja ei taluta hewoifista peltoon. Etsimme kuoffamme ja lainaamme kuoffan heille, emme etsi kuoffaamme ja emme lainaa kuoffaa heille. Minä ja sinä nostamme penkkimme ja kannamme penkin tupahan, minä ja sinä emme nosta penkkiämme ja emme kannaa penkkiä tupaan. Minä ja piika pesemme likaiset paitamme ja ripustamme nuoralle. Minä ja piika emme paista perunoitamme ja emme istu lattialla. Sammutatte nämät kynttilät ja panette pöydälle. Te ja he ette sammuta pärettä ja ette nuku. Niittäwät rukiit ja kaitwawat sywät ojat, eivät niitä rukiita ja eivät kaitwa sywiä oja. Kirjoitan pitkän kirjeen wanhalle isälleni ja äidilleni. Näen juopuneen miehen piippu suusfa maantiellä. Mönkatsot tämän köyhän ja mykän tytön. Kengität nuoren hewoifesi tässä kylän pajassa. Ottaa uuden kauhun siitä pienestä koristasi. Rantaa suuren ja rikkinäisen feilimme weneehen. Ostamme kalliin pyssyn rikkaalta sepältäanne. Teemme hyvän weräjän tähän ruispeltohomme. Raskemme hapanta kaljaa suuresta tynnyristä pienehen kappahan. Paikkaatte rikkinäisen nutturansa harmaalla weralla. Lainaatte lestin, naskalin ja neulan raittiilta suutariltamme. Wiipuwat wiikon weliensä häisfä. Oliwat wuorokauden ja päivän kaupungisfa. Mittaawat meille ja sinulle tynnenen kynnärää hienoa werkaa. Poimin kypsiä ja makeita mansikkoita järwen rannalta pienele ja kipiälle sisarelle. Riston päreitä isännälleni teräwällä puukollansa

tässä lämpimässä tuvasa. Suorat emännän lehmät ja lampaat kaimolla kylmällä wessä. Ukko nukkuu laffi päässä ja kädet ristissä. Röyrä ihminen katuu syntiänsä. Poika juoksee jäällä. Äitini itkee. Seppä takoo uusia sirppiä isälleni ja saranoita minulle pajassansa. Paimen paimentaa lehmiämme ja lampaitamme lafiolla niitullamme. Maitoa juoksee maahan ja koira nuolee maidon lattialta. Piika taluttaa lasta kädestä. Ahkera tyttö kutoo sukun päivässä. Äitini antaa homeisia leipiä sioillensä. Poika istuu hewoisen selässä. Sisar pitää kipiän lapsensa sylessänsä. Ostamme tynnyrin rukiita tältä tutulta talonpojalta. Ostamme tynnyrin suojoja, kaban kuroja, leiwiskän woita, wiifi kynnärää huokeaa farkaa ja kolme naulaa tuoresta lihaa. Paistamme nämät perunat siinä pienessä uunissanne. Yöllä makaamme, päivällä walvomme, huomenna tulemme ja luemme. Rainaatte minulle pirran kolmeksi wiikoksi ja wiideksi päiväksi. Annatte kaffi marikka tästä hopiaisesta lusikasta. Syötte raakoja puoloja, omenia ja mustikkvoja. Uypsätte lehmiä kartanolla. Mengit waljastawat hewoisia ja wetäwät aisanseipäitä metsästä tälle kiwiselle pellollemme. Rangaspuut owat tuossa tyhjässä aitasja. Pojat riisuwat hewoisia ja wiewät tallihin. Pienet lapset paineskelewat pellolla. Weli ja sisar tulewat kylästä. Isäni ja äitini menewät kirkkohon. Poikani ja tyttöni owat kiitolliset ja tottelewaiset. Lehmä ja härkä puskewat. Minä ja sinä sahaamme lautoja herralle. Minä ja sinä liumme korkealta mäeltä uubella keltallamme. Minä ja sinä soitamme kahdella wiululla ja pojat ja tytöt tansiwat. Te ja he ajatte liukkaalla jäällä hywillä hewoissillanne. Te ja he ongitte suuria ahwenia tästä järwestä. Minä ja lapset seilaamme weneellämme saarehen. Minä ja sinä istutamme pieniä perunoita peltomomme ja kaimamme sywiä oja. Minä ja sinä istumme penkillä luemme ja kirjoitamme. Sinä ja sisaresi olette nuoret ja ahkerat ja kehraätte 5 naulaa pellowia neljässä päivässä. Päreitä on tuwan uunilla ja uunissa. Pajuja, herneitä ja perunoita kaswaa pellossamme. Kuitwia puita on suuressa liiterissä. Pieniä lintuja lentää puuhun. Hewoisia, lehmiä ja lampaita on niitussa, rengit menewät niitulle ja ajawat hewoiset, lehmät ja lampaat niitulta kartanolle. Nuoria poikia ja wanhoja tyttöjä niittää ruista, otraa ja kauraa pellolla. Isä palkitsee ahkeran pojan, mutta hän (isä) rankaisee laiskan pojan. Hywä isä rakastaa ja palkitsee ahkeroita lapsia, mutta hän rankaisee laiskeja (lapsia). Röyrä ja ahkera lapsi ilahuttaa isäänsä ja äitiänsä, mutta uppiniiskainen ja laiska lapsi saattaa surulliseksi heitä. Hurskas ihminen auttaa onnetomia ihmisiä, mutta ylpeä ylönkatsoo heitä. Kiitollinen tyttö tottelee isäänsä ja äitiänsä, mutta kiittämätöin ei tottele heitä. Wanhempaini palkitsewat rehellisen ja raittiin palveliaan, mutta eiwät palkitse petollista ja tottelematointa (palveliaa.)

Nostanko kipiän lapsen kättyestä tälle lämpimälle uunille? nosta, elä nosta. Kylwänkö nämät kaurat tuohon kiviiseen peltöhen? kylwä, elä kylwä. Ostatto tämän mustan hewoisen isältäni? ostan, en osta. Myytkö tuon uuden tupasi tälle köyhälle ukolle? myhn, en myh. Rakastaako Jumala ihmisiä? rakastaa. Umpeleeko suutari uusia saappaita rengille ja kenkiä piialle? umpelee, ei umpele. Takooko seppä uuden sirpin weljellesi? takoo, ei tao. Menemmeko saunahan? menemme, emme mene. Istuttko ja kirjoitatteko koulussaane? istumme ja kirjoitamme. Tunnetteko tuon miehen tuolla kartanolla? tunnemme, emme tunne. Ovatko lehmät niitussa? ovat, eiwät ole. Puiwatto miehet kouroja riihessä? puiwat. Istuttawatto perunoita? istuttawat, eiwät istuta.

Uusia Sanoja.

häpiä	häpiän	häpiää
wiha	wihan	wihaa
ilo	ilon	iloa
suru	surun	surua
murhe	murheen	murhetta
käsly	käslän	käslä
onni	onnen	onnea
wale	waleen	waletta
palkinto	palkinnon	palkintoa
kiitos	kiitoksen	kiitosta
sowinto	sowinnon	sowintoa
synti	synnin	syntiä
rangaistus	rangaistuksen	rangaistusta
lunastus	lunastuksen	lunastusta
pelastus	pelastuksen	pelastusta
kiivistys	kiivistyksen	kiivistystä
rukous	rukouksen	rukousta
petos	petoksen	petosta
ylenkatsi	ylenkatsien	ylenkatsetta
tottelemaisuus	tottelemaisuden	tottelemaisuinta
tottelemattomuus	tottelemattomuuden	tottelemattomuutta
ystävyyys	ystävyyden	ystävyyttä

rakkaus	rakkauden	rakkautta
ahferuus	ahferuuden	ahferuutta
laiskuus	laiskuuden	laiskuutta
tyhmyys	tyhmyyden	tyhmyyttä
hyvyys	hyvyiden	hyvyttä
pahuus	pahuuden	pahuutta
hurskaus	hurskauden	hurskautta
helluus	hellyyden	hellyyttä
onnettomuus	onnettomuuden	onnettomuutta
rikkaus	rikkauden	rikkautta
köyhyys	köyhyyden	köyhyyttä
rehellisyys	rehellisyiden	rehellisyttä
warkaus	warkauden	warkautta
kawaluus	kawaluuden	kawaluutta
totuus	totuuden	totuutta
kiittämättömyys	kiittämättömyyden	kiittämättömyyttä
nöyryys	nöyryyden	nöyryyttä
ylpeys	ylpeyden	ylpeyttä
uppiniskaisuus	uppiniskaisuuden	uppiniskaisuutta
urhollisuus	urhollisuuden	urhollisuutta
lewottomuus	lewottomuuden	lewottomuutta
apu	avun	apua

Sarjotuksia.

Äiti istuu ikkunasä ja neuloo paidan. Ihmiset syövät kolmesti päivässä. Talonpojat kylwävät lauroja toukokuussa. Mies on heinässä, akka paimenesä ja tyttö marjassa. Seppä ja suutari owat häissä ja ristiäississä ja owat humalassa = (juomuksissa). Aloitamme lukea wiidennestä toista (15) päivästä tammikuuta. Meillä on ajanlastu Kristuksen syntymästä. Wäki tulee heinästä, lapsi marjasta, ukko paimenesta ja poika kalasta. Isä ja äiti tulewat häistä ja maahanpaniaisista. Lapsi juoksee pelwosta, poika itkee wihasta ja tyttö nauraa ilosta. Kirwes on raudasta ja teräsestä, kirko kivistä. Herwoinen on märkä fateesta ja wapisee wilusta. Kenki on humalassa wiinasta ja oluesta. Minulla on hänestä suuri suru. Wanhemmillä on suuri ilo hywästä ja ahferasta lapsesta. Kenki ja piika riitelewät wiitakkeesta ja harawasta. Hywä

ihminen ajattelee hyvää lähimmäisestänsä. Puhuu pahaa minusta isälleni. Isäni ystävästäni antaa minulle uuden nutun mustasta ja hienosta verasta. Isä myy rukiita ja otria ja saa markan kapasta (lta), äiti myy voita ja maitoa ja saa markan naulasta ja 40 penniä kannusta. Isäntä ja emäntä varoittavat palvelioita walheesta ja warkaudesta. Ei ole laiskasta pojasta isännäksi. Mitä tästä huonosta hirrestä seinäksi. Mitä näistä ohuista tiilistä saunan uuniksi. Weli hyppää maahan hewoisen selästä. Katsoo owesta ja ikkunasta. Talonpojan lehmät ja lampaat kuolewat nälästä ja taudista = (nälkään ja tautiin). Antaa kultaisen formuksen morsiamellensa rakkaudesta.

Isä panee mykän poikansa suutarin oppiin. Paha ihminen johdattaa ystävänsä syntiin, mutta hyvä ihminen nöyryyteen ja Jumalan pelkoon. Wanha sisar ylyyttää pientä weljeänsä wihaan. Hyvä äiti totuttaa lapsiansa kuuliaisuuteen ja rehelliisyyteen ja ei laiskuuteen ja kawaluuteen. Nuta säkki selkähäni! Renki nostaa isännän pientä poikaa hewoisen selkähän. Ei tylsä kirwes pysty kowahan ja kuitwahan koiwuhun. Kutsuwat meitä häihin ja wiitynne siellä puolehen yöhön. Kauppiamies myy talonpojalle wempelen kolmehen markkaan. En ole nähnyt isääni ja äitiäni neljähän kuukautehen ja kahthehen wiikkohon.

Minä ja sinä makaamme selällä kowalla penkillä. Heiniä kuitwaa hyvällä ilmalla ja päivänpaisteella. Tähdet loistawat selkeällä ilmalla taiwaalla. Suutarin oppipoika on ongella, saa kaloja ja on hyvällä mielellä. Kalastaja on nuotalla ei saa kaloja ja on pahalla mielellä. Rouhupojat owat lumisilla kartanolla ja tytöt sokkosilla suuresa tuwasja. N . . . on renki wanhalla mylläriellä kaupungissa. N . . . on wanhan mylläriin renki kaupungissa. N . . . asuu meillä ja kutoo kangasta nuorelle sulhaisellensa. N . . . on piika manselilla pappilasja. N . . . on manselin piika pappilasja. Piika ottaa tulisen hiilen lattialta kädellä. Rehelliisyydellä ja nöyryydellä emme kadota ihmisten ystämyyttä, mutta kawaluudella ja ylpeydellä. Walkea on wallollansa.

Miehet tulewat päivälliseltä, pojat ongelta ja nuotalta. Wasikat tulewat kaimolta ja hanhet joen rannalta. Saan rahaa isältäni ja waatteita äidiltäni. Talon isäntä warjelee rahojansa warvailta, ja mylläri rukiit re'essä sioilta, hewoisilta ja lehmiltä. Paimen ja koira warjelewat karjan nälkäisiltä karhuilta ja susilta. Emäntä säilyttää tuoreen lihan kylmässä kellärisä madoilta. Lämmin kahwi wehnäleiwällä maistaa hyvältä = (hywälle), mutta kylmä ja tuima ruoka pahalta. Syleneenaswa haifsee pahalta, kuffaisset hywältä. Paise pojan niskassa tuntuu kowalta, (kowalle). Tämä huone

uussilla ikkunoilla ja pärekatolla näkyy kauniilta. Kissa syö kalan tuoreelta ja hiiren elävältä. Koira syö leipää kuitwaltansa. Isäni wie (10) kymmenen tynnyriä otria kaupunkiin ja saa (20) kaksikymmentä markkaa tynnyriä.

Piika taluttaa lehmää sarvista kaimolle. Uvaat oven sokielle ukolle. Tämä suuri heinä kuorma on raskas huonolle hewoiselle. Puukuorma on kepiä kahdelle hywälle hewoiselle. Kenki jättää warjat wallollensa kartanolle. Sumala on armollinen ja laupias syntisille. Näätävin oppipoika wie uudet mustat housut herralle. Äiti antaa suuta pienelle tyttönsä. Äiti suutelee pientä tyttöänsä. Perhe menee murkinalle, päiväliiselle ja illalliselle. Teille toivotan onnellista uutta vuotta. Antaa uuden kelkan lainaksi meille kahdeksi päiväksi. Menemme kotia kesäksi, mutta ei jouluksi ja pääsiäiseksi. Äiti lainaa häneltä kangaspuut (4) neljäksi kuukaudeksi ja (3) kolmeksi viikoksi. Tämä koiwu kartanolla kasvaa suureksi. Tämä warja ei kaswa suureksi. Kaswaako tämä warja suureksi? Kaswa. Piika pese ikkunat ja lattia puhtaaksi! Rapsi makaa märällä ja kylmällä lattialla ja tulee kipiäksi. Mitä teillä on murkinaiksi? Kättää ruiskylwönsä tulewaksi viikoksi. Suomalan sana on ihmisille opiksi. Suomari tulee kerjäläiseksi. Suomarista tulee kerjäläinen. Sänis muuttuu talwella walkeaksi. Tule awuksi! Piika menee saunahan yöksi. Teeke tallin ladoksi. — Jouluna, pääsiäisenä ja helluntaina on lapsilla suuri ilo. Tulewana yönä menemme nuotalle. Tulewana kesänä saat uudet waatteet vanhemmiltaasi. Mitä tänä iltana teette? Tulewana vuonna on joulupäivä maanantaina. Talonpojan lapset käywät kesällä paljain jaloin. Menemme jalkasin kaupunkiin. Miehet istuvat paljain päin kirkossa kesällä ja talwella. Käyn paljain käsin ja en kintaila.

Kello meni rikki taskusani. Owi on lukossa. Owi on auki. Owi on selälään. Panee nutun napit kiini. Pane tallin owi kiini! Kälän koira puri pienen pojan sormen poikki.

**Kuinka? mikä? hywin, huonosti, mielellän, kernaasti, jotenkin,
kyllä, paljon, ei mielellän.**

Kuinka voit (jaksat)? Woin hywin, huonosti, jotenkin hywin.

Kuinka vanhat vanhempasi woivat? He woivat jotenkin hywin.

He owat kipiät, isäni on terve mutta äitini on kipiä.

Kuinka welsjesi ja sisaresi woivat? Hywin kyllä, huonosti.

Kuinka Mamseli ja Herra woivat?

Mikä nimesi on? Nimeni on A: Mikä welsjesi nimi on?

Hänen nimensä on Mikkel. Mikä sisaresi nimi on? N.

Mikä vanhempanne nimet owat? Isäni nimi on Antti,

ja äitini Maria. Mikä tämän keirasi nimi on?

Kuinka wanha sinä olet? Olen 15 vuotta wanha.

Mikä nimesi on ja kuinka wanha sinä olet? Nimeni

on S: ja olen 18 vuotta wanha. Kuinka wanha hewoisjesi on?

Kuinka wanha isäsi on? Hän on (45) wiihi wiidettä vuotta wanha.

Kuinka wanha äitisi on? Hän on (53) kolme kuudetta vuotta wanha.

Kirjoita taululle ristinimesi, sukunimesi (= liikanimesi)!

Elääkö isäsi? Elää, ei elä (hän on kuollut) Elääkö äitisi?

Lukeeko poika mielellän? Lukee, ei lue, hän on laiska.

Kirjoittaako tyttö hywästi ja kernaasti? Kirjoittaa, hän

ei kirjoita hywästi ja ei mielellän, mutta huonosti.

Kuinka suuri on nuori welsjesi? Hän on minun kokoinen.

Taluttaako piika emännän pientä tyttöä kirkkoon? Taluttaa,

Wiekö renki wiitakkeet ja sirpit sepälle? Wie, ei wie.

Lainaatko wanhan turkkisi minulle kahdeksi päiwäkksi? Lainaan.

Saatteko kaupungissa 24 Marckkaa ruisthunnyristä? Saamme.

Sihonko tämän wanhan weitjesi teräwäkksi? Siho, elä hiho.

Pottiiiko tuo nuori warsanne? Pottii, ei potti.

Laskenko lehmii ja lampaita wallollen? Laske, elä laske.

Kylwäwätkö kauroja tänä päiwänä? Kylwäwät, eiwät kylwä.

Alustaaiko äitisi taikinaa tuwasja? Alustaa, ei alusta.

Tarwitsetko uusia saappaita Souluksi? Tarwitfen.

Tuudittaaiko mummo tyttärensä lasta? Tuudittaa, ei tuudita.

Ahtawatko rengit ja piiat riihtä? Eiwät ahda riihtä.

Parfin, parsia. Kanan, kanta. Puen, pukea. Leivon, leipoa.**Käskentö.**

Yks. parsi'	fanna'	pue'	leivo'
parsikaan	kantakaan	pukeaan	leipokaan
Mon. parsikaamme	kantakaamme	pukekaamme	leipokaamme
parsikaatte	kantakaatte	pukekaatte	leipokaatte
parsikaat	kantakaat	pukekaat	leipokaat.

Torkun, torffua. Näytän, näyttää. Kudon, kutoa. Olen, olla.**Käskentö.**

Yks. torku'	näytä'	kudo'	ole'
torkkukaan	näyttäkään	kutokaan	olkaan
Mon. torkkukaamme	näyttäkäämme	kutokaamme	olkaamme
torkkukaatte	näyttäkäätte	kutokaatte	olkaatte
torkkukaat	näyttäkäätt	kutokaat	olkaat.

Panan, panna. Puren, purra. Pesen, pestä. Juoksen, juosta.**Käskentö.**

Yks. pane'	pure'	peşe'	juokse'
pankaan	purkaan	peskään	juoskaan
Mon. pankaamme	purkaamme	peskäämme	juoskaamme
pankaatte	purkaatte	peskäätte	juoskaatte
pankaat	purkaat	peskäätt	juoskaat.

Tulen, tulla. Tuon, tuoda. Näen, nähdä. En.**Käskentö.**

Yks. tule'	tuo'	näe'	elä' = älä'
tulkaan	tuokaan	nähkään	elkään = älkään
Mon. tulkaamme	tuokaamme	nähkäämme	elkäämme = älkäämme
ja. n. e.	ja. n. e.	ja. n. e.	ja. n. e.

Yks. elä warasta'	elä ota'	elä' tappele'
elkään warastata'	elkään ottata'	elkään tapelta'
Mon. elkäämme warastata'	elkäämme ottata'	elkäämme tapelta'
elkäätte warastata'	elkäätte ottata'	elkäätte tapelta'
elkäätt warastata'	elkäätt ottata'	elkäätt tapelta'

Tahdon mennä kylään. Poika saa mennä levolle. Anna linnun olla. Tahdon kehrätä willoja. Minun tekee mieleni kehrätä willoja. Tahdot kehrätä willoja. Sinun tekee mieleksi kehrätä willoja. Tahtoo kehrätä willoja. Hänen tekee mielenensä kehrätä willoja. Piian tekee mieli kehrätä willoja. Tahdomme ampua lintuja joella. Meidän tekee mieleemme ampua lintuja joella. Tahdotte ampua lintuja joella. Teidän tekee mielenne ampua lintuja joella. Tahtowat ampua lintuja joella. Heidän tekee mielenensä ampua lintuja. Pojat tahtowat ampua lintuja joella. Poikien tekee mieli ampua lintuja joella.

Hewoinen tahtoo purra ja potkia minua. Lapset tahtowat mennä kylähän. Saawatko mennä? saawat, eivät saa. Kipii sisareni ei jaksa nousta wuoteesta. Nuori weljeni alottaa lukea ja kirjoittaa. Saksamme kantaa nämät ruissäkit aittahan. Tehdä syntiä on wihoitaa Sumalaa. Et saa juosta paljain jaloin metsähän. Wibata ja ylönskatsoa lähimmäistänsä on synti. Tahdon elää ja kuolla Suomesfa. Pienien tyttöjen ei sowi kuulla mitä wanhemmat puhuvat. Emme saa walehtella wanhemmillemme, waan puhua totta. Lupaawat olla ahferat. Tuokaatte heiniä hewoisen syövä! Saa nähdä, saako renki hewoisen tallihin. Totelkaatte ja rakastakaatte lapset, Sumalaa ja wanhempiamme! Kiittäkäämme Sumalaa hänen armostansa! Muistakaatte wanhempienne käskyt! Menkää ja kantakaat olkia riihestä latohon! Olkaat palveliat, kuuliaiset isännillemme ja emännillemme! Olkaatte hyviä ja leikatkaatte pienen palan leipää lapselle. Älä itke ja huuda! En itke ja en huuda. Älä mene! Älkäämme härnätkö pieniä lapsia. Älkääte pojat ja tytöt riitelkö ja tapelko. Älkääte seuratto pahoja ihmisiä.

Siisä=fanoja.

{ Misä	mistä	mihin, minne	takaisin
{ kusfa	kusta	kuhun	takaperin
kotona	kotoa	kotia	wähittäin
poisfa	pois		wuorottain
{ täällä	täältä	tänne	kuoliaksi
{ tässä	tästä	tähän	kokoön
{ tuolla	tuolta	tuonne	kumossa
{ tuossa	tuosta	tuohon	kumoon
fiellä	fieltä	sinne	filpaa
fiinä	fiitä	siihen	taksiin reisiin
fiisällä	fiisältä	fiisälle,	etsyksiin

fifäsä	fifästä	fifään	yhdesä
kaukana	kaukaa	kauas	tarikkaan
ulkona	ulkoa	ulos	liian, aiwan
ylhäällä	ylhäältä	ylös	asti
alhaalla	alhaalta	alas	wielä
muualla	muualta	muualle	miffi
jossakusfa	jostakusta	johonkuhun	midestaan
jokapaifasfa	jokapaifasta	jokapaiffaan	falaa
ei misfään	ei mistään	ei mihin	pois tieltä
ko=	kä=	pa=	pä=
han=	hän. s.	huono=	sti.
edestafaijin			

nyht	kohta	jo	aina	warhain	ferran
koska	pian	fitten	usein	myöhään	ei koskaan
wälistä	wälein	wasta	harwoin	kauan	wiimein.

Zälki= ja Gfi fanoja.

Omanto. n.

alla, ala	alta,	alle, alitse
edellä	edeltä	eteen
edesä	edestä	
jällesä	jälestä	jälkeen
luo	luota	luokse
luona		
tykönä	tyköä	tykö
päällä	päältä	päälle
päässä		päähän
wälillä	wäliltä	wäliin
wälissä	wälistä	
wieresä	wierestä	wiereen
takana	takaa	taakse
kanssa, keralla, kautta, tähden,		
ohitse, poikki, seassa, läpi,		
ulko= etu= tällä= toisella= puolella,		
perässä, perästä, perään,		
yli.		

Ofanto. a, ä, ta, tä.

ennen	kohti, kohtaan, kohden
wastassa	wastasta vastaan
perässä	perästä perään.
yli	pitkin päin.

Omanto, n, Ofanto, a, ä, ta, tä.

lifi, lifellä	lifeltä	lifelle
lähellä	läheltä	lähelle
ympärillä	ympäritä	ympärisse
ympäri		
feskellä	feskeltä	feskelle
fesken		

* Gfi: ennen, fesken, yli

* Zälki: kohti, perässä, perästä, wasta.

Mistä asuvat vanhempasi? Puffilasfa. Mistä sinä asut?

Tässä mylkkä koulussa. Mistä olet kotoisin? Wiipurista.

Mistä tulet? kotoa, kylästä. Kotoako tulet? kotoa.

Duko isäsi kotona? on, ei ole, hän on poisfa. Mistä äiti ja piika tulewat?

Äiti tulee kirkosta ja piika kaupungista.

Minä olen täällä, hän on tuolla. Tule tänne ja anna minulle

wettä! Pojat owat ulkona, mutta tyttöt sisällä= sisäsfä.

Mihin sinä ja sisaresi menette? kotia menemme.

Menemmekö ulos kartanolle? en mene, meikäätte, menemme.

Menkäätte pois lapset tästä kylmästä riibestä tupahan!

Waras menee ikkunasta sisään (= sisälle) ja warastaa waatteita, renki juoksee

ulos owesta ja huutaa miehiä awufsi.

Mylkät tyttöt asuvat ylhäällä, mutta nahkurin rengit alhaalla.

Juokse alas tupahan ja kutsu Mattia isännän tykö!

Minä ja weljeni kannamme olfia alhaalta (ylös) katolle.

Sinnekö sinä menet? Sinne. Älä mene sinne siellä on häät!

Renki menee kylähän ja ei tule sieltä kohta takaisin.

Dpettaja lähettää minua täältä postihin. Käste häntä tulla takaisin.

Minä ja Antti ajamme kilpaa warsoillamme kylälle.

Wanha weljeni lukee ulkoa Isä meidän, mutta minä luen sisältä koko kat-

kismuksen. Tulewat ulkoa ja palelewat.

Tule tänne ja pane nämät likaiset waatteet kokoon!

Paimen ottaa pienen kiiven maasta ja lyö kärmeen kuoliakfi.

Matkustamme tästä kaupungista yhdesfä kotia.

Näen herwoisiamme kaukana tuolla kylän pellolla.

Mistä kaukaa herra on? Näkee kaukaa suuren suden.

Mene kaaas! Älä ole kaaan täsfä kylmäsfä tallisfa.

Paiska poika istuu kaffin reisiin tällä laidalla penkillä.

Pois tieltä pojat! minä juoksen kilpaa weljeni kansfa.

Saawi on kumossa kartanolle, ota ja wie se saannahan.

Kaada reki kumoon! Jumala on jokapaikasfa.

Etjii pientä weistänsä jokapaikasfa, mutta ei löydä misfään.

Etfin untta firwestäni jokapaikasfa, mutta en löydä mistään.

Weljeni ja sisareni eiwät ole kotona, he owat muualla.

Pyydä lainata rahaa muualta, minulla ei ole antaa.
 Oskaatte hyvä ja menkätte muualle yksi meillä on pieni ja kylmä tupa ja kipiöitä
 lapsia! Istu muualle!
 Lue uudestaan ja katso tarikkaan kirjaasi!
 Miksi otat salaa woitleipää ja kalaa kaapista?
 Herra ja rouwa istuvat takaperin wauuuissa.
 Kylän pienet lapset käywät edestakaisin kartanolla.
 Hewoisia juoksee edestakaisin maantiellä.
 En mene mihin. Dwat häisjä aamuhun asti.
 Tämä puukuorma on liian (aiwan) raskas tälle hewoiselle.
 Kirwes on penkin alla. Mies istuu suuren koiwun alla.
 Wanha lakkisi on tämän punaisen kaapin alla.
 Tynnyrin ala peltoa. Ota perunoita tuwan lattian alta!
 Etsi saappaat pöydän alta! Miti ottaa märän paidan lapsen alta.
 Pääskyiset tekewät pesiänsä katon alle. Panee hawuja lehmän alle.
 Kätkemme wiitakkeet ja harawat uuden ladon alle.
 Porjas juoksee reen alitse. Suuri kala ui weneen alitse.
 Miehät istuvat paatissa ja soutawat korkean sillan alitse.
 Koira juoksee metsähän metsästäjän edellä nuora kaulasfa.
 Lehmät ja lampaat tulewat metsästä kotia paimenen edellä.
 Pieni tyttö seisoo kirja kädessä äidin (äitinsä) edessä ja lukee.
 Weljeni istuu tuolilla suuren peilin edessä ja ajaa partansa.
 Koira juoksee kahden suden edestä. Koira juoksee kissan edestä.
 Kiittäkäämme Jumalaa terweyden edestä! Kiitä Jumalaa ruuan edestä.
 Kiitä näyrästi isääsi uusien waatteiten edestä!
 Nukoilkaatte lapset Jumalaa fairaan äitiinne edestä!
 Piika, pane lämmitä ruokaa isännän ja emännän eteen.
 Ottakaat woita ja leipää eteenne. Saanko panna maitoa eteesi.
 Lapsi käy äidin jälessä= jälestä. (Minun) Jällessäni, jälestäni, perässäni.
 Karhun jälessä juoksee (4) neljä koiraa ja (2) kaksi miestä.
 Kengit ja piit menewät isännän jälkeen niitulle.
 Loppiaisen jälkeen alotamme lukea kouluksamme.
 Jouluun jälkeen tulen takaisin. Kesän perästä tulee syysy.
 Kahden wiikon perästä=(päästä) saat saappaasi suutarilta.

Kissa juoksee kartanolla suuren rotan perässä.
 Suuri rotta juoksee kartanolla kissa perässä.
 Kerjäläinen seisoo oven luona = (tykönä) ja anoo leipää.
 Ukko kiskoo päreitä uuniin luona = (tykönä). Seisoo nawetan luona.
 Tohtori on wanhan ja kipiän sisarensa tykönä.
 Ukka istuu lämpimän uuniin tykönä ja lämmittää selkäänsä.
 Minulla ei ole rahaa luonani. Rappi tulee isän luota.
 Tuokaatte rengin kirwes tuon pienen kaapin luota.
 Ota satula tallin seinän luota ja pane hewoisen selkähän!
 Mene pois tyköni! Taluta hevoinen tyköni! Tule luokseni!
 Saanko mennä isäni luokse, hän on kaupungissa? Saat mennä.
 Talonpojat istuvat pöydän päässä lafit päässä.
 Hänen wasehman penkalonsa päässä on puikko.
 Pitää käden päänsä päällä. Hänellä ei ole waatteita päällensä.
 Merilinnut kestävät veden päällä. Tiputat päällesi.
 Me uskomme yhden Jumalan päälle. Otaanko turkin päälleni?
 Suopunut renki karkaa wanhan isännän päälle.
 Pieni orawa juoksee aidan päähän. Istu pöydän päähän!
 Ota käden päänsä päältä. Niisumme päältäimme.
 Sauna on tallin ja nawetan välillä = (välissä.) Uuu kirkon ja kylän välillä.
 Kello wiiden ja kuuden välillä = (välissä.) Tulen minä tykösi.
 Pane määrät sukkaasi lämpimän uuniin väliin!
 Istukaat väliimme! Menkää pois wälitämme = wälitämme!
 Tyttö seisoo lattialla ikkunan wieresessä. Seisoo wieresessäni.
 Äiti istuu kätken wieresessä ja tuntuu kipiää lastansa.
 Tule pois (hänen) wierestänsä ja istu wiereeni!
 Kenki tulee tuon huoneen takaa. Ota kammun peilin takaa.
 Näköinen susi tulee suuren kiven takaa ja ottaa wäsiän.
 Tuoli on sen pöydän takana. Hewoiset seisovat ladon takana.
 Wanhat saappat owat tämän keltaisen uuniin takana.
 Menee sisaren kanssa = (keralla) niitulle. Suoksen kilpaa hänen kanssa.
 Mene oven taakse! Menemme tämän pienen järven taakse.
 Miehet menewät isän kanssa pellolle ja tulewat äidin kanssa kotia.
 Tykin luoti menee paksum seinän läpi. Aurinko paistaa ikkunan läpi.

Suuri joki juoksee tämän pitäjän läpi. Tulee kylähän metsän kautta.
 Matkustamme Helsingin kautta Turkuun. Mene niitun kautta!
 Ujaa pappilahan kiviöiden lastien tähden. Minun tähdeni.
 Kalastaja juoksee pellon poikki rannalle. Tulee sinun ohiitse.
 Matkustaa satulatta hyvällä hewoisellansa meidän tuwan ohiitse.
 Väris juoksee tien yli. Ette saa ajaa lehmiiä metsään niitun yli.
 Taloni on tämän suuren joen toisella puolella, mutta kummalla puolella jõe-
 kea on sinun talosi? täällä puolella.

Äitini kuoli ennen joulua. Lapset nukkuvat ennen vanhempiansa.
 Isäntä ja emäntä heräävät aamulla ennen palvelioitansa.
 Isä on lapsiansa kohtaan hyvä.
 Jumalan armo on suuri ihmisiä kohtaan, kohtaamme.
 Totista Jumalan pelkoa ja rakkautta ihmisiä kohtaan löytyy wähän.
 Voitko katsoa päiwää kohden? En woi. Menee kylää kohden.
 On minua vastassa. Tulee vastaan. Seisoo seinää vastaan.
 Lapsi itkee ja menee äitiänsä vastaan. On rebellinen isäntää vastaan.
 Olemme tottelemattomat ja teemme syntiä Jumalaa vastaan.
 Jumala rauhaisee yhden vanhempiansa vastaan pahan pojan.
 Käyvät pitkin maantietä. Tulee isäänsä ja äitiänsä wastasta.
 Missä on M . . . nuorella hewoisella? Hän on heiniä perässä.
 Ujaa kirkolle pappia perään. Menemme hewoisia perään.

Asuwat liki (lähellä) kaupunkia. Asuwat kaupungin liki (lähellä).
 Älkääte juosko liki jokea! Älkääte juosko joen liki!
 Nuopunut mies makaa ojasfa liki maantietä = tien liki.
 Lampaat menewät lifelte tihää metsää = tihän metsän lifelte,
 Älkääte menkä lifelte tätä wihaista koiraa, se puree.
 Älkääte menkä tämän wihaisen koiran lifelte, se puree.
 Tuowat puita lifelte pientä niittua, = pienu niitun lifelte.
 Juoksewat ympäri tätä huonetta, = tämän huoneen ympäri.
 Pienet lapset istuwat ympärillä pöytää, = pöydän ympärillä.
 Keskellä kartanoa on kaiwo. Kartanon keskellä on kaiwo.
 Keskellä niittua kaswaa puita, = niitun keskellä kaswaa puita.

Ulkiruudesi tähden pääset Joulu aamuna vanhempiesi kanssa kirkkoon.

Muutamman päivän perästä tulee welsjeni kotiin koulusta.

Maa wierii akselinsa ympäri lännestä itään päin.

Kuu on suuri pallo, ja wierii alinomaa maan ympäri.

Murinko pyörii, niinkuin maakin, akselinsa ympäri.

Maa juoksee auringon ympäri 365 päivässä, 5 tunnissa, 48 minuutissa ja 48 sekun-
nissa, jota aikaa kutsomme vuodeksi.

Maa kääntyy akselinsa ympäri lännestä itään 24 tunnissa, jota aikaa me kutsomme
vuorokaudeksi.

Kuin kuu maan ympäri kulkee ja tulee sen (maan) ja auringon välille, estää se aurin-
gon walaisemasta maata; siitä tulee auringon pimeneminen.

Kuin maa tulee kuun ja auringon välille, niin estää hän (maa) auringon walaisemasta
kuuta; ja tästä tulee kuun pimeneminen.

Suomen pituus pohjasta etelään on 154 penikulmaa ja leveys idästä länteen 45
penikulman välillä.

Käännä selkäsi, kello 12 päivällä, aurinkoon päin niin owat filmäsi pohjasta ja selkäsi
etelää kohti.

Dikialla kädelläsi on itä, ja wasemmalla kädelläsi länsi.

Keskellä pohjan ja idän välillä on itä-pohja.

Keskellä idän ja etelän välillä on itä-etelä.

Keskellä etelän ja lännen välillä on länsi-etelä.

Keskellä lännen ja pohjan välillä on länsipohja eli Inode.

Sumala on hyvä,
Sumala rakastaa ihmistä.

Poika on ahkera,
poika saa palkintoa.

Isä rankaisee poikia,
pojat ovat laiskat.

Sumala on laupias ihmisille,
ihmiset ovat kiittämättömät.

Poika on myrkä,
poika härnää koira,
koira on vihainen.

Piika on ahkera,
piika kutoo sukkaa,
sukat ovat hienot.

Pieni lapsi on nöyrä,
pieni lapsi rakastaa hyvää äitiänsä,
hyvä äiti antaa hänelle ruokaa.

Pienet lapset ovat tottelemattomat,
pienet lapset eivät tottele
vanhempiansa,
vanhemmat rankaisewat
heitä tottelemattomuudesta.

Poika ostaa heivoisen,
pojan isä on kuollut.

Sumala, joka on hyvä,
rakastaa ihmistä.

Poika, joka on ahkera,
saa palkintoa.

Isä rankaisee poikia, jotka
ovat laiskat.

Sumala on laupias ihmisille
jotka ovat kiittämättömät.

Poika, joka on myrkä,
härnää koira,
joka on vihainen.

Piika, joka on ahkera,
kutoo sukkaa,
jotka ovat hienot.

Pieni lapsi, joka on nöyrä,
rakastaa hyvää äitiänsä,
joka antaa hänelle ruokaa.

Pienet lapset, jotka ovat
tottelemattomat, eivät tottele
vanhempiansa, jotka
rankaisewat heitä
tottelemattomuudesta.

Poika, jonka isä on kuollut,
ostaa heivoisen.

Kuka on hyvä? Jumala. Mitä Jumala tekee? Rakastaa.
 Ketä Jumala rakastaa? Ihmistä.

Kuka on ahkera? Poika. Mitä ahkera poika saa? Palkintoa.
 Kuka saapi palkintoa? Ahkera poika.

Kuka rankaisee? Isä. Ketä isä rankaisee? Poikia.
 Minkälaiset ovat pojat? Laiskat. Rankaiseeko isä nöyriä lapsia? Ei.

Minkälainen Jumala on ihmisille? Laupias. Kenelle Jumala on laupias?
 Ihmisille. Ketä vastaan ovat ihmiset kiittämättömät? Jumalaa vastaan.

Kuka hännää koiraa? Poika. Minkälainen poika on? Myrkä.
 Mitä myrkä poika tekee? Hännää koiraa. Minkälainen koira on? Bihainen.

Kuka on ahkera? Piika. Mitä piika tekee? Kutoo sukia.
 Minkälaiset sukut ovat? Sukat ovat hienot.

Kuka on nöyrä? Pieni lapsi. Minkälainen pieni lapsi on?
 Se on nöyrä. Mitä pieni nöyrä lapsi tekee? Se rakastaa.
 Ketä pieni nöyrä lapsi rakastaa? Hyvää äitiänsä.
 Mitä hyvä äiti tekee? Antaa lapsellensa ruokaa.

Kutka ovat tottelemattomat? Pienet lapset.
 Minkälaiset ovat pienet lapset? Tottelemattomat.
 Ketä (pienet lapset) eivät tottele? Vanhempiansa.
 Mitä vanhemmat tekivät? Rankaisivat heitä tottelemattomuudestaan.

Kenen isä on kuollut? Pojan.
 Mitä poika ostaa? Hevosen.

Poika ostaa hewoisen,
hewoisen jalka on kipiä.

Pieni tyttö itkee,
pienen tytön äiti on kylässä.

Raiwo on kartanolla,
kaiwossa on hyvää wettä.

Henki kantaa säkkiä,
säkisä on nauriita,
nauriit ovat suuret.

Sauna on nawetan takana,
isäni tulee saunasta.

Piika nostaa korin,
korista putoo potaattia,
potaatit ovat pienet.

Joki on syvä,
poika hyppää jokeen.

Talonpoika on rikas,
talonpojalla on uusi tupa.

Puukko on terävä,
äiti leikkaa leipää puukolla.

Piika pesee paitoja,
paitojen kaulukset ovat likaiset.

Äiti parsii sukkaa,
sukat ovat rikki.

Poika ostaa hewoisen, jonka
jalka on kipiä.

Pieni tyttö, jonka
äiti on kylässä, itkee.

Raiwo, jossa on hyvää wettä,
on kartanolla.

Henki kantaa säkkiä, jossa
on nauriita,
jotka ovat suuret.

Sauna, josta isä tulee,
on nawetan takana.

Piika nostaa korin, josta
putoo potaattia, jotka
ovat pienet.

Joki, johon poika hyppää,
on syvä.

Talonpoika, jolla on uusi
tupa, on rikas.

Puukko, jolla äiti leikkaa
leipää, on terävä.

Piika pesee paitoja,
joiden kaulukset ovat likaiset.

Äiti parsii sukkaa, jotka
ovat rikki.

Kuka ostaa hemoisen? Poika. Mitä poika ostaa? hemoisen.
Minkälaisen hemoisen? Semmoisen, jonka jalka on kipiä.

Kuka itkee? Pieni tyttö. Mitä pieni tyttö tekee? Itkee.
Missä pienen tytön äiti on? Kylässä.

Missä kaimo on? Kartanolla. Missä hyvää wettä on?
Kaimossa, joka on kartanolla. Minkälaista wettä kaimossa on? Hyvää.

Mitä renki kantaa? Säkkiä. Mitä säkissä on? Nauriita.
Minkälaiset nauriit ovat? Ne ovat suuret.

Mikä on navetan takana? Sauna. Missä sauna on? Navetan takana.
Kuka saunasta tulee? Isäni.

Mitä piika nostaa? Korin. Mitä korista putoo? Potaattia.
Minkälaiset potaatit ovat? Pienet.

Mikä on syvä? Joki. Minkälainen joki on? Syvä.
Kuka hyppää jokeen? Poika. Mihin poika hyppää?

Kuka on rikas? Talonpoika. Onko talonpoika rikas? On.
Mitä talonpojalla on? Uusi tupa.

Mikä on terävä? Puukko. Minkälainen puukko on?
Terävä. Mitä äiti leikkaa puukolla? Leipää.

Mitä piika pesee? Paitoja. Kuka pesee paitoja? Piika.
Minkälaiset paitojen kaulukset ovat? Likaiset.

Mitä äiti tekee? Parsii suttia. Kuka parsii suttia?
Äiti. Ovatko sukat rikki? Ovat.

Piika, jonka emäntä mielellän juo kahwia, menee kaupunkihin ja wie kahvikattilan, jonka pohja on rikki waskiseppälle.

Tuo kerjäläinen, jota poika taluttaa, on sofia.

Tuota pientä lasta, jota äiti pitää sylesjäsnsä, rakastawat kaikki jotka tuntevat sen nöyryyttä ja kuuliaisuutta.

Isäntä on riihessä, jossa rengit puiwat kauroja.

Kirjoitan kirjeen äidilleni, jossa pyyhän uusia waatteita.

Kaino, josta renki ammentaa wettä, on sywä.

Piika kantaa wettä kaukalohon, josta lehmät juowat.

Sauna, johon akka wetää puita, on aitan takana.

Kylwää otria siihen peltohon, johon ennen kylwi perunoita.

Mientatsoo tätä köyhää poikaa, jolla on huonot waatteet.

Metfästäjällä, jolla on hywä pysy, on myös 2 hywää koiraa.

Kirwes, jolla hän hakkaa puita, on uusi ja teräwä.

Talonpoika, jolta lainaan 100 markkaa, on minun weljeni.

Kultaseppältä, jolta ostin formuksen, warastettiin lusikka.

Renki, jolle annan uuden puukkonni, on hywä minua kohtaan.

Wie sirpit sille sepälle, jolle eilen weit wiitakkeet.

Isä ja äiti, jotka owat wanhat, eiwät mene talwella kirkkoon.

Sisar ostaa weljellensä paitoja, joiden kaulukset owat hienot.

Dukii kaloja, joita hän keittää itsellensä illalliseksi.

Yhtenä päivänä, jona olin sisareni tykönä, sain tämän weitfen.

Sinulta, joka olet rikas, pyyhän rukiita lainaksi syksyksi.

Paimen, joka paimentaa lampaita, istuu suuren koiwuon alla.

Koira, jolla on nuora kaulassa, käypi metfästäjän edellä.

Äiti istuu tuolilla ja tuidittaa lastansa, joka itkee.

Lintu, jolla on kuusi poikaa pesänsänsä, syöttää niitä.

Poika istuu kelmassa ja ajaa koiralla, jota hän lyöpi piistalla.

Tyttö poimii marjoja korihin, joka on wafemmassa kädessä.

Hewonen, jonka eteen renki panee heiniä, puree häntä.

Beili, jonka edessä tyttö kappaa päätänsä, on rikki ja pieni.

Silta, jonka alitse seilaan weneelläni, on korkea.

Tyttö, jolle ostan uuden hameen, on ashera,

Kenen emäntä juo mielellään kahvia? Piian, joka menee kaupunkiin ja vie kahvikattilan, jonka pohja on rikki waskisepälle.

Kuka on sofia? Tuo kerjäläinen, jota poika taluttaa.

Ketä kaikki rakastavat? Tuota pientä lasta, jota äiti pitää hylesänsä, ja jotka tuntevat sen nöyryyttä ja kuuliaisuutta.

Missä isäntä on? Riihesä; jossa rengit puiwat kouroja.

Kenelle kirjoitat kirjeen? Uidilleni, jossa pyydän uusia vaatteita.

Mikä on syvä? Kaiwo, josta reuki ammentaa wettä.

Mihin piika kantaa wettä? Kaukalohon, josta lehmät juowat.

Mikä on aitan takana? Sauna, johon akka wetää puita.

Mihin hän kylwää otria? Siihen peltohon, johon ennen kylwi perunoita.

Ketä hän ylenkatsoo? Tätä köyhää poikaa, jolla on huonot vaatteet.

Kenellä on 2 hyvää koiraa? Metsästäjällä, jolla on hyvä pshsy.

Mikä on uusi ja terävä? Kirwes, jolla hän hakkaa puita.

Kuka on welsjei? Talonpoika, jolta lainaan 100 marffkaa.

Keneltä warastettiin lusikka? Kultasepältä, jolta ostin formuksen.

Kuka on hyvä sinua kohtaan? Kenki, jolle annan uuden puukkon.

Mille sepälle wiet serpit? Sille, jolle eilen wein wiitakkeet.

Kutka eiwät talwella mene kirkkoon? Isä ja äiti, jotka owat wanhat.

Mitä sisar ostaa? Paitoja, joiden kaulukset owat hienot.

Mitä hän keittää itsellensä illalliseksi? Kaloja, joita hän onkii.

Minä päivänä sait tämän weitsen? Keskiwiikkona, jona olin sisareni tykönä.

Keltä pyyhät rukiita lainaksi? Sinulta, joka olet rikas.

Missä paimen istuu? Suuren koiwun alla ja paimentaa lampaita.

Onko koiralla nuora kaulasfa? On ja käypi metsästäjän edellä.

Kuka itkee? Pappi, jota äiti tuudittaa.

Kuinka monta poikaa on linnulla pesäsänsä? Kuusi.

Ketä poika lyöpi? Koiraa, jolla hän (poika) ajaa.

Mitä tyttö poimii korihin, joka on wasemmasfa kädesä? Marjoja.

Kuka puree reukia? Hewonen, jonka eteen hän panee heiniä.

Mikä on rikki? Peili, jonka edessä tyttö kappaa päätänsä.

Mikä on korkea? Siita, jonka alitse seilaan weneelläni.

Kenelle ostat uuden hameen? Tytölle, joka on ahkera.

Koska kirjoitat kirjeen vanhemmillesi, joilta eilen sait rahaa ja vaatteita? Nyt tänapäivänä.

Koska tulet sisareksi kanssa tyköni? Nyt kohta.

Mene välistä kipiän ystäväsi tykö, sillä hänen on ikävä yksinänsä olla kotona. Meidän pieni poikamme menee välistä engelle järven rannalle, ja kuin hän saa kaloja on hän kauan siellä. Minulla on harvoin aikaa, sillä minulla on paljon työtä kaupungissa. Ahterat talonpojat nousevat ylös kesällä varhain jo kello 3, mutta laiskat myöhään vasta kello 5. He menevät talvella aikaisin levolle jo kello 8. Nouse huomenna varhain ylös, wie puita kaupunkiin ja tule kohta (pian, välein) takaisin!

Koska isäsi kävi kaupungissa? Sitten on jo kauan, ja hän tuleekin harvoin, mutta äitini tulee usein. Mina muistan hyvää äitiäni, joka menneenä vuonna kuoli. Hän ei aina lue. Etsin koko päivän hemoisiamme ja löysin heitä viimein kylän suuresta ruispellosta. Joko viimein tulet? Vielä kerran menen nuotalle, jos en saa kaloja niin en sitten mene koskaan. Ette koskaan kaikki saa mennä kylään, vaan vuorottain. Poika oppii vähittäin läskyhänsä. Meillä ei vielä ole paljon kaloja.

Mistä tulet? Kylästäkö wai kotoa wai kirkosta?

Tässä on wettä wai juotteko kaljaa. Kysy, jos tulee wai jää kylään. Wai et sinä tule! Sinulla ei ole kissaa eikä koiraa. Minulla ei ole isää eikä äitiä.

Wanha äitini on kipiä ja isäni myös. Hän on ahtera, ole sinä myös (ahtera). Olin talon myllöysä, sinä olit myös siellä. Isäsi on hyvä palvelioitansa ja kerjäläisiä vastaan, ole sinä myös.

Sekä . . . . että.

Mja sekä lehmät että lampaat metsään! Sekä kuulin että näin kuinka emäntä löi piikaansa kylässä. Sekä piikat että rengit saawat nyt mennä kotia päivälliselle, mutta täytyvät kohta tulla takaisin niitulle. Kaupungin herrat nousevat ylös myöhään sekä talvella että kesällä. Pese sekä piikojen että renkien likaiset vaatteet saunassa ilta-puolella! Isännän sekä lehmät että lampaat kuolivat menneenä talvena nälkään. Vanhemmat sekä palkitsewat että rakastawat nöyriä ja ahteroita lapsia. Susi söi toisinpäivänä mi ulta sekä lampaat että wafikat pellostani. Toisissa yönä kelo 1 paloi papin se sekä talli että nawetta.

Namulla on kylmä, mutta päivällä lämmin. Namupuolella olemme koulussa, ilta-puolella kotona. Illalla luemme, yöllä makaamme. Minä nousem ylös talvella kell-

kuusi (6), syön murkinaa kello 8 ja kello 9 menen minä kouluhun, kirjoitan ja luen koulussa kello kahdeksastoista, kello neljä iltapuolella menen minä kouluhun ja tulen kello kuusi (6) kotia, luen kello kahdeksaan, syön illaista ja panen maate.

Koska nouset ylös talvella? Kello kuusi. Mihin aikaan syötte murkinaa? Kello kahdeksan ja yhdeksän välillä (8—9). Mihin aikaan menette kouluhunne? Kello 4. Kello yhdeksän (9). Kuinka kauan olette aamupuolella koulussa? Kello kahdeksastoista (12). Koska lopetatte aamupuolella lukea koulussa? Kello kahdeksastoista (12). Oletko joka iltapuoli koulussa? En ole, keskiviikkona ja lauantaina olen minä kotona ja kidon nuottaa. Mitä nyt teet? Koska menet iltapuolella kouluun? Kello neljä ja tulen kotia kello kuusi. Lukewatko pojat ja työt samassa huoneessa? Lukewat. Kuinka kauan saat olla ystäväsi tykönä? Iltaan asti.

Smaisuuden san: wertominen.

Yksikkö.

Monikko.

	<u>mpi.</u>	<u>in.</u>			
suuri	suurempi	suurin	suuret	suuremmat	suurimmat
pieni	pienempi	pienin	pienet	pienemmät	pienimmät
nuori	nuorempi	nuorin	nuoret	nuoremmat	nuorimmat
kuiwa	kuiwempi	kuiwin	kuiwat	kuiwemmät	kuiwimmat
harwa	harwempi	harwin	harwat	harwemmät	harwimmat
paha	pahempi	pahin	pahat	pahemmat	pahimmat
laiha	laihempi	laihin	laihät	laihemmät	laihimmat
wanha	wanhempi	wanhin	wanhät	wanhemmät	wanhimmat
kowa	kowempi	kowin	kowat	kowemmät	kowimmat
suora	suorempi	suorin	suorat	suoremmat	suorimmat
tyhjä	tyhjempi	tyhjin	tyhjät	tyhjemmät	tyhjinmät
tyhjä	tyhjempi	tyhjin	tyhjät	tyhjemmät	tyhjinmät
syvä	sywempi	sywin	sywät	sywemmät	sywimmat
tylmä	tylmempi	tylmin	tylmät	tylmemmät	tylminmät
terävä	terävämpi	teräwin	teräwät	teräwämmät	teräwimmät
lewiä	lewiämpi	lewin	lewiät	lewiämmät	lewinmät
pehmiä	pehmiämpi	pehmin	pehmiät	pehmiämmät	pehminmät
wäkewä	wäkewämpi	wäkewin	wäkewät	wäkewämmät	wäkewimmät

ahkera	ahkerampi	ahkerin	ahkerat	ahkerimmat	ahkerimmat
matala	matalampi	matalin	matalat	matalimmat	matalimmat
lihava	lihavampi	lihavin	lihavat	lihavammat	lihavinmat
korkea	korkeampi	korkein	korkeat	korkeimmat	korkeinmat
ohut	ohuempi	ohuin	ohuet	ohuemmat	ohuinmat
lyhyt	lyhyempi	lyhyin	lyhyet	lyhyemmät	lyhyimmät
raskas	raskahampi	raskahin	raskaat	raskahimmat	raskahimmat
	rastaampi	rastain		rastaannat	rastainmat
rakas	rakkahampi	rakkahin	rakkaat	rakkahimmat	rakkahimmat
	rakkaampi	rakkain		rakkaannat	rakkainmat
hyvä	parempi	paras	hyvät	paremmat	paraimmat
pitkä	pitempi	piisin	pittät	pitimmät	piisimmat
paljo	enempi	enin		enemmät	enimmät

Yksikkö.

	Suuri.		Vanha.		Sywä.
Nim.	suurempi	suurin	wanhempi	wanhin	sywempi
Dma.	suuremman	suurinman	wanhemman	wanhimman	sywemmän
Dsa.	suurempaa	suurimpaa	wanhempaa	wanhimpaa	sywempää
Ufu.	suuremmasfa	suurimmasfa	wanhemmasfa	wanhimmasfa	sywemmasfa

Monikko.

Nim.	suuremmat	suurimmat	wanhemmat	wanhimmat	sywemmät
Dma.	suurempien	suurimpien	wanhempien	wanhimpien	sywempien
Dsa.	suurempia	suurimpia	wanhempia	wanhimpia	sywempia
Ufu.	suuremmisfa	suurimmisfa	wanhemmisfa	wanhimmisfa	sywemmisfa
	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.

Yksikkö.

	Wäkewä.		Ohut.		Raskas.
Nim.	wäkewämpi	ohuempi	ohuin	rastaampi	rastain
Dma.	wäkewämman	ohuemman	ohuimman	rastaamman	rastainman
Dsa.	wäkewämpää	ohuempaa	ohuimpaa	rastaampaa	rastainpaa

Ufu.	wäfewännäsä	ohuennasfa	ohuimmasfa	rasfaammasfa	rasfaimmasfa
Läh.	wäfewännästä	ohuennasta	ohuimnasta	rasfaamnasta	rasfaimnasta
Men.	wäfewämpään	ohuennaan	ohuimpaan	rasfaampaan	rasfaimpaan
Siw.	wäfewännällä	ohuennalla	ohuimmalla	rasfaammalla	rasfaimmalla
	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.

Monikko.

Nim.	wäfewämmät	ohuennat	ohuimmat	rasfaannat	rasfaimmat
Dm.	wäfewämpien	ohuempien	ohuimpien	rasfaampien	rasfaimpien
Dsa.	wäfewämpiä	ohuempia	ohuimpia	rasfaampia	rasfaimpia
Ufu.	wäfewännissä	ohuennissa	ohuimnissa	rasfaannissa	rasfaimnissa
	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.

Yksikkö.

	Syvä.			Pitkä.	Paljjo.
Nim.	parempi	paras	pitempi	pişin	enempi
Dma.	paremman	paraan	pitemmän	pişimmän	enemmän
Dsa.	parempaa	parasta	pitempää	pişimpää	enempää
Ufu.	paremmasfa	paraasfa	pitemmäsfa	pişimmäsfa	enemmäsfa
Läh.	paremnasta	paraasta	pitemmästä	pişimmästä	enemmästä
Men.	parempaan	paraafen	pitempään	pişimpään	enempään
Siw.	paremmalla	paraalla	pitemmällä	pişimmällä	enemmällä
	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.

Monikko.

Nim.	paremmat	paraat	pitennät	pişimmät	enennät
Dma.	parempiien	paraaten	pitempien	pişimpien	enempien
Dsa.	parempia	paraita	pitempia	pişimpia	enempia
Ufu.	paremnissa	paraisfa	pitennissa	pişimmissa	enennissa
	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.	ja, n, e.

Sarjotuksia.

Wasa on suuri. Lehmä on suurempi. Hewanen on suurin. Minä olen lihava. Sinä olet lihavampi. Hän on lihavin. Tyttö on nuori. Poika on nuorempi. Sinä olet nuorin. Isäni on vanha. Äitini on vanhempi. Ukko on vanhin kaikista. Vanha paimenemme on kipiä. Vanhin weljeni on kipiämpi. Vanhempi sisareni on kipein. Lakkisi on kallis. Uusi lakkinsa on kallimpi. Uusi lakkini on kalliin. Tämä seppä on rikas. Tuo suutari on rikkaampi. Se sorwari on rikkain kaikista. Vanhemman ladan seinät ovat harvemmat. Pienemmän weljeni waatteet ovat uudet. Nuoremman sisareni hiukset ovat mustemmat. Tyksemmän kirveen terä on paksumpi. Äiti rakastaa enemmän nuorempaa lastansa. Pelkään kylän suurinta koiraa. Minulla ei ole parempaa hewoista. Pienempien lasten formet ovat lyhyet. Eikö teillä ole parempia hewoisia? Nämät siemenet ovat parahita. Tämä tie on kolmea wirstaa lyhyempi. Tuo tie on neljää wirstaa pitempi. Kuivia puita on uudemmassa liiterisä. Makasiinime sukulaistemme kauniimmassa huoneessa. Pojat ja tytöt lukewat kouluun isommassa huoneessa. Sywenmisä kaitwoissa on kylmempää wettä kuin matalammisä (kaiwoissa.) Saat ottaa parempia heiniä hewosellesi pienemmästä ladostani. Saitteko enemmän kaloja kylän joesta wai järvestä? Järvestä. Wiewät lehmii kylmemmästä nawetasta lämpimämpään. Riisuu huonomman nutun päältänsä ja panee paremman päällensä. Siilaa nuorien lehmien maito puhtaampiin maitopyttyihin ja ei näihin likaisiin! Kaada rukiit kuivempaan säkkiin! Menkimme wetää heiniä niitulta uutempaan latoon. Isänne kylwää kaurjoja isompaan peltouonsa. Lainatkaatte rukiita rikkaammalta taloupojalta! Ette ota näitä kypsä omenia nuoremmalta sisareltanne. Kylän lapset liukuwat korkeammalta mäeltä kuin minä. Äitini parsi pienien poikansa rikkainiset sukut pienemmalla langalla kuin rengin (sukat). Isäni ajaa kirkkoen paraammalla hewoissella. Pitkä pesee likaisemmat waatteet lämpimällä wedellä. Nylkee lehmää teräwimmällä puukollani. Vanhemmalla weljelläni on kaksi suurta kaunista koiraa. Ahterammalla miehellä on enemmän palkkaa. Rikkaanilla taloupojilla on suurempia huoneita kuin köyhillä (taloupojilla). Märkinä kesiä kaswaa kuivemmilla niituilla paremmin heiniä kuin märillä (niituilla). Isäntä panee uuden katon wanhimmalle ladollensa. Amoin mustan lakin nywymmälle ja ahterammalle weljelleni. Ujakaatte kilpaa hewoissillanne lakkiammalla tiellä! Minä kaswan suuremmaksi sinua. Sinä olet minua vanhempi. Hän on kaksi vuotta vanhempi sinua. Hän on 10 vuotta vanhempi minua. Isäni on 35 vuotta ja äitini 24 vuotta vanha.

Kuinka monta vuotta vanhempi on nyt isäni? Hän on 11 vuotta vanhempi. Hevonen on lehmää suurempi. Lehmä on hevosta pienempi. Partaveitzi on puukkoa terävämpi. Puukko on partaveistä tylsempi. Sinä luet paremmin kuin sisarefi. Tämä pieni varsa maksaa kaksikymmentä markkaa, mutta tuo suurempi wiisineljättä markkaa. Ostin kolme naulaa voita torilta kolmella markalla. Mitä silloin naulaa maksaa? Ostin leiviskän lihaa neljällä markalla. Mitä naula maksaa? Matkoin uudesta lakistani wiiji markkaa. Kärwen jää on kuusi korttelia paksu.

Karhu on futta wäkewämpi. Antti ja Johana owat paremmat ystävät kuin Helena ja Anna. Wesi on maitoa selkiämpi. Uusi nuttunsa on hienommasta werasta kuin sinun (nuttusi). Punainen hevosefi on lihawampi kuin hevoseni. Onko teillä lämpimämpiä huoneita kuin meillä? Kaupungissa saan markkaa enemmän ruistynnyristä kuin täällä kotona. Kesällä on lämmin, mutta silloinkin päiwällä lämpimämpi. Wanhin weljekistä on isäntänä. Nuorempi ja ahkerampi tyttäristä on emäntänä. Peltonne ojat owat kaidemmat kuin meidän.

Rumpi on suurempi, hevonen wai lehmä? Rumpika on pienempi, hevonen wai lehmä? Rumpi on vanhempi, isäfi wai äitiä? Kuka on nuorin teistä kaikista? Kuka on ahkerin teistä kaikista? Kuka on ahkerampi, Antti wai Johana? Kukka owat laiskemmat, pojat wai tytöt? Kummalla tupi on lämpimämpi, sinun wai hänen? Kummalla pelto kasvaa paremmin? Kummassa kaimossa on parempaa wettä, tässä wai tuossa? Kummasta järwestä saitte enemmän kaloja, suuremmasta wai pienemmästä? Kummalla pojalla on terävämpi kirwes, Antilla wai Johanalla? Kummalla hevosella ajatte kaupunkiin, nuoremalla wai vanhemmalla? Kumpaan kirkkoon menette? Kummalta herralta sait suuremman palkan? Kummalta mäeltä on parempi liukua?

Röyhä mies ja hänen lapsensa.

"Mökissä asuu röyhä mies. Hän tekee työtä ahkerasti. Siki tippuu hänen otastansa. Hänellä on saha kädessä. Saha on raudasta ja puusta. Sahalla on terävät hampaat. He leikkaawat kowan puun poikki. Puun kappaleet hakkaa mies halki suurella ja terävällä kirweellensä. Äiti panee puut uuniin. Uuni tulee lämpimäfi. Röyhällä miehellä ja waimolla on myös lapsi. Lapsella ei ole leipää eikä waatteita. Sentähden sahaa isä koko päiwän ja hakkaa puuta ja tekee työtä aina. Hän ei tahdo, että lapsen on kylmä tahi nälkä. Mene sinä, hywä lapseni, mökkiin. Wie röyhille vanhemmille

lämmintä ruokaa. Tuo myös heidän lapsensa tänne. Me annamme hänelle paidan, takin, housut ja sinun vanhat kenkäsi." Kuka asuu mökisä? Tekekö hän työtä ahkerasti? Mitä hänellä on kädessä? Mitä köyhä mies tekee? Mitä äiti tekee? Tuleeko uuni lämpimäksi? Onko köyhällä miehellä vaimo ja lapsia? Onko lapsella vaatteita? Mitä me annamme köyhälle lapselle?

Warpuset.

Warpunen tahtoi tehdä pesää. Se lensi ympäri pihassa ja haki pesän paikkaa. Näki sitte nurkassa pienen kolon. Sanoi toiselle warpuselle: haketaamme heiniä ja tehkäämme pesämme tuonne. He keräsivät heiniä ja ruohoja. Tekivät pyöreän pesän. Panivat pehmeitä hyyheniä sinne sisään ja asuiwat siellä niin hywin. Kului sitte vähä aikaa. Pesässä on jo wiisi kaunista munaa. Kului taas muutama wiikko. Munista tulewat pienet poikaset. He nostawat päitänsä ja katsowat ulos pesästä. Vanhemmat lämmittävät ja ruokkiwat heitä. Heille kaswawat hyyhenet ja siivet. Lentävät sitte siwillänsä ja wisertävät puisfa." Kuka tahtoi tehdä pesää? Missä warpunen lensi? Mitä se haki? Minkalaisen pesän teki warpunen? Missä pesä on? Kuinka monta munaa pesässä on? Missä warpunen näki pienen kolon? Mitä warpuset panewat pesään? Mitä warpunen fanoi toiselle warpuselle? Millä warpuset lentävät?

Tetiällinen.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Laujuntö.	Ytj.	Saan faat faa	Neulon neulot neuloo	Otan otat ottaa	Rewin rewit repää	Tulen tulet tulee	Hakkaan hakkaat hakkaa
	Mon.	saamme saatte saawat	neulomme neulotte neulowat	otamme otatte ottawat	rewimme rewitte repivät	tulemme tulette tulewat	hakkaamme hakkaatte hakkaawat
Kerwontö.	Ytj.	fain fait fai	neuloin neuloit neuloi	otin otit otti	rewin rewit repää	tulin tulit tuli	hakkaain hakkaait hakkaasi
	Mon.	fainmme faiitte faiwat	neuloimme neuloitte neulowat	otimme otitte ottiwat	rewimme rewitte repivät	tulimme tulitte tuliwat	hakkaasimme hakkaasitte hakkaasiwat
Lulento.	Ytj.	faanen faanet faanee	neulonien neulonet neulonee	ottanen ottanet ottanee	repinen repinet repinee	tullen tullet tullee	hakannien hakannet hakannee
	Mon.	faanemme faanette faanewat	neulonemme neulonette neulonewat	ottanemme ottanette ottanewat	repinemme repinette repinewät	tullemme tullette tullewat	hakannemme hakannette hakannewat
Ohdonto.	Ytj.	faijin faijit faiji	neuloisin neuloisit neuloisi	ettaisin ettaisit ettaisi	repisin repisit repisi	tulisin tulisit tulisi	hakkaaisin hakkaaisit hakkaaisi
	Mon.	faijimme faijitte faijiwat	neuloisimme neuloisitte neuloisiwat	ettaisimme ettaisitte ettaisiwat	repisimme repisitte repisivät	tulisimme tulisitte tulisiwat	hakkaaisimme hakkaaisitte hakkaaisiwat
Laiwontö.	Ytj.	faa'os faafoon	neulo'os neulofoon	otta'os ottafoon	repää'os repääfoon	tulloos tulfoon	hakattoos hakattoon
	Mon.	faafoomme faafootte faafoot	neulofoomme neulofootte neulofoot	ottafoomme ottafootte ottafoot	repääfoomme repääfootte repääfoot	tulfoomme tulfootte tulfoot	hakattoomme hakattootte hakattoot
Käskentö.	Ytj.	faa' faakaan	neulo' neulokaan	ota' ottakaan	rewi' repikään	tule' tulkaan	hakkaa' hakakaan
	Mon.	faakaamme faakaatte faakaat	neulokaamme neulokaatte neulokaal	ottakaamme ottakaatte ottakaat	repikäämme repikäätte repikääät	tulkaamme tulkaatte tulkaat	hakakaamme hakakaatte hakakaat

Sianto.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Dsa. Muu.	saada saadaffi	neuhoa' neuhoaffi	ottaa' ottaaffi	repää' repääffi	tulla' tullaffi	hakata' hakataffi
Msu.	saadesa saaden	neuhoesa neuhoen	ottaaesa ottaaen	2. repiesä repien	tullesa tullen	hakatesa hakaten
3. Yksittä.						
Nim. Oma. Msu. Läh. Men. Siv. Ota. Waj.	saama saaman saamassa saamasta saamaan saamalla saamalta saamatta	neuloma neuloman neulomassa neulomasta neulomaan neulomalla neulomalta neulomatta	ottama ottaman ottamassa ottamasta ottamaan ottamalla ottamalta ottamatta	repimä repimän repimässä repimästä repimään repimällä repimältä repimättä	tulema tuleman tulemassa tulemasta tulemaan tulemalla tulemalta tulematta	hakkaama hakkaaman hakkaamassa hakkaamasta hakkaamaan hakkaamalla hakkaamalta hakkaamatta
Monikko.						
Msu. Läh. Siv. Ota.	saamissa saamista saamilla saamilta	neulomissa neulomista neulomilla neulomilta	ottamissa ottamista ottamilla ottamilta	repimissä repimistä repimillä repimiltä	tulemissa tulemista tulemilla tulemilta	hakkaamissa hakkaamista hakkaamilla hakkaamilta
4. Yksittä.						
Nim. Dsa.	saaminen saamista	neulominen neulomista	ottaminen ottamista	repiminen repimistä	tuleminen tulemista	hakkaaminen hakkaamista
Monikko.						
Nim.	saamiset	neulomiset	ottamiset	repimiset	tulemiset	hakkaamiset
5. Monikko.						
Msu. Läh. Siv. Ota.	saamaisissa saamaisista saamaisilla saamaisilta	neulomaisissa neulomaisista neulomaisilla neulomaisilta	ottamaisissa ottamaisista ottamaisilla ottamaisilta	repimäisissä repimäisistä repimäisillä repimäisiltä	tulemaisissa tulemaisista tulemaisilla tulemaisilta	hakkaamaisissa hakkaamaisista hakkaamaisilla hakkaamaisilta

Werranto.

1.	saawa	neulowa	ottawa	repiwä	tulewa	hakkaawa
2.	saanut	neulonut	ottanut	repinyt	tullut	hakannut

Tetiätön.

Ruus. Kerro. Lul. Ehd. Toiv. Käsk.	Saadaan saatiin saataneen saataisiin saatakoon saatakaan	Neulotaan neulottiin neulottaneen neulottaisiin neulottakoon neulottakaan	Otetaan otettiin otettaneen otettaisiin otettakoon otettakaan	rewittää rewittiin rewittäneen rewittäisiin rewittäköön rewittäkään	Tullaan tultiin tultaneen tultaisiin tultakoon tultakaan	Hakataan hakattiin hakattaneen hakattaisiin hakattakoon hakattakaan
Lun- len- to.	saatanen saatanet saatane ja, n, e,	neulottanen neulottanet neulottane ja, n, e,	otettanen otettanet otettane ja, n, e,	rewittänen rewittänet rewittäne ja, n, e,	—	hakattanen hakattanet hakattane ja, n, e,
Eh- don- to.	saataisiin saataisit saataisi ja, n, e.	neulottaisiin neulottaisit neulottaisi ja, n, e.	otettaisiin otettaisit otettaisi ja, n, e,	rewittäisiin rewittäisit rewittäisi ja, n, e,	—	hakattaisiin hakattaisit hakattaisi j, n, e,
Toi- won- to.	saata'os saatakoon ja, n, e,	neulotta'os neulottakoon ja, n, e,	otetta'os otettakoon ja, n, e,	rewittä'os rewittäköön ja, n, e,	—	hakatta'os hakattakoon ja, n, e,
Käs- len- tö.	saada' saatakaan ja, n, e,	neulotta' neulottakaan ja, n, e,	otetta' otettakaan ja, n, e,	rewitä' rewittäkään ja, n, e,	—	hakata' hakattakaan ja, n, e,

Sianto.

1.	saataa' saataakfi	neulottaa neulottaakfi	otettaa' otettaakfi	rewittää' rewittääkfi	tuttaa' tuttaakfi	hakattaa' hakattaaakfi
2.	saataessa saataen	neulottaessa neulottaen	otettaessa otettaen	rewittäessä rewittäen	tuttaessa tuttaen	hakattaessa hakattaen
3.	(saatama)	(neulottama)	(otettama)	(rewittämä)	(tultama)	(hakattama)
4.	(saatamise)	(neulottamise)	(otettamise)	(rewittämise)	(tultamise)	(hakattamise)
5.	(saatamaise)	(neulottamaise)	(otettamaise)	(rewittämäise)	(tultamaise)	(hakattamaise)

Werranto.

1.	saatawa	neulottawa	otettawa	rewittäwä	tultawa	hakattawa
2.	saatu	neulottu	otettu	rewitty	tultu	hakattu.

			Määrol.		1.	Lau.	Ulaan	
Läufunto.	Ykf.	Olen olet on	En et ei	ollut	Dsa. Mun.	Olla ollakfi	Lau. Kerr. Luu.	Ulaan oltiin lietäneen
	Mon.	olemme olette omat	emme ette eiwät					
Kerronto.	Ykf.	olin olit oli	en et ei	ollut	Nim. Dma. Ufu. Läh. Men. Siw. Dta. Waj.	olema oleman olemasja olemasta olemaan olemalla olemalta olematta	Lau. Kerr. Luu. Ehd. Toi. Käs.	ei olla ei oltu ei lietäne ei oltaifi alköön olstako' alkään olstako
	Mon.	olimme olitte olivat.	emme ette eiwät					
Kuulento.	Ykf.	lienen lienet lienee	en et ei	ollut	Ufu. Läh. Siw. Dta.	olemisja olemista olemilla olemilta	Ehd. Toi. Käs.	ei ole oltu ei ollut oltu ei lienee oltu ei olifi oltu alköön olko oltu alkään olka oltu
	Mon.	lienemme lienette lienewät	emme ette eiwät					
Ehdonto.	Ykf.	olifin olifit olifi	en et ei	ollut	Nim. Dsa. Nim.	Ykf. oleminen olemista. Mon. olemisjet	Ehd. Toi. Käs.	Werranto. olewa ollut.
	Mon.	olifimme olifitte olifiwat	emme ette eiwät					
Toiwonto.	Ykf.	ollos olkoon	ollös alköön	ollut	1. 2.	Werranto. olewa ollut.	en ole et ole ei ole	olewa
	Mon.	olkoomme olkootte olkoot	alköömme alköötte alkööt					
Käsöntö.	Ykf.	ole' olkaan	älä ole' alkään	ollut		olewa ollut.	en ole et ole ei ole	olewa
	Mon.	olkaamme olkaatte olkaat.	alkäämme alkäätte alkäätt					

ja, n, e,

Tefiällinen. Tefiätön. Tefiällinen. Tefiätön. Tefiällinen.

		Määrätöin ollut aika.						
Kaufunto.	Yfj.	en et ei	} oteta'	olen olet on	} ottanut	otettu	en et ei	} ole ottanut
	Mon.	emme ette eiwät						
		Määr-edellinen ollut aika.						
Kerronto.	Yfj.	en et ei	} ottanut	olin olit oli	} ottanut	otettu	en et ei	} ollut ottanut
	Mon.	emme ette eiwät						
Luvlento.	Yfj.	en et ei	} ottane'	lienen lienet lienee	} ottanut	otettu	en et ei	} liene ottanut.
	Mon.	emme ette eiwät						
Ohdonto.	Yfj.	en et ei	} otettaisi'	olisin olisit olisi	} ottanut	otettu	en et ei	} olisi ottanut
	Mon.	emme ette eiwät						
Toiwonto.	Yfj.	ällä älläön	} otettafo'	ollös ollöön	} ottanut	otettu	Tulewa aika.	
	Mon.	älläomme älläötte älläöt					ollöomme ollöotte ollöot	} ottaneet
Käskentö.	Yfj.	älä ota' älkään	} oteta'	ole' olkaan	} ottanut	otettu	en ole et ole ei ole	} ottawa
	Mon.	älkäämme älkäatte älkäät						

Eilen sain kaloja järvestä ja tänäpäivänä sain vielä enemmän, jos minulla olisi pyyhdyksiä. Itselläni oli menneenä kesänä wiifi renkiä. Minullakin nyt on wiifi renkiä. Makasimme menneenä yönä ulkona. Minä ja renkimme hakkasimme 50 syltä koivu puita tulewaksi talweksi tuosta metsästä. Tämä renki, joka nyt on kipiänä, hakkasi puita ja kirwes sattui jalkaan. Tässä pahassa ilmassa menen itse kylään, ja en lähetä lastani. Ostin itselleni uuden lakin kaupungista. Kaupungissa mataan kauan aaniulla ja walvotaan kauan illalla. Minä ja sisareni saatoimme wieraita kylään asti. Tule tänä iltana tyköni! Kyllä minä tulisin, waan mitä sanonee isäni. Tule wähäksi ajaksi! Minun on nälkä ja söisin jos saisin. Pyyhin häneltä rahaa lainaksi kahdeksi kuukaudeksi, mutta hän antoi waan kolmeksi wiikoksi. Siitä pellostsa saatiin paljon kuroja. Sitä en vielä ole kuullut. Tänä päivänä tulin kaupungista. Lap- sien pitää totteleman wanhempiansa. Pitääkö sinun nyt lähtemän pois kouluun? Lap- si särki suurimman peilin yksin ollessansa. Mitä pitää minun nyt tekemän? Sinun pitää sanoman rengille, että hän menee tuomaan heiniä talliin ja olkia omettaan. Sinun pitää totteleman. Kotona ollessa poika puhuu muille pojille, kuinka koulussa luetaan. Ostin hewoisen markkineilta tullessani. Niitulla ollessani nä'in kaffi futta. En ole vielä futta nähnytkään. Kotia mennessäni, laukesi käsivarteni poikki Metsässä käydessämme näimme ketun, joka otti jäniksen kiinni.

Maantiellä käydessänsä löysi poika, nimeltä Antti, kultaisen formuksen. Hän katseli sitä ja pani sen liiwin taskuun. Wähän ajan perästä tuli nuori herra, joka otti jotain maasta. Poika meni hänen tykönsä ja kysyi: mitä etsitte? Herra wastasi: olen kadottanut formukseni. Poika otti formuksen liiwin taskustansa ja sanoi: löytäneen sen tiellä. Hän oli rehellinen. Rehellinen lapsi ei walehtele' eikä warasta!

Et ollut toisja päivänä koulussa. Et sinäkään ollut toisja päivänä koulussa. Ette olleet menneenä yönä nuotalla. Olemme löytäneet hewoisiamme. Oletteko jo käyneet saunassa. Pojat owat tapelleet keskenänsä. Paimen ei löytänyt lehmiiä metsästä. Saitko hewosen kiini? En saanut. Päivä kuluu, eikä ole seppä vielä tullut. Eiköhän se jo liene tullut. Sisareni ei ole vielä neulonut mutta lakkia minulle. En nyt löydä sitä kirvestä, eikä saa toista. Emme ole vielä päivällistä syöneet. Minkälainen on sinun hewoinen juoksemaan? Se on laiska sekä juoksemaan että käymään. En tohdi kauan tykönäsi olla, sillä hynntilä jäi palamaan. Meni hewoisia juottamaan. Tahdon mennä wiemään sisartani kirkkoon. Menkää panemaan heiniä latoon! Niitulta mennään ruispeltoa katsomaan. Itselläni on kirjottamista. Tässä talossa on paljon tekemistä. Pojan teli mieli mennä metsään ampumaan lintuja, mutta isä

esti häntä menemästä. Äiti ei estänyt tyttöänsä menemästä kylään. Ainoasten hyvän ja pahan-tiedon puusta kielsi Jumala Adamin ja Ewan syömästä. Mennään kotia. Ostaisin uuden hewoisen, jos minulla olisi rahaa. Antaisin welaksi, kun waan maksaisit. Kyllä minä maksan kolmen kuukauden perästä. Pieni poikani osasi tehdä harawan. Henki halkasi neljä sylvä halkoja wiikossa. Mytkä poika ei lue tätä kirjaa loppuun neljässä wuodesa.

Sammaffo ja Waris.

"Sammaffo kurisi joesa. Kuin waris tämän kuuli, tahtoi hän sitä kiinni ottaa ja asettui joen rannalle, jossa wahti niin kauan, kunne sai sammakon kiinni. Tämä rupefi rukoilemaan warista, että se hänen irti lastisi, mutta waris ei kuullut sammakon rukousta eikä lastenut häntä irti. Sammaffo rupefi silloin kiittämään warista ja sanoi: "ah kuinka kalliit housut sinulla on! "Warikselle tuli hyvä mieli, kuin sammaffo häntä kiitti, jonka tähden sanoi: "tahdotkos nähdä, miten takaa owat vielä kauriinit? "Hänen tätä sanoessa pääsi sammaffo irti ja hyppäsi jokeen. Siellä alkoi warista soimata fitten ja sanoi: wariksella olewan wanhat housut. Waris olisi kyllä ottanut sammakon vielä kiinni, waan ei saanut enään kynsiinsä."

Oliko wariksella kalliit housut? Oli, ei ollut. Wariksella kalliit housut oli? Wariksella. Lastiko waris sammakon irti? Lasti, ei lastenut. Pääsikö sammaffo wariksen kynsistä? Pääsi, (ei päässytään,) ja ei waris enään saanutkaan sammaffoa kiinni. Kenellä sammaffo sanoi olewan wanhat housut? Wariksella.

Nuotalla käynyt piika saa mennä lewolle. Nuotalla käyneet piikat saawat mennä lewolle. Älä lyö wäsynttä hewostasi! Onko nuotalla käyneellä rengillä mären saappaat? On. Pieni poika meni kylään äidin tietämättä. Minun luvallani se sinne meni. Kerjäläinen sanoi olleensa kaffi päiwää syömättä. Wiikon olin tupakkaa polttamatta, mutta nyt poltan paljon enemmän kuin ennen. Älä estä minua juoksemasta! Etkö juosut eilen itseäsi kipiäksi. Se on yhtä, jos menet taikka olet menemättä. On kauan syömässä. Piika on lehmia lypsämässä. Neljästä kapasta maltaita saatiin tynnyri hyvää sahia. Päiwällä ollaan nuotalla yllä tuulastamassa. Raikki talon

rengit, sekä wanhat että nuoret ovat kylpemässä, mutta isäni on lauroja kylwämässä. Lapset ovat metsässä mansikkoja poimimassa, vanhempansa ovat ruista niittämässä. Isäni ja äitini olivat toisfa päivänä häihin menemässä, mutta paha ilma esti heitä menemästä. Tekisipä mieleni jo päästä tästä koulusta. Et vielä pääsettään. Joko saan mennä kotia? Ette saa. Tultuasi kotia, käsket isääsi tulemaan tänne. En menekkään kotia. En käynyt kertaakaan tänä kesänä uimassa. Käwin minä kerran. Piika tulee lehmia lypsämässä ja isäni otria kylwämässä. Työmiehet tulewat syömästä. Meillä kymmetään peltoa ja heillä puidaan riistä. Weljeni ei tullut eilen iltana kotiin. Makasiko hän teillä yötä? Makasi, ei maannut. Hän tuli meille yöksi. En tohdi äidiltäni tulla kanssanne uimaan. Isä rankaisi poikaansa tottelemattomuudesta.

Kettu ja kalastaja.

(Luonnan kirjasta.)

"Olipa kerran ukko. Hän sai eräänä talvipäivänä niin paljon kaloja, kuin mahtui hänen laiturinsa. Hywin iloisena lähti hän kotiinsa, ajaen isoa kuormaansa. Siinä lauleli hän ilomielin. Mutta mikähän tuo on, joka maata tuolla keskellä tietä? Kuollut kettupa se on. Tämän piti ukko hyvänä saaliina. Kaunis turkkisi, kettu kulta, sattuihin mirulle hyvään tarpeesen. Nostipa ukko ketun takapuolelle kuormansa päälle. Mutta itse istui hän etupuolelle.

Sipä se ilkeäjuoninen kettu ollutkaan oikein kuolleena. Oli waan niin olewinaan. Hän tiesi kyllä miksiä hän niin oli. Ukon hawaitsematta nakkeli hän kuormasta kaikki kalat tielle. Sitte hyppäsi hän itse pois reestä. Rupestipa heti kokoamaan kaloja tieltä. Muutamat säästi hän. Toiset söi hän suuhunsa. Niin hyvää ateriaa ei hän ollut saanut kaukaan aikaan.

Ukko, joka ajeli iloisena eteenpäin, ei hawainnut tätä ollenkaan. Wiimein tuli hän kotiin kuormineen. Waimo tuli häntä vastaan. Missä olet wiipynyt niin kauan ukkoni? Etä ole milläsiikään, akka. Nyt pidetäänkin isot pidot. Laita pata tullelle. Minulla on reki täynnä kaloja. Niinkö, ukkoseni? Se on tietty. Minulla on vielä sitte komea kettu, jonka löysin tieltä kuolleena.

Ukka tuli reelle. Voi kuin narraat, ukkoseni. Sihän tässä ole yhtään kalaa. Vielä wähemmin tässä on kettua. Ukkoa hywin häwetti. Näen sen kyllä, akkaseni. Kawala kettu on tehnyt minulle aika kolttosen.

Emme enää puhu sammakosta ja variksesta. Tässä satussa puhuttiin miekkasta ketusta ja kalastajasta. Saitko kalastaja kaloja? Kuinka paljon kaloja kalastaja sai? Niin paljon, kuin mahtui hänen rekeensä. Mitä kalastaja teki kotiin ajaessansa? Löysikö hän jotain tiellä? Oliko kettu kuollut? Ei ollut, oli vaan niin olewinansa. Kalastaja luuli hyvän saaliin tehneensä, mutta kotiin tultua oli re'enssä tyhjä. Kuka sen tyhjensi? Kettu, jonka ukko löysi tiellä, nakkeli kaikki kalat ukon tietämättä re'estä. Tuliko hän viimein kotiin? Kuka tuli häntä vastaan? Mitä akka sanoi ukollensa? Mitä ukko sanoi akallensa.

Kalastajalla oli hyvä akka, joka tuli häntä vastaan. Kalastaja meni levolle matkasta väsyneenä ja makasi kello kuuteen. Vuolakseni oli akalla myös hyvä ukko. Luo ketun nahka meidän nähdäksemme. Kaikki kalastajan kalat syötiin ketulta. Luo lihaa ja kalaa syödäksemme. Nämät kirjat lähetettiin teidän lukeaksenne. Anna wettä juodakseni, minun on kowin jano. Poika sai luwan mennä metsään nuutamaksi tunniksi, vaan jäi sinne koko päiväksi. Mykeralle pojalle annettiin kuvakirja lahjaksi. Wene on puolillansa wettä. Niittu on täynnänsä wieraita hewosia. Emme olleet marjassa täyttä tuntia, ja saimme kuitenkin kaffi kappaa puoleja. Tällä wiikolla lopetamme lukea koulusfamme, ja nousewalla (wiikolla) matkustamme kotia.

Karhun kalan pyyntö.

(Kuennon kirjasta.)

"Kettu, joka oli syönyt watsansa täyteen, istui aiwan hywillä mielin metsän rinteellä. Iso koko kaloja oli vielä hänellä wieressä. Tuosten tuli karhu metsästä. Hywää päivää, serkkuni kettu. Sumal' antakoon, serkkuni karhu. — Miten wain olet saanut noin paljon kaloja? — Olen ne onkinut järvestä. — Sepä oli oiwallinen saalis. Etkö opettaisi minunakin ontimaan? — Aiwan mielelläni, serkku kulta. — No, miten se käypi laatuun? — Kyllä sen sanon sinulle, karhu. Wene awannolle jonakuna talwi-iltana, kun on hywin pakkanen. Laske siinä häntäsi awantoon. Istu sitte siinä aiwan yhdesä kohti aamuun asti. Wedä sitte häntäsi ylös. Niin on kala tarttunut kiinni jokaiseen karwaan. Siinä lailla minä ongin. — Kiitoksia, serkkuni kettu. Se on hyvä neuwo. — Pidä hywänäsi serkkuni karhu.

Samana iltana oli kowa pakkanen. Tähdet paistoivat taiwaalla. Karhu, joka muisti ketun opetuksen, meni järwen jälle. Siellä istui hän kohta häntineen awan-

toon. Wähän ajan perästä tunsi hän juurikuin puristettavan häntäänsä. Siitä tuli hän warsin hyvilleen. Ne ovat kaloja, jotka tarttuvat kiinni. Tässäpä nyt odotan, hiljaisuudessa istuen. Kyllä wain tuleekin hyvä saalis.

Siinä istua koki karku aivan aamuun asti. Sillä aikaa oli awanto mennyt wahwaan jäähän. Karkun häntä oli jäätynyt siihen kiinni. Jo alkoi karkua itkäystyttää. Pitäähän minun wetää ylös kalani. Mutta sepä ei tahtonutkaan onnistua. Häntä oli kiinni. Karku ei päässyt paikalta liikkumaan.

Kettu, joka juuri nyt oli aamu-keinoillaan, hawaitfi karkun surkean tilan. Ilkeä weijari oli tuo kettu. Ei hän auttanut ollenkaan karkua. Suojsipa waan kalastajan tuwan tykö. Siinä kapusi hän katolle. Sieltä huuti hän uuninpiipun läpi. Alka kulta, mene heti järwelle. Siellä istuu karku häntineen awannossafi, josta noudat wettä.

Alka, joka kirnusi woita, wihastui kowin. Kohta juoksi hän korento kädessä järwelle. Karku ryökäle, miksiä awantoani pilaat? Kyllä minä sinulle opetan parempia tapoja. Niin pieksi hän karkua kaikin woimin korennolla. Karku raukka oli suuresa hädässä. Mina lujemmasti koki hän repiä häntäänsä irti. Wiimein käwi kowin pahasti. Koko häntä katkesi awantoon. Wiwan siitä päivästä asti ei ole karkhulla enää ollut häntää.

Kettu taas mennä liwahutti tupaan, jonka owen akka oli jättänyt lukitsematta. Niin sai hän taas kirnuksesta hyvän atrian. Kyllä hänelle onnistuivat ilkeät keinonsa. Mutta siksi kadotti hän kaikki ystävänsä. Ei yksikään enää uskonut koko ilkeää kettua."

Misjä kettu istui? Mitä oli hänen wieressä? Kuka tuli juosten metsästä? Mitä karku sanoi kettulle? Ensin antoi hyvää päivää ja sitten kysyi hän: miten olet saanut noin paljon kaloja? Mitä kettu tähän wastasi? Opettiko kettu karkua onkimaan? Millä tawalla piti karkun nyt onkiman? Hänen piti menemän — lasteman — ja istuman. Puhuiiko kettu totta wai walehteliko hän karkhulle?

Karku, joka ei pelännyt petosta, meni järwen jälle, niinkuin kettu oli neuwonut. Karkhulla ei ollut paljon ymmärrystä. Kuinka kauan istui karku jäällä? Jäätyikö karku awantoon kiinni? Näkiikö kettu karkun surkean tilan? Nuttiko kettu karkua? Wihin hän kapusi? Mitä hän akalle sanoi? Mitä akka teki? Suojsiko akka järwelle? Millä akka karkua pieksi? Mitä karkhulle wiimein tapahtui? Wihin kettu, atan järwellä ollessa, meni ja mitä hän teki?

Kapsi herää sikeästä unestaan ja itkee. Mitä kullee lapsen itkewän kättyessä ja menee sen tykö. Lapsen isän kohta tulewan kotia metsästä. En usko isäni tule-

wan kotia illaksikaan. Luulen pääseväni kotiin jouluksi. Huomenna hän ainakin tulee. Tiedän emännän antavan ahkerammalle piiallensa muiden hameen. Tiedäthän hevoisen olevan tallissa ja ei niitulla. Näen paimenen pitävän lehmiä niitussa, mutta se ei ole hyvä. Etkö näe lehmien juoksevan peltoon. Tiedämme maailman olevan suuren ja ihmisten syntisiä. Näin hevoisten varjoiensa tulewan kotiin. Karhu tietää olevansa kettua väkewämmän. Isä sanoo menevänsä nuotalle, mutta meri on yhä kaloista. En tiedä kuulleenit sitä. Mitä lapsinensa kävelee kartanolla. Luulen hänellä olevan parempia huoneita.

Monella lapsella on monta pahaa tapaa. Sairas sisareni ei pääse omin voimin ylös vuoteestaan. Mitä sinne yhtenään menet? Minua käytiin kutsuomassa virstiäisiin. Ole koko pidoista pois. Ei sieltä käy pois oleminen, kuin kerran on kutsuomassa käyty. Jokaisen pitää elämän sowingissä lähimmäisensä kanssa. En jouda tulla kanssasi. Mikä lapselle nimeksi pantiin? Matti.

Noah meni arkkiiin waimonensa, poikunsa ja hänen poikansa emännät hänen kanssansa, wedenpaisumisen edestä. Montako vuotta olet koulussa ollut? En ole wuottakaan ollut, mutta nämä muut ovat kolme wuotta olleet. En olisi ottanut keltkaasi, waan äitisi antoi luvan. Älkääte maata tässä kylmässä ilmassa ulkona. Minä ja sisareni olimme ostaneet isällemme muiden karwalakin, mutta se oli aiwan kallis. Pojat, älkääte olla laiskat, waan ahkerat, niin saatte palkinnoiksi joululahjoja wanhemmiltaan. Mitä kulta, kirjoittakaatte minulle usein, muuten minun on ikävä täällä olla. Luullakseni kirjoitat sinä, lapsi kulta, minulle ensiksi. Mitä pahaa tälle lapselle lienee tehty koska niin itkee. Häneltä warastettiin rahaa. Lehmämme rewittiin fusilta ja warjauksemme syötiin karhulta. En usko weikkonen sanojasi. Mene itse suoraan tietä myöten, ja poikkee sitte wajemalle kädelle. Söisin mielellän oikialla kädellä mutta en woi. Lieneekö sisareni terve, koska hän ei vielä ole tullut.

Witake on sepällä laitettawana. Isäni wanhat saappaat ovat suutarilla puoli-pohjattawana. Mistäs tulet? Olen käynyt työwäkeä kutsuomassa, sillä rukkiimme ovat leikattawana. Etkö joutaisi teidän renkiimme myös tulla huomenna niittämään? Joutaa kyllä. Poika on itewänänsä. Näimme piiän ottawan heiniä tallista, mutta emme olleet näkewänämme. Ei ole kuulewanansa. Muistattkos mitä isäsi sanoi? En muista. Kyllä muistat waikka et ole muistawanasi. Kettu oli nukkumanansa, kunnella sai wariksen kiini. Paimen ei ole tietewänänsä ettei hän saa ajaa lehmiä niittuun. Kengit eiwät olleet tietewänänsä missä isäntä oli. Moni ei ajattele terweenä ollessaan, että hänen pitää kuoleman. Paimenemme jätti lehmät metsään yöksi fusien syötäväiksi. Millä tawalla on isäsi tullut rikkaaksi? Ensiksi teki hän työtä ahkerasti, tois-

si sai hän perää welsensä ja kolmanneksi lahjoitti sisarensa hänelle kaikki rahansa. Olin nukkumaisilla, mutta heräsin ukkosen jyrynään. Kenen tekemä tämä reki on? Isän.

Paimenpoika.

(Mielikiti N:o. 2 1865.)

Willas, iloisa poika paimenisi kauniina kewätaamuna lampaitansa kukoistawasa lakkossa. Rahden puolen sitä kohosi korkea wuori, ja ylhäällä loisti aurinko taiwahalla. Tätä luonnon kaunetta ihastellen kulki paimen karjansa kanssa ja lauleli iloissansa. Sen kuuli maakunnan ruhtinas, joka oli tullut näille seuduille metsästämään, huuksi pojan luokse ja kysyi: "kuinka, lapseni, olet niin iloinen?" Poika, joka ei tuntenut ruhtinasta, wastasi kummastuen: „Minkätähden en iloitsifi? Maamme ruhtinasaan ei ole minua rikkaampi." Niinkö luulet? „wikkoi ruhtinas;" oletko niin mahtawan rikas? No, sanohan mitä kaikkea sinulla on."

Paimen wastasi sanoen: „siniseltä, kirkaasti hohtawalta taiwaalta loistaa aurinko yhtä kauniisti minulle kuin ruhtinalle, ja wuoret, lakkot ympärilläni kukoistawat minulle niinkuin hänellekin. Käteni molemmat owat wahwat ja terweet. Niitä en antaifi tuhannesta markasta. Ja silmäni ei saataifi minulta kaikella rikkaudella kunninkaan rahastossa. Sitä paine on minulla kaikkea, mitä toivoa woin ja muuta taas en toivo kuin mikä hywää ja tarpeellista on. Minulla on jokapäiwäinen rawintoni sekä waatteita tarpeeksi ja työstäni saan kohtuullisen palkan, jolla hywästi tulen toimeen! Eihän siis ruhtinaskan woi olla minua rikkaampi."

Ruhtinas hymyili leppeästi pojan puheelle ja sanoi, ilmaisten itsensä: "Sinä olet warsin oikeassa, lapseni, ja kun wasta lelut rikkauttasi voit liyäki sanoa, että ruhtinas itse on puheesi todistanut. Olkoon mieleksi wastedeskin yhtä raitis ja iloinen!"

Mitenkä pyhää wietetään.

„Kuinka iloisen näköinen te olette työssänne, suutari! Ettekö wäsy, kun päiwä päiwältä istutte täällä paikkaamassa wanhoja kenkiä ja saappaita? Joka aamu, kun lähdän kouluun, olette kewassa työssä, ja iltapäiwällä, kun palajan, olette wieläkin työssä, kuin mehiläinen. Eikö tie meilenne lähtemään kedoille ja metsihin? Oh, jos olisin wappaa mies, niinkuin te, niin en kärsifi olla huoneissa lukkojen takana, waikka kumma

olisi. Siurun kanssa nousisin ja juoksisin sinikellokukkaisien sekaan kedolle, eli lähtisin kauwas warjoisiin metsiin, joissa linnut niin suloisesti laulavat, enkä milloinkaan menisi koulun, enkä rupeaisi työhön, enkä tekisi mitään muuta kuin huwittelisin itseäni daamusta iltaan asti."

„Ja silloin, pieni herra, ette olisi puoltakaan niin onnellinen, kuin minä olen, sillä te ette täyttäisi welvollisuuttanne. Luuletteko että teitä on pantu maailmaan waan huwittleimaan? ja olisiko oikein ajatella waan omaa iloa? Mutta jos niin olisiki, niin ette suinkaan sitä löytäisi laiskundesfa. Miltä tuntuu teistä, kun tulette koulusta kotiin iltaisella ja olette olleet hyvä poika koko päivän?"

„Hywältä, hywältä, suutari."

„Niin; paremmalta, kuin pyhän iltana, eikö niin?"

„Taitaa kyllä niin olla, sillä silloin olen wäsynyt ja pahalla mielellä siitä, kuin tuo vapaa aika loppuu."

„Ah, pieni herra, ihmiset eiwät milloinkaan ole niin hywillään, kuin welvollisuutensa täytettyä, waikka se welvollisuus olisi kowaki työ, mikä meille osaksemme tulee. Siinä on aina eri hupa, jota ei löydetä laiskundesfa, eikä häijyyttä tehdesfä. Kuin istun täällä pienesfä kammarisfani, tulee auringen säde sisälle niin kirkkaana ja ikään kuin se minulle hymyilisi. Raktarinta laulaa häkissään iloisen laulun; Pekka, pikkunen korppini, istuu ikään kuin katsoen mitenkä työsfäni edistyn, ja kukat alkamalla tuoksuwat suloisesti. Sillä tavalla on minulla päivänpaistetta, linnunlaulua ja kukkaisia työtäni jättämättäki; ja jos kiirehdin ja saan tunnissa työhni tehdyksi, woin useen paikata köyhälle naapurilleki kenkäparin palkatta. Ja, tietäkää, se tuottaa hyvän iloaineen iltaisella, kuin päivä on kulunut. Sitte pyhänä, sinä suunattuna lepopäiwänä, saatat käwellä kedoilla ja kepeällä sydämmellä nauttia luonnon ihanuutta."

„No, suutari, minä luulen teidän olewan oikeassa ja minä ai' on tehdä päiwätyöhni iloisesti minäkin. En tahdo kuitenkään kaswaa kuin töllerö, miksi warmaaniki joutuisin, joll' en käwisik koulua ellenkaan, waan huwittelisin itseäni ainiaan. En tahdo tuhjata aikaani enään, lähden paikalla työhöni. Mutta sanokaan ensin millä lailla te saitte tuon Pekan niin kesuksi."

„Ei muuta pieni herra, kuin löysin hänet kerran kirkkomaan murin alla maatawana iltapuolella eräänä pyhänä. Se oli hywin nuori ja oli pesinensä jostakunsta syystä pudonnut alas. Se ei woinut vielä lentää ja minä toin sen kotiin ja syöttesin sitä lusikalla. Pian se tuli kesuksi, ja nyt, waikka jo on täydet siivet, se ei tahdo minua jättää. Minä ajattelen että se rakastaaki minua; sillä näette, minä olen ollut sille ikään kuin toinen isä."

Tuleekin sen rakastaa teitä, suutari, kuin pidätte sitä niin hyvää huolta. Hyvästi nyt, nyt lähdän todella."

"Menkään, pieni herra, ja kuin tulette koulusta päin, niin pistättkää tänne sinun mennessä fanomaan, onko teille päivä ollut ilonen vai ei. Waan muistakaa että teidän pitää absterasti työtä tekemän."

Rukouksen hetki.

"Johannes ja pieni Antti owat menemässä levolle. He lukewat sitä pyhää rukousta, minkä Jeesus teki ja opetti niille, jotka Häntä tahtowat seurata, he lukewat

"Isä meidän, joka olet taimaassa" ja, n, e, p. Heidän isänsä ja äitinsä kuuntelewat ja huokawat Jumalan tyköön, että Hän kuulisi heidän lastensa äänet. Ja kuka tahtoo epäillä ett'ei Hän kuule, Hän, joka niin rakasti pieniä lapsia silloin kuin waelsi maan päällä, että kutsui niitä ympärillensä, otti ne syliinsä ja sinasi niitä. Onko hän unehtawa heitä nyt kuin on kunniassaan taimaassa? Ei suinkaan. Pienukaiset owat Hänelle nykyäänki yhtä kalliit kuin minion. Hän katsoo alas, kuin lapset lankeawat polwillensa. Sentähden, kuin lapsi panee kätensä ristiin ja silmät umpeen, ett'ei ulkonaiset asiat sekauntuisi ajatuksiinsa, niin hänen tulee iloifella sydämellä uskoa, että suunnattu Wapahtaja odottaa ja kuulee hänen rukouksiansa ja että Hän rauhallisesta taimaasta lähettää alas, niin kuin enkelin siivellä, nämä suunnatut sanat: "Sallikaat lasten tulla minun tyköni."

Tulkaat siis, pienet lapset, teidän parhimmman, teidän taimaallisen ystäwänne luokse. Älkää pelätkö aukasta sydämiänne Hänen eteensä. Puhelkaa Hänelle teidän waiwojanne ja murheitanne, jos teillä sellaisia on. Waan ennen kaikkea, puhelkaa Hänelle teidän syntiä, teidän pahoja mieliä, teidän murisewia ajatuksianne ja teidän ilkeitä sanojanne. Kuin teistä on waiketa wastustaa jotakuta pahaa, niin pyytäkää Häneltä woimaa siihen. Älkää salatko Häneltä mitään! sillä muistakaa että Hän näke teidän sydämenne, ja Hän on niin hellä, niin rakas, niin armias, että waikka olette kuinka pahasti Häntä loukanneet, teidän ei kuitenkaan tarwitse pelätä, ett'ei Hän antaisi teille anteeksi. Hän wuodatti oman werensä teidän tähden ja Hän tahtoo lähettää pyhän Henkensä kaikille, jotka sitä pyytävät. Tämä suunnattu Henki, tullen kuin kyyhkyinen, tuopi terweyttä ja rauhaa ja iloa raskaimpaanki sydämeen.

Antakaatte näiden ajatusten saattaa teitä mielellään tulemaan Hänen eteensä rukouksilla, ja hän on opettava teitä kuinka teidän tulee kulkea maailman ilkeiden waarojen läpi, että pääsisitte miimen Hänen kanssa asuskelemaan taimaasen.

Yuom. kielt. 3.
Sirén

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 0597

X

